

2024-11-19

dnr 2022/329

Samrådsredogörelse - ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd

Samhällsplanering

Åtvidabergs kommun

Bakgrund.....	3
Hur samrådet bedrivits.....	3
Sammanfattning av ändringar i förslaget till ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd:.....	4
Samrådsyttranden.....	4
Myndigheter, kommunala instanser med flera.....	4
Skogsstyrelsen.....	4
Trafikverket.....	5
Räddningstjänsten Östra Götaland.....	8
Region Östergötland.....	8
Lantmäteriet.....	9
SGI, Statens Geotekniska Institut.....	9
MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.....	11
Länsstyrelsen.....	15
Sammanfattning.....	15
Företag, föreningar mm.....	26
Postnord.....	26
Telia Sverige AB.....	26
Vattenfall Eldistribution AB.....	26
E.ON Energidistribution AB.....	28
Sturefors Egendom AB.....	29
Privatpersoner.....	31

Bakgrund

Mot bakgrund av att det utifrån pågående projekt förväntas en utveckling i Grebo under de kommande åren och att kommunen ser ytterligare möjligheter till framtida utveckling, finns ett behov av att göra en ändring av kommunens gällande översiktsplan (2018) för den del som omfattar Grebo. Detta för att säkra en hållbar utveckling genom att ta ett nytt helhetsgrepp och se hela ortens bästa för framtiden.

Att vara en växande ort ger möjligheter och utmaningar som behöver planeras på en översiktlig strategisk nivå. Det är också ett mål för att öka planberedskapen i kommunen, där en aktuell översiktsplan är nödvändig att ha som utgångspunkt.

Hur samrådet bedrivits

Beslut att påbörja arbetet med att ta fram ett förslag till ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd togs i kommunfullmäktige 2022-09-28, § 58.

Beslut om samråd togs vid kommunstyrelsens sammanträde den 2024-05-22, § 63. Samrådstiden varade från och med den 2024-05-26 till och med 2024-07-28.

Enkät till boende i Grebo

Innan samrådet skapades en enkät riktad till boende i Grebo och som fanns tillgänglig i Grebo, med QR-kod, i Pepparkvarnens Livs under tiden maj - juli 2023. 90 personer i åldern från 13 till +71 år svarade på enkäten.

Frågeställningar i enkäten:

Vad tycker du är bäst med Grebo och trakterna runt omkring?

Vad tycker du kan bli bättre/utvecklas i Grebo och trakterna runt omkring?

Vad tycker du saknas i Grebo och trakterna runt omkring?

Vad vill du ska känneteckna Grebo i framtiden?

Vad fick dig att flytta hit/vad skulle få dig att flytta hit?

Vad skulle krävas för att du hellre åker med kollektivtrafik i stället för bil?

Vad skulle kunna göra/gör din fritid i Grebo med omnejd meningsfull?

Vad är livskvalitet för dig?

Vilka hållbarhetsfrågor tycker du är viktiga för utvecklingen av Grebo?

Vilka sociala hållbarhetsfrågor tycker du är viktigast att kommunen ska arbeta mer med?

Är det något övrigt som du vill lyfta fram för Grebos utveckling utöver de svar du redan gett?

Workshops

Workshop med Planerings- och ekonomiutskottet den 21 augusti 2023

Workshop med strategiska gruppen för Grebo den 18 september 2023.

Workshop med kommunstyrelsen den 1 november 2023

Tidiga samråd

Avgränsningssamråd med länsstyrelsen den 24 augusti 2023

Tidigt samråd region Östergötland den 4 december 2023

Tidigt samråd Linköpings kommun den 29 augusti 2023

Sammanfattning av ändringar i förslaget till ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd:

Kommunen är mycket tacksam för det engagemang och de yttranden som inkommit under samrådstiden.

Övergripande ändringar:

- De föreslagna bostadsområdena öster om väg 35, med numrering 1, 2 och 3, har tagits bort och ersatts med en vägledande text.
- Området för skola i Grebo Norrby etapp 2 har tagits bort.
- Ett centrumområde har lagts till vid infarten till Grebo Norrby.
- Några förändringar av bostadsområdena i norr där området närmast Katrineberg tagits bort och några fler har kommit till för att skapa en mer sammanhängande bostadsexploatering.
- Kompletteringar vad gäller kulturmiljön.
- En liten del av förslaget verksamhetsområde, närmast Fridas park, har tagits bort.
- Ytterligare text om klimatanpassning.

Samrådsyttranden

Myndigheter, kommunala instanser med flera

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen har inget att erinra mot att den en föreslagna revideringen av översiktsplanen antas enligt presenterat förslag. Så som förväntas av en modern översiktsplan ligger ett stort fokus på naturmiljön och dess betydelse för boende och friluftsliv. Naturmiljön i de delar som berörs av nya bostäder, serviceanläggningar och transportvägar med mera, kommer att påverkas negativt men de mest värdefulla naturtyperna har undantagits från exploatering. En ca 1,4 hektar stor ädellövskog, omgiven av jordbruksmark, ligger dock inom område 8 där avsikten är att bygga nya bostäder. Området har av Skogsstyrelsen registrerats som objekt med naturvärde.

Pågående skogsbruk kommer att påverkas i de områden som berörs av exploatering men Skogsstyrelsen bedömer att den skogsmarksareal som tas ur bruk för virkesproduktion inte påtagligt påverkar virkesförsörjningen till industrin. Skogsstyrelsen ser för övrigt positivt på att man vid utpekande av LIS-områden är restriktiv och beaktar strandskyddet så att möjligheten till friluftsliv inte begränsas i betydande omfattning. Skogsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter. I detta ärende har Skogskonsulent Mats Arvidsson beslutat.

Kommunens ställningstagande:

Område 8 i samrådsförslaget av ändringen av översiktsplanen omfattar ett område som redan har ianspråktagits för kommande bebyggelseutveckling genom ett planprogram antaget av kommunfullmäktige 2019-11-27. I planprogrammet tas det hänsyn till ädellövskogen vid en kommande exploatering. Efter planprogrammets samrådstid inkom yttrande från Skogsstyrelsen (inkom 2019-05-20) där Skogsstyrelsen inte hade någon erinran mot planprogrammet.

Trafikverket

Trafikverket ser mycket positivt på att Åtvidabergs kommun tar fram en ny fördjupad översiktsplan för Grebo.

En översiktsplan är ett mycket viktigt verktyg där planer, mål och strategier skall förankras och klarläggas på lång sikt. Översiktsplanen skall även väga samman många olika intressen och visa kommunens strategi för att nå en långsiktigt hållbar utveckling. Trafikverkets uppdrag är att ansvara för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar. De transportpolitiska målen är en utgångspunkt för Trafikverkets arbete och för hur trafikplaneringen ska integreras i samhällsplaneringen.

Transportpolitikens mål är att säkerställa en samhällsekonomisk effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Funktionsmål tillgänglighet = Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämnt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov. Hänsynsmål säkerhet, miljö och hälsa = Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt samt bidra till att det övergripande generationsmålet för miljö och miljö kvalitetsmålen nås samt bidra till ökad hälsa.

Övergripande

Åtvidabergs kommun tar höjd för att Grebos befolkning skall öka med ca 1500 personer vilket medför ökat behov av kommunal service, trafiksäkra gång och cykelvägar och bra tillgänglighet till kollektivtrafiken.

Det är i översiktsplaneringen som kommunen har möjlighet att lägga grunden för en planering som bidrar till en utveckling i linje med att de transportpolitiska målen. Hur kommunen väljer att styra lokaliseringen av bostäder och verksamheter får stora konsekvenser på det framtida trafikarbetet, på såväl det kommunala som det statliga vägnätet.

Trafikverket anser att det är viktigt att kommunen och Trafikverket har en fortsatt aktiv dialog vad gäller transportsystemet och att detta blir en grund för samarbete och gemensamma ansträngningar för en hållbar utveckling. Trafikverket konstaterar att översiktsplanen för Grebo ger en mycket god beskrivning av områdets nuläge och aktuella problemställningar. Den fördjupade översiktsplanen medför även att den planerade ombyggnation av riksväg 35 förankras i den kommunala planeringen. Det är samtidigt viktigt att den nya dragningen av riksvägen ges respekt avstånd så att den även i framtiden blir en trafiksäker och tillgänglig transportled.

Riksintressen

Trafikverket har pekat ut de mark- och vattenområden enligt 3 kap 8 § miljöbalken som Trafikverket bedömer vara riksintressen för kommunikationer och översiktsplanen täcks av MSA ytan från Linköpings flygplats.

Kollektivtrafik

Trafikverket ser det som en grundsten att alltid försöka stärka kollektivtrafiken och förbättra framkomligheten för den. Hållplatser ses kontinuerligt över i samarbete med Östgötatrafiken men det är de boende som nyttjar hållplatser och kollektivtrafik samt kommunen som planerar utbyggnad av bebyggelse som är specialister på området. Trafikverket är helt beroende av en kommunikation för att kontinuerligt kunna förbättra förhållandena och Trafikverket ser det av stor vikt att kollektivtrafiken fortsätter att prioriteras högt framförallt vid utbyggnad av nya bostadsområden och när förändringar sker i det befintliga gatunätet.

Gång- och cykeltrafik

Samhällsplaneringen har en viktig roll för att utnyttja cykelns potential att bidra till ett långsiktigt hållbart transportsystem och det är viktigt att kommunen fortsätter arbetet med att kontinuerligt trimma gång- och cykelnätet. I Grebo behöver befintliga gång- och cykelvägar kompletteras och detta blir extra viktigt vid det nya bostadsområdet i Grebo Norrby då ett väl fungerande gång- och cykelnät behövs för att minska mängden bilresor.

Gestaltningssprogram – vägars närområde

Trafikverket anser att det är önskvärt att översiktsplanen redovisar kommunens ambitioner gällande miljön inom vägars närområde och det är viktigt att se dessa aspekter från två håll, det är både resenären och även de boende längs med infrastrukturen som skall få en positiv upplevelse. Vad gäller vägmiljön är skyltningsfrågor viktiga, framförallt i vägens närhet är det önskvärt med ett tydligt förhållningssätt gällande reklam och bildväxlande skyltar så att placering och utförande inte påverkar trafiksäkerheten för de trafikanter som färdas på vägen. Trafikverket ser fram mot en dialog angående kommunens ambition att se över infarter vad gäller gestaltning och skyltning.

Planförslag

Bostäder

1 Spångerum

Ett planerat bostadsområde på ca 9 hektar.

I samband med ombyggnationen av Rv 35 kommer korsningen att byggas med en vänstersvängsögla vilket fungerar för befintliga fastigheter men är klart olämpligt att använda vid en planerad exploatering.

2 Björntorp

Ett planerat bostadsområde på ca 10 hektar.

Under förutsättning att området kopplas mot den befintliga länsvägen 748 och inte mot riksväg 35 ser Trafikverket det som ett möjligt område att fortsätta att studera.

3 Horn

Ett planerat bostadsområde på ca 8 hektar.

Under förutsättning att området kopplas mot den befintliga länsvägen 746 så ser Trafikverket det som ett möjligt område att fortsätta att studera.

Verksamheter

9 Vid norra Redinge

Ett planerat verksamhetsområde på ca 5,5 hektar.

I samband med ombyggnationen av Rv 35 kommer korsningen att byggas med en vänstersvängsögla vilket fungerar för befintliga fastigheter men är klart olämpligt att använda vid en planerad exploatering.

10 Vid trafikplats Redinge

Ett planerat verksamhetsområde på ca 7,2 hektar för service, handel och andra verksamheter.

I samband med utbyggnaden av trafikplatsen ger det förutsättningar för nya verksamheter men det är viktigt att studera de trafikströmmar som verksamheterna alstrar samt hur de belastar den planerade trafikplatsen. Trafikplatsen dimensioneras för att sammanbinda det övergripande vägnätet och till exempel snabbmat alstrar nya strömmar. Den typ av service som vänder sig mot resenärer skapar en fordonsrörelse av huvudvägen samt en fordonsrörelse tillbaka till huvudstråket. Detta innebär att det spelar stor roll hur dessa verksamheter placeras för att minska påverkan på kapacitet och trafiksäkerhet.

11 Området mellan väg 35 och Mårsäng

Ett planerat verksamhetsområde på ca 17 hektar.

Trafikverket anser att placeringen längs med en lång sträcka av riksvägen ställer stora krav på planering och utformning av gatusystemet. Trafikverket vill tydliggöra att det inte är möjligt att ansluta direkt mot riksväg 35 utan att angöring kan bara ske via den planerade trafikplatsen.

Kommunens ställningstagande:

Vad gäller gestaltungsprogram i vägars närområde kan en översiktsplans detaljnivå endast peka på en ambition.

Under rubriken Kommunikationer görs tillägget: Både vid befintliga och vid ny anläggning av vägar, gator och gång- och cykelvägar ska det eftersträvas en attraktiv miljö, både för boende längs med infrastrukturen och för resenärerna.

Under rubriken Verksamheter kompletteras texten med: Vid en planläggning av verksamheter i direkt anslutning till väg 35 ska riktlinjer följas vad gäller säkerhetsavstånd till väg med farligt gods, buller samt skyltning.

Öster om väg 35 har områden för bostäder med nummer 1 - 3 samt verksamhetsområde 9, vid Norra Revinge, tagits bort och ersatts av en vägledande text: I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur.

Vid trafikplats Redinge: vid en eventuell detaljplanläggning av området kommer trafiksituationen att analyseras.

Område för verksamheter mellan väg 35 och Mårsäng. Texten har kompletterats med: Anslutning till området kan ske via verksamhetsområdet sydväst om trafikplats Redinge samt eventuellt med en förlängning av Mårsängsvägen åt öster.

Räddningstjänsten Östra Götaland

I ert ärende 2022/329 Översiktsplan för Grebo med omnejd har räddningstjänsten följande synpunkter:

- Räddningstjänstens generella insatstid (anspänningstid + körtid) till Grebo överstiger 20 minuter från både Åtvidaberg och Linköping. Det medför att vi gärna ser att mängden riktade bostäder till äldre personer som kan ha vissa eller stora svårigheter att utrymma i händelse av brand (trygghetsbostäder) begränsas eller helt uteblir. Detta baseras på att överlevnadschanserna för personer som inte kan (eller valt att inte) utrymma drastiskt minskar redan för lägenheter/bostäder dit insatstiden överstiger 10 minuter. Om sådana bostäder ändå ska byggas bedömer vi att de bör utformas som marklägenheter och förses med sprinkler samt att byggnader placeras lätt åtkomliga från vägnätet. I syfte att säkerställa en enklare utrymning och att öka överlevnadschanserna inom den bostad där personer eventuellt inte tagit sig ut.
- Notera även att den generella insatstiden också medför att bostäder för byggnader i byggnadsklass 1 inte kan uppföras med räddningstjänsten som alternativ utrymningsväg via fönster/balkong och vår stegutrustning. Det innebär att utrymning i händelse av brand istället behöver säkerställas genom byggnadstekniska lösningar i enlighet med Boverkets byggregler.

Kommunens ställningstagande:

Översiktsplanen kompletteras under rubriken Grebo/ Bostäder: Det finns en efterfrågan på lägenheter för seniorboende och trygghetsboende. Dessa bör utformas som marklägenheter, förses med sprinkler samt placeras lätt åtkomliga från vägnätet då insatstiden för räddningstjänsten överstiger 20 minuter.

Region Östergötland

Region Östergötland ser det positivt att Åtvidaberg arbetar med en ändring av kommuntäckande översiktsplan för Grebo med omnejd, för att hålla översiktsplanen aktuell samt för att ta tillvara på de möjligheter som de nya förutsättningarna ger. Grebo har med sitt läge mellan Linköping och Åtvidaberg samt utefter ett starkt funktionellt stråk, potential att växa som boendeort.

Region Östergötland är positiva till en förstärkning av orten Grebo med en blandning av bostäder, verksamheter och service, det vill säga en utveckling som stärker orten och möjligheten att behålla och utveckla servicen. Föreslagen utveckling i Grebo går på det stora hela i linje med intentionerna i Rumslig strategi, men Region Östergötland vill understryka att det är viktigt att prioritera en sammanhållen bebyggelse och en utbyggnad som stödjer kollektiva färdmedel och ett kollektivt resande. Grebo har ett strategiskt läge med god kollektivtrafikförsörjning och trafikering och Region Östergötland vill understryka vikten av att den kommande bebyggelsen planeras och placeras för att understödja de investeringar i infrastruktur- och trafikering som gjorts och planeras att göras. Lokalisering av bebyggelsegrupper om 10-15 villor långt från befintligt kollektivtrafikstråk och busshållplatser riskerar att innebära ett bilburet boende då mindre exploateringar inte medför att busslinjer dras om. På kort sikt och ur ett operativt kollektivtrafikperspektiv bedömer Region Östergötland att översiktsplan för Grebo i väsentliga delar följer tidigare och pågående dialoger kring utvecklingen av kollektivtrafiken i och runt Grebo, inklusive åtgärder vid riksväg 35.

Region Östergötland vill samtidigt betona vikten av att vägnätet utformas med kollektivtrafiken i fokus, det vill säga med hög framkomlighet och prioritet för att långsiktigt möjliggöra för önskade färdmedels- överflyttningar från biltrafik till hållbara transporter.

Region Östergötland vill framhålla betydelsen av riksväg 35 och de åtgärder som genomförs för att stärka stråket och relationen mellan Åtvidaberg – Linköping och dess betydelse för utvecklingen av Grebo.

Region Östergötland noterar att föreslagen utveckling av det regionala cykel- och vägnätet innebär stora åtgärder som i dagsläget inte ingår som objekt i länstransportplanen.

Kommunens ställningstagande:

Förslaget bebyggelse av bostad i område 1, 2 och 3 kommer att ersättas med text i förslaget till ny översiktsplan över Grebo med omnejd:

I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur. Initiativ från fastighetsägare för att utveckla bostäder på landsbygden bör särskilt beaktas och bistås vid eventuell bygglovsansökan eller ansökan om planbesked för en detaljplaneläggning.

Lantmäteriet

Lantmäteriet har av nedanstående skäl inte granskat den aktuella översiktsplanen och lämnar därför inga synpunkter. Lantmäterimyndigheten har ingen lagstadgad skyldighet att granska översiktsplaner och dessa berör normalt sett endast indirekt Lantmäteriets kommande arbete. Många av de ställningstaganden som beskrivs i översiktsplaner kommer i och för sig att innebära förändringar i fastighetsindelningen eller att fastighetsanknutna rättigheter (servitut, ledningsrätter, gemensamhetsanläggningar etcetera) kommer att bildas eller ombildas. Omfattningen av dessa behov kommer dock att konkretiseras i senare skeden, till exempel då områden detaljplaneläggs. Lantmäteriet genomför däremot granskning i detaljplaneprocessen.

Kommunens ställningstagande:

Kommunen tackar för Lantmäteriets yttrande och noterat yttrandet.

SGI, Statens Geotekniska Institut

Yttrande över samrådshandling

Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning.

Enligt 2 kap 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet samt med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion. Vidare ska kommunen enligt 3 kap 5 § 4 i sin översiktsplan redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. På Boverkets webbsida kan du läsa mer om hur bedömningen av klimatrelaterade risker i översiktsplaneringen kan genomföras.

SGI:s synpunkter

Den kommuntäckande översiktsplanen tillsammans med underlagen ger inte någon tydlig vägledning i frågor om ras, skred och erosion. Detta leder till att det saknas stöd i hur geotekniska risker ska hanteras i bebyggda områden för den efterföljande planeringen. Det saknas även, i den gällande översiktsplanen, en redogörelse för vilka geotekniska säkerhetsfrågor som finns inom kommunen samt ställningstagande för hur dessa ska hanteras. Vidare anges att det inte finns kända riskområden i

kommunen. Detta överensstämmer inte med vad de översiktliga statliga planeringsunderlagen indikerar i samma områden. Med anledning av att ändringsplanen för Grebo ersätter gällande översiktsplan är det viktigt att geotekniska säkerhetsfrågor hanteras i planen. Detta i väntan på att arbetet med att uppdatera den gällande översiktsplanen påbörjas (år 2026 enligt kommunens planeringsstrategi).

Förbättringsförslag

SGI anser att en översiktsplan ska innehålla en översiktlig beskrivning både av geologiska förutsättningar inom kommunen samt en beskrivning av vilka geotekniska risker (ras, skred, erosion) som kan ha betydande inverkan på den strategiska planeringen. Kända riskområden bör redovisas i översiktsplanekartan.

Ras och skred i jord– Översiktsplanen bör kompletteras med en beskrivning av vad ras och skred är samt hur klimatförändringen kan komma att påverka risken. Det är särskilt viktigt att identifiera slänter med stor geografisk utsträckning där förutsättningar för låg stabilitet kan finnas, samt områden med förutsättningar för kvicklera.

Erosion (vattendrag, kust, sjöar)– Översiktsplanen bör kompletteras med en beskrivning av vad erosion innebär för mark och vattenanvändningen. Observera att förutsättningar för erosion skiljer sig åt mellan vattendrag, kust och sjöar. Att redan i översiktsplanen redovisa områden med kända förutsättningar för erosion gör det lättare att anpassa ny bebyggelse efter de naturliga förhållandena. Blocknedfall och berggras – Branta sluttningar så som bergslänter eller jordslänter med block, kan vara instabila. Det är därför viktigt att kommunen i översiktsplanen på en översiktlig nivå beskriver om denna geotekniska säkerhetsfråga påverkar markens byggbarhet.

Klimatförändring och tidsaspekter

Planera långsiktigt

Vid strategiska beslut om markanvändning vid översiktlig planering, måste markens lämplighet för avsett planändamål värderas utifrån livslängden hos bebyggelse, anläggningar etcetera. Förväntade effekter av ett förändrat klimat behöver således beaktas.

Klimatscenerierna indikerar att för de kommande 100 åren kan ökad nederbörd förväntas leda till ökade flöden och förhöjda nivåer i vattendrag och havet. Detta kan öka riskerna för ras, skred, stranderosion och översvämningar, vilket bör värderas vid bedömning av framtida markanvändning (för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse).

Kommunens ställningstagande

I sin översiktsplan behöver kommunen redovisa sitt ställningstagande för hur områden med kända eller potentiella stabilitetsproblem ska hanteras. Ställningstagandet bör omfatta både ny och befintlig bebyggelse men även vegetation, parker och andra grönområden bör ingå. Observera att stabilitetsproblem också kan skapas genom exploatering och ändrad markanvändning. Ett ställningstagande för hantering av geotekniska säkerhetsfrågor bör bland annat innehålla:

- områden som inte är lämpliga att bebygga eller som kräver geotekniska undersökningar,
- områden som är prioriterade för skyddsåtgärder,
- detaljplaner som kan behöva upphävas på grund av geotekniska risker,
- behov av mellankommunal samordning,
- strategier för hur kustområden kan anpassas till stigande havsnivåer,
- identifierade områden där det finns behov av att geotekniska frågor utreds i ett större geografiskt område,
- identifierade områden lämpliga för att hantera som planprogram eller med områdesbestämmelser,
- Identifierade områden med behov av en långsiktig handlingsplan för underhåll och kontroll av stabilitetshöjande anläggningar eller åtgärder,
- hur risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och

erosion som är klimatrelaterade kan minska eller upphöra. Avsikten med ett ställningstagande är att ange vad som ska utredas för att ha en beredskap för det i samband med detaljplaneläggning. Det bör även framgå av översiktsplanen att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras en geoteknisk bedömning, klimatförändringarnas effekter på markstabiliteten måste ingå i denna bedömning.

Redovisning i karta

God kännedom om geotekniska förutsättningar och eventuella geotekniska riskområden är viktiga utgångspunkter vid strategiska val av markanvändning. I en översiktsplan bör därför eventuella riskområden tydligt redovisas, förslagsvis på kartor. En övergripande bedömning kan göras utifrån statligt planeringsunderlag men där de inte finns kan översiktliga bedömningar göras utifrån bland annat geologiska och topografiska kartor.

Kommunens ställningstagande:

Under rekommendationer är det kompletterat med:

Vid framtida planering ska de underlag som finns tillgängliga genom SGI - Statens geotekniska institut, SGU - Sveriges geologiska undersökning samt MSB - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ligga till grund för analys om bland annat markens geotekniska lämplighet och annan riskbedömning.

Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd avser en ändring gällande en avgränsad geografisk yta av den nu gällande Översiktsplan 2018 som täcker hela Åtvidabergs kommun. Ändringen behöver vara begriplig tillsammans med övriga delar av översiktsplanen (med andra ord de delar som fick laga kraft 2020). Det medför att i stora drag kommer den gällande översiktsplanens disposition och ambitionsnivå att följas men med föreslagna ändringar. Dessa ändringar i sin tur kommer att ligga till grund för att anta en reviderad Översiktsplan 2018. Den detaljeringsnivå som SGI föreslår i sitt yttrande skulle medföra en inriktning specifikt för Grebo med omnejd som inte kan utläsas i den resterande delen av den reviderade Översiktsplan 2018.

Inför kommande översiktsplanearbete, för hela Åtvidabergs kommun, görs en allmän notering av SGI:s nu inkomna yttrande och kommer då att beaktas.

MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) lyfter här några aspekter som kan vara av intresse att beakta i länsstyrelsens yttrande till Åtvidabergs kommun.

Riskhantering

I kommunens översiktsplan ska hänsyn tas till människors hälsa och säkerhet och risken för olyckor, översvämning och erosion. Hänsyn ska också tas till skydd mot brand, trafikolyckor och andra olyckshändelser samt till åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar.

I 3 kap plan- och bygglagen förtydligas att av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Kommunen bör i översiktsplanen redovisa en samlad bild över riskerna i sin kommun och hur man avser att hantera dessa olika risker, det vill säga om riskerna kan accepteras eller om man avser vidta förebyggande eller andra riskreducerande åtgärder.

Ett strategiskt ställningstagande i översiktsplanen ger långsiktighet i kommunens riskhantering och riskvärdering och utgör ett bra stöd för att hantera riskfrågor i kommande detaljplaner, bygglov och övriga tillståndsärenden.

Risk- och sårbarhetsanalys

Samtliga statliga myndigheter, kommuner och regioner ska göra en risk- och sårbarhetsanalys (RSA). För kommuner finns skyldigheten reglerad i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Regionala och kommunala risk- och sårbarhetsanalyser ska ha tagits fram under år 2023 och är ett viktigt underlag i arbetet med riskhantering och översiktsplanering.

MSB noterar att det av planförslaget inte framgår om eller hur kommunens RSA har beaktats i planförslaget.

Samhällsviktig verksamhet

Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Identifiering av samhällsviktiga verksamheter kan användas som underlag för arbete med säkerhetsfrågor i fysisk planering. Arbetet med att stärka samhällsviktig verksamhet lägger grunden för samhällets försörjningsberedskap och ska så långt som möjligt, utifrån gällande författningskrav eller andra krav, upprätthålla kontinuitet och funktionalitet vid olyckor, störningar, kriser och krig.

Det är viktigt att i översiktsplan beakta samhällsviktig verksamhet, både inom ramen för det geografiska områdesansvaret samt inom kommunens verksamhetsområden, så att viktiga samhällsfunktioner kan fortgå och inte komma att hotas av exempelvis förändringar i närområdet. Länsstyrelsen ska bistå kommunen i arbetet med identifiering av samhällsviktig verksamhet.

Identifieringen av samhällsviktig verksamhet inom det kommunala verksamhetsområdet ska göras inom ramen för risk- och sårbarhetsarbetet.

MSB noterar att det av planförslaget inte framgår om eller hur kommunen har beaktat befintlig eller planerad samhällsviktig verksamhet i förslaget.

Läs mer om samhällsviktiga verksamhet och den samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret på: <https://www.msb.se/samhallsviktigverksamhet>

Totalförsvarets civila del

Inom ramen för de allmänna hänsynsreglerna enligt 2 kap. 2 § plan- och bygglagen och 3 kap. 9 § miljöbalken ska översiktsplanen beakta totalförsvarets civila intressen. Enligt 2 kap. 6 § plan- och bygglagen ska kommunen vid planläggning särskilt beakta kraven om människors hälsa och säkerhet samt åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar.

Kommunen och länsstyrelsen är ansvarig för totalförsvarets civila del på lokal och regional nivå. Länsstyrelsen har ett ansvar att ge kommunen stöd i bedömning av vilka mark- och vattenområden som är av intresse och har betydelse för totalförsvarets civila del samt kommunens militärstrategiska

betydelse på regional nivå, vilka är viktiga att beakta i den översiktliga planeringen. Målet för totalförsvaret respektive för civila försvaret är att beakta i detta stöd och har även betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.

MSB kan inte utläsa om eller hur planförslaget tagit hänsyn till totalförsvarets civila intressen eller målet för det civila försvaret och anser att förslaget bör utvecklas inom dessa frågor.

Läs mer på [msb.se](https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/samhallsplanering/totalforsvarets-intressen-i-samhallsplanering/) om hur totalförsvarets civila intressen kan beaktas i samhällsplaneringen och den fysiska planeringen. Där finns också vägledning (publicerad våren 2024) om ämnet:
<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/samhallsplanering/totalforsvarets-intressen-i-samhallsplanering/>

Områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar

MSB har mandat att identifiera områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt 3 kap 9 § 2 st miljöbalken och 2 § och 2 a § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden (hushållningsförordningen). MSB arbetar kontinuerligt med att identifiera mark- och vattenområden som kan vara av riksintresse. Länsstyrelsen har ett ansvar att meddela MSB om ett område bör anges som riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, eller om ett område av riksintresse bör omprövas (4 § hushållningsförordningen).

Ytterligare information om MSB:s arbete med områden av riksintresse finns på MSB:s webbsida:
<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/samhallsplanering/riksintressen/>

Sekretess och säkerhetsskydd

I takt med att totalförsvaret utvecklas ökar kraven på att omhänderta skyddsvärd information i den fysiska planeringens processer. Planfrågor med information som har relevans för totalförsvarets civila del kan vara särskilt skyddsvärda på grund av kombinationen med platsbundenhet. Som exempelvis information om lokaliseringen av viktiga drivmedelsdepåer, beredskapslager eller dragning av olika former av viktiga kablar eller annan infrastruktur. I varje enskilt fall bör det övervägas på vilken detaljnivå informationen delas offentligt - även om informationen inte är sekretessbelagd.

För att kunna hantera säkerhetsskyddsklassificerad information krävs säkerhetsprövad och utbildad personal, rutiner samt tekniska förutsättningar. Det är därför viktigt att personal som ansvarar för samhällsplaneringen på kommunal och regional nivå har detta på plats.

I MSB:s vägledning Totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen finns en introduktion till säkerhet och säkerhetsskydd. Vidare finns mer information på säkerhetspolisens hemsida:
<https://sakerhetspolisen.se/verksamheten/sakerhetsskydd/vagledningar-sakerhetsskydd.html>

Klimatanpassning

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen tänker ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål. MSB vill uppmärksamma att regeringen i mars 2024 har fattat beslut om Sveriges nationella strategi för klimatanpassning. Strategin redovisar regeringens inriktning för det nationella arbetet med klimatanpassning och innehåller bland annat mål för klimatanpassning. Läs mer på:
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2024/03/skr.-20232497>

Karteringar av översvämningsrisker

MSB har i uppdrag att stödja kommuner och länsstyrelser med karteringar av översvämningsrisker. För Åtvidabergs kommun har karteringar gjorts för Stångån (2020). Genomförd kartering finns att tillgå via MSB:s översvämningsportal. <https://gisapp.msb.se/Apps/oversvamningsportal/index.html>

Värmekartering

MSB har tagit fram en värmekartering över Sverige. Värmekarteringen ger ett övergripande planeringsunderlag för att identifiera var höga temperaturer är vanliga inom ett län eller kommun. Planeringsunderlaget kan vara till hjälp för att analysera och utreda var klimatanpassningsåtgärder kan behöva genomföras, för att skydda mot höga temperaturer där behovet är som störst.

Karttjänsten nås via följande länk:

<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/naturolyckor-och-klimat/varmebolja/>

Vägledningar för arbete med naturolyckor

MSB har tagit fram tre vägledningar för att kommuner ska kunna komplettera nationellt underlag med egna karteringar och kunskapsunderlag:

- Metod för skyfallskartering av tätorter, MSB2260 (2023) <https://rib.msb.se/filer/pdf/30510.pdf>
- Vägledning för skyfallskartering, tips för genomförande och exempel på användning, MSB1121 (2017) <https://rib.msb.se/filer/pdf/28389.pdf>
- Vägledning för översvämningskartering av vattendrag, MSB 631 (2014)

<https://rib.msb.se/filer/pdf/27432.pdf>

För alla naturrelaterade händelser bör kommunen redovisa hur den förväntade klimatförändringen påverkar sannolikhet för eller konsekvenser av extrema naturhändelser. I detta fall kan det också vara av intresse att belysa hur kommunen kan drabbas av storm, stora skogsbränder, värmebölja och andra typer av naturhändelser som inte alltid kan ges en geografisk placering.

Läs mer om naturolyckor på www.msb.se och den myndighetsgemensamma sidan www.klimatanpassning.se.

Kommunens ställningstagande:

Under rekommendationer är det kompletterat med:

Vid framtida planering ska de underlag som finns tillgängliga genom SGI - Statens geotekniska institut, SGU - Sveriges geologiska undersökning samt MSB - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ligga till grund för analys om bland annat markens geotekniska lämplighet och annan riskbedömning.

Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd avser en ändring gällande en avgränsad geografisk yta av den nu gällande Översiktsplan 2018 som täcker hela Åtvidabergs kommun. Ändringen behöver vara begriplig tillsammans med övriga delar av översiktsplanen (med andra ord de delar som fick laga kraft 2020). Det medför att i stora drag kommer den gällande översiktsplanens disposition och ambitionsnivå att följas men med föreslagna ändringar. Dessa ändringar i sin tur kommer att ligga till grund för att anta en reviderad Översiktsplan 2018. Den detaljeringsnivå som MSB föreslår i sitt yttrande skulle medföra en inriktning specifikt för Grebo med omnejd som inte kan utläsas i den resterande delen av den reviderade Översiktsplan 2018.

Inför kommande översiktsplanearbete, för hela Åtvidabergs kommun, görs en allmän notering av MSB:s nu inkomna yttrande och kommer då att beaktas.

Länsstyrelsen

Reviderat yttrande inkom 5 september

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen gör en ändring av översiktsplanen för att säkerställa utrymme för bostadsförsörjning och tätortsutveckling i Grebo med omnejd. De för Länsstyrelsen viktigaste frågorna i planförslaget är försörjning av vatten och avlopp, anpassningar till höga naturvärden och motiven till utpekade anspråk inom strandskyddade områden (LIS). Föreslagen ändring av översiktsplan har god potential att skapa önskad lokal utveckling, men anspråken behöver anpassas och få tydligare förklaring om gestaltungsprinciper.

Beskrivning av ärendet

Föreslagen ändring av översiktsplan har skickats till Länsstyrelsen för samråd enligt 3 kap. 8 § Plan och bygglagen (2010:900). Handlingarna utgörs av planbeskrivning, miljökonsekvensbeskrivning, webbaserad karta och storymap som nås via kommunens hemsida, där det även går att jämföra föreslagen ändring av översiktsplan med tidigare anspråk i den gällande kommuntäckande översiktsplanen.

Förslaget syftar till att ändra gällande översiktsplanen i området för att möta upp efterfrågan och skapa lokal utveckling. Ändringsförslaget bereder för möjlig exploatering av upp till 450 blandade bostäder, torg, verksamhetsområden, service och vägar. Området som berörs av planändringen är drygt 2 000 hektar stort och är avgränsat med tanke på var det har visats intresse för nybyggnation. Föreslagna ändringar har betoning på tätortsutveckling mellan sjö och riksväg 35, men även utvecklingsområden öster om riksvägen.

Riktlinjer inom flera olika strategiområden presenteras. Gällande bostäder förordas bland annat förtätning utan att inkräkta på grönstrukturen och eftersträvad variation med både villor-, rad- och flerbostadshus. Delar ur kommunens Hållbarhetsprogram (2022) och Bostadsförsörjningsplan (2022) finns integrerade som strategier.

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelsen ska ge kommunen råd om tillämpningen av bestämmelserna i PBL, om det behövs från allmän synpunkt. I samrådet av översiktsplanen ska länsstyrelsen, enligt Plan och bygglagen 10 §, särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen,
2. tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden,
3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Om genomförandet antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen genomföra ett avgränsningssamråd och samråda om miljökonsekvensbeskrivningen med länsstyrelsen, enligt Plan och bygglagen 3 kap 9 §. Länsstyrelserna ska även främja arbetet med Agenda 2030 och i samverkan med andra aktörer bidra till att genomföra FN:s globala mål för hållbar utveckling på regional och lokal nivå.

Länsstyrelsens synpunkter

Övergripande

Länsstyrelsen ser mycket positivt på kommunens initiativ till ändring av översiktsplanen för Grebo med omnejd som kan bidra till att stärka ortens utveckling. Länsstyrelsen ser ändringen som strategiskt viktig och uppmuntrar en aktiv och rullande översiktlig planering. Områdets potential för utveckling är förstärkt av goda vägförbindelser (ombyggd riksväg 35) med ny hållplats för expressbuss.

Förslaget skulle kunna stärkas genom att tillföras ett tydligare resonemang om landskapets förvaltning kopplat till djurhållning och betesdrift, samt lyfta fram områdets skyddsvärda natur- och kulturmiljöer, hur de kan värnas och utvecklas som rekreativ resurs och attraktionsfaktor.

För att förslaget ska bidra till att skapa en attraktiv ortsutveckling kan gestaltning gärna få lyftas fram mer, såsom att det som byggs behöver knyta an till landskapets karaktär, platsspecifika egenskaper och lokal byggnadstradition. Detta skulle kunna arbetas in i framtidsstrategin, och inom rekommendationer för framtida planering. Detta är särskilt angeläget i anknytning till regionalt utpekade kulturmiljöer, som behöver komma med i underlaget om kulturmiljövården.

Kommunens ställningstagande:

Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd avser **en ändring gällande en avgränsad geografisk yta** av den nu gällande Översiktsplan 2018 som täcker hela Åtvidabergs kommun. Ändringen behöver vara begriplig tillsammans med övriga delar av översiktsplanen (med andra ord de delar som fick laga kraft 2020). Det medför att i stora drag kommer den gällande översiktsplanens disposition och ambitionsnivå att följas men med föreslagna ändringar. Dessa ändringar i sin tur kommer att ligga till grund för att anta **en reviderad Översiktsplan 2018**. Den detaljeringsnivå som länsstyrelsen föreslår i sitt yttrande skulle medföra en inriktning specifikt för Grebo med omnejd som inte kan utläsas i den resterande delen av den reviderade Översiktsplan 2018.

Inför kommande översiktsplanearbete, för hela Åtvidabergs kommun, görs en allmän notering av länsstyrelsens nu inkomna yttrande och kommer då att beaktas.

Miljökonsekvensbeskrivning

MKB behandlar rätt slags frågor men kan utvecklas så att den beskriver vad som behöver göras för att begränsa skador och olägenheter och skildra vilka avvägningar som görs. Särskilt inom LIS och strandskyddsfrågor kan MKB utvecklas, men även i områden där föreslagen exploatering uppkommer nära höga naturvärden. Gällande förorenade områden ser vi gärna att även objekt av riskklass 2, 3 och 4 skildras. För gärna in en sammanfattning av MKB i planbeskrivningen. Nedan följer några områdesspecifika medskick till samrådsversionen av MKB.

Björntorp. Med tanke på möjliga naturvärden knutna till sand- och grusmiljöer ser Länsstyrelsen gärna att MKB nämner, och att riktlinjer förordar, naturvärdesinventering.

Redinge. Äldre stora tallar är registrerade varför kommande exploatering kan få som riktlinje att anpassas utifrån dessa.

Länsstyrelsen observerar även viss förekomst av parkslide (invid befintlig bebyggelse) vilket mycket väl skulle kunna föranleda särskilt riktade informationsinsatser, såsom inom ramen för planarbetet.

Väster Bockängsvägen/Grebovägen. Området berör Dalshults tallskog som är lokalt värdefull, varför Länsstyrelsen förordar att naturmarken arbetas in som grönsstruktur.

Mårsäng. I området finns Norrby hage finns höga floravärden och Dalshults tallskog är värdefull naturskog med en fridlyst orkidé (knärot). Länsstyrelsen ger rådet att studera naturvärdena närmare och överväga att minska ner, alternativt ange hur stor grad av exploatering området kan tåla.

Trafikplats Redinge. I söder (Björksnäs) berör området en lokalt värdefull aspdunge, vilket kan arbetas in i grönsstrukturen, alternativt utgöra naturmark i detaljplan. Invasiva arter förekommer som föranleder särskild försiktighet vid plangenomförandet (kanadensiskt gullris, blomsterlupin och vresros).

Mellan Mårsäng/riksväg 35. Området inkluderar lokalt värdefulla skogar, Björkhamra barrskog och Björkhamra blandskog. De bör arbetas in i planområdets grönsstruktur. Invasiv art förekommer (vresros).

Kommunens ställningstagande:

Förslaget bebyggelse av bostad i område 1, 2 och 3 kommer att ersättas med text i förslaget till ny översiktsplan över Grebo med omnejd: I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur.

Under rubriken Övergripande strategier/Natur/Riktlinjer anges: Naturvårdsprogrammet inklusive Eklandskapsinventeringen ska vara vägledande vid detaljplanering. Ett tillägg görs: Vid detaljplanering ska det uppmärksammas på om det eventuellt finns invasiva arter inom eller i anslutning till planområdet.

Riksintressen

Länsstyrelsen uppmuntrar till att, även i ändringsförslaget, skriva ut kommunens ställningstaganden för respektive riksintresse. De finns i MKB och värnas genom strategier och inriktningar, men får gärna även ges egna rubriker i planbeskrivning och synliggöras i kartan, för att planhandlingen ska bli mer lätthanterlig för efterföljande prövningar.

Kommunens ställningstagande:

Då detta avser en revidering enbart gällande det som berör utpekat område benämnt Grebo med omnejd, och den gällande översiktsplanen ÖP 2018 fortfarande gäller i alla andra delar, hänvisas till rubriken SÄKERSTÄLLANDE AV RIKSINTRESSEN på sidan 93 i gällande översiktsplan. I förslaget rörande Grebo med omnejd gäller inget annat än det som tidigare fattats beslut om vad gäller kommunens ställningstagande av riksintressen.

Naturvård [Eklandskapet]

Länsstyrelsen bedömer att riksintresset generellt värnas genom en tät bebyggelsestruktur.

Länsstyrelsen ger rådet att låta Horn-området utgå ur planändringen, främst utifrån värdefulla naturmiljöer (betesmark, hagmark och ekar). Området berör ett utpekade område i kommunens naturvårdsprogram och gränsar mot Herrsätters naturreservat. Åkermark har generellt ofta biotopskyddade miljöer där det i detta fall skulle vara svårt att ge dispens. Det är en sannolik risk för att en exploatering här kan påverka och skada en värdekärna i riksintresse för naturvård [Eklandskapet: Eksätter hage]. Floramässigt utgör området en av de finaste i Åtvidabergs kommun med artrikedom i form av trumgräshoppa, slättergubbe och hagmarksekar.

När det gäller den nordvästra delen av Norrby-området (etapp 3) ser Länsstyrelsen risk för påverkan och skada på riksintresset för naturvård [Eklandskapet] där Länsstyrelsen kan komma att stoppa detaljplaner. I området längst i öster (mellan Norrby och Melby gårdar) finns framtidsområde för ek. Del av området berör strandskydd. Här är det av stor vikt att i första hand undersöka vad naturområdet kan tåla för ingrepp och hur en eventuell exploatering kan anpassas till eklandskapet värden.

Området Norra Redinge gränsar i öster mot en värdekärna i ett riksintresse [Eklandskapet] och Redinge lövdungar finns i kommunens naturvårdsprogram. Närmare utredning om påverkan på eklandskapet behövs för att klargöra påverkan.

Kommunens ställningstagande:

Förslaget bebyggelse av bostad i område 1, 2 och 3 kommer att ersättas med text i förslaget till ny översiktsplan över Grebo med omnejd: I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur.

Under rubriken Övergripande strategier/Natur/Riktlinjer anges: Naturvårdsprogrammet inklusive Eklandskapsinventeringen ska vara vägledande vid detaljplanering.

Friluftsliv [Stångåns vattensystem]

För att tillgodose och inte skada det här riksintresset krävs stor hänsyn till och anpassning efter strandskyddet. Bostäder innebär privatisering som strider mot riksintresset. Inriktning som förbättrar möjligheten till friluftsliv och tar hänsyn till strandskyddets syften är förenligt med riksintresset, såsom föreslagen ny badplats och camping eller annat som gynnar besöksnäring i området.

Anläggningar för kommunikationer [Linköpings flygplats]

Länsstyrelsen bedömer att planändringen i tillräcklig grad tillgodoser riksintresset.

Totalförsvär [Malmens helikopterflottilj]

Länsstyrelsen bedömer att planändringen i tillräcklig grad tillgodoser riksintresset.

Miljökvalitetsnormer:

Yt- och grundvatten

Länsstyrelsen ser detta som en mycket angelägen miljöfråga att beakta vid planering i området. Skyddet för berörda yt- och grundvattenförekomster måste kunna säkerställas i samband med planerade förändringar, med särskild uppmärksamhet och omsorg om vattenskyddsområdet vid

Ärlången. Om en utökning av det befintliga avloppsreningsverket blir aktuellt måste dess effekter på vattenmiljön noga studeras. Stor uppmärksamhet krävs även på hur föreslaget byggande kan påverka vattenkvaliteten i berörda grundvattenförekomster och vilka skyddsåtgärder som kan behövas för att undvika negativ påverkan.

Föreslagen planändring behöver beskriva vad som behövs för att uppnå eller upprätthålla god status inom berörda vattenförekomster samt vilka effekter planförslaget får på detta. Det kan gälla övergödning, fysisk påverkan och miljögifter med mera (Se Länsstyrelsen Östergötlands planeringsunderlag Vatten i samhällsplaneringen)

Kommunens ställningstagande:

I planförslaget anges:

- *Vid kommande exploatering i Grebo bör behovet av uppdimensionering eller ytterligare ledning för dricksvatten utredas för att klara kapacitetsanspråk kopplat till ökat antal bostäder.*
- *Reningsverket i Grebo klarar avloppsvatten från den utbyggnad som är planerad enligt antaget planprogram för Grebo Norrby, men en ökad belastning med ytterligare exploatering av bostäder och verksamheter medför att det kan bli aktuellt med att den sammantagna vatten- och avloppshanteringen samordnas med närområden, till exempel Björsäter. En sådan utbyggnad medför ökad möjlighet för utveckling av Grebo med omnejd.*
- *Lokala lösningar för hantering av dagvatten ska eftersträvas, till exempel fördröjningsmagasin och översvämningssbara ytor samt minimering av hårdgjorda ytor som minskar belastningen på dagvattensystem.*

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Området Vångsviken behöver en tydligare förklaring till vad det ska användas till eller på vilket sätt åtgärderna skulle främja landsbygdsutvecklingen. MKB nämner att en användning av området för en anläggning för friluftsliv skulle främja friluftslivets intressen. Om det ska vara möjligt att använda LIS i det aktuella området ser Länsstyrelsen att väsentligt tydligare motiveringar behöver tillföras. Länsstyrelsen ser att LIS är tillämpligt om området används för anläggningar som främjar turism eller friluftsliv, samtidigt som det gynnar landsbygdsutvecklingen. En utbyggnad av bostadsbebyggelse i området är, enligt Länsstyrelsen, inte lämplig och inte förenligt med LIS-bestämmelserna. Avsikterna med området måste således förtydligas och ges en utförligare motivering.

Kommunens ställningstagande:

Ett förtydligande har gjorts under rubriken LIS-område.

Mellankommunal samordning

Länsstyrelsen rekommenderar att planändringen samordnas mellankommunalt genom en remiss så att grannkommuner får ta del av planförslaget och kan ges möjlighet att, om de så önskar, yttra sig i granskningsskedet. Även kollektivtrafikmyndigheten kan ses som en mycket viktig aktör att samverka med.

Kommunens ställningstagande:

I den sändlista som medföljde i samrådshandlingarna skickade till länsstyrelsen framgår det att samrådsförslaget även är skickat till Linköpings kommun och till Region Östergötland som är den kollektivtrafikmyndighet som verkar i Östergötlands län.

Människors hälsa och säkerhet

Planändringens del om bostäder i närheten av djurhållning kan kompletteras med föreslagna skyddsavstånd och ett avsnitt som belyser risk för störningar. Det vore bra med en skildring av olika yrkesmässiga djurhållningar i trakten, inte bara verksamheter med hästar.

Kommunens ställningstagande:

Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd avser **en ändring** av den nu gällande Översiktsplan 2018 som täcker hela Åtvidabergs kommun. Ändringen behöver vara begriplig tillsammans med övriga delar av översiktsplanen (med andra ord de delar som fick laga kraft 2020). Det medför att i stora drag kommer den gällande översiktsplanens disposition och ambitionsnivå att följas men med föreslagna ändringar. Dessa ändringar i sin tur kommer att ligga till grund för att anta en reviderad Översiktsplan 2018. Den detaljeringsnivå som länsstyrelsen föreslår i sitt yttrande skulle medföra en inriktning specifikt för Grebo med omnejd som inte kan utläsas i den resterande delen av den reviderade Översiktsplan 2018.

Förorenade områden

Föreslagen hänsynskarta kan med fördel kompletteras med förekomsten av föroreningar där alla förorenade områden oavsett riskklass syns. Länsstyrelsen uppmuntrar till att kommunen har en inriktning och åtgärdsförslag för markföroreningar och hantering av förorenade massor. Det kan förtydligas när undersökning kan bli aktuell.

Kommunens ställningstagande:

Under rubriken Rekommendationer anges: Uppmärksamma risker med potentiellt förorenade platser vid efterföljande planarbeten.

Risk för olyckor, översvämning, ras, skred eller erosion

Statens Geotekniska Institut, SGI har lämnat ett yttrande, 2024-07-31. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har lämnat ett yttrande, 2024-08-16.

Kommunens ställningstagande:

Se yttrande under ställningstagande för SGI resp MSB inkomna yttrande.

Länsstyrelsen har synpunkter om klimatanpassning nedan, inom allmänna intressen:

Allmänna intressen

Bostadsförsörjning och demografi

Det är bra att planeringen stödjer sig på kommunens bostadsförsörjningsplan (2022). Folkmängden i Åtvidabergs kommun kan komma att minska med omkring 20 personer per år med ett årligt flyttnetto på 25 personer för varje år, fram till 2031. Inom Åtvidabergs kommun är det tätorten Grebo som vuxit mest, med en befolkningsökning på 11 % mellan åren 2013 och 2019. Det finns stor efterfrågan på lediga tomter för småhus och på lägenheter av olika storlekar, men utbudet är mycket begränsat, en brist som kan leda till utflyttning. Om bostadsbehovet inte tillgodoses kan kommunen tappa ytterligare invånare. Det pågår förtätning och nya detaljplaner i bland annat Grebo Norrby.

Klimatanpassning

Det är angeläget med underlag inför detaljplanering som möjliggör en ökad anpassning utifrån ett klimat i förändring. Områden som riskerar att översvämmas bör få särskilda medskick, eller utgå till förmån för alternativa lokaliseringar.

För befintlig bebyggelse kan förslaget med fördel kompletteras med en strategi för hur klimatrelaterade risker i den redan bebyggda miljön ska hanteras. Var gäller föreslagen ny bebyggelse lyfts relevanta områden i planen, men hur ny bebyggelse ska utformas ur ett klimatanpassningsperspektiv samt vilka prioriteringar som gjorts kan synliggöras bättre. Exempelvis kan planen översiktligt beskriva vad riskerna innebär (såsom temperaturförändringar, stormar, vattennivåer och översvämningar vid höga flöden eller skyfall, hetta, torka, ras, skred) och vilken effekt de kan få (såsom skador, olyckor, ohälsa, vattenbrist, kostnader). Exempel på viljeriktning inom området kan vara utpekande av lämpliga ytor som får översvämmas, eller vilka scenarier kommande planering ska ta hänsyn till (såsom markens beskaffenhet, regnmängder, temperaturer eller flöden) eller vilka aktörer som kan bli aktuella att samverka med. Som utgångspunkt i arbetet kan Länsstyrelsens klimat-GIS användas för att lära känna området (såsom ansträngande mikroklimat, högt tempererade områden, topografi, lågpunkter, avrinningsvägar, markens beskaffenhet, stabilitetsfaktorer). Andra vägledande material är Geologi i översiktsplanering (sgu.se), Geoteknik i Översiktsplan (sgi.se), Klimatrisker i ÖP (boverket.se), Metod för skyfallskartering av tätorter: Vägledning (msb.se).

Infrastruktur:

Trafik

Länsstyrelsen understryker Trafikverkets synpunkter om trafikkapacitet och trafiksäkerhet. En riktlinje om trafikutredningar kan övervägas där arbetet med att ta fram underlag och former för finansiering samordnas i tidiga skeden med Trafikverket.

Vatten och avlopp

Nuvarande reningsverk har kapacitet för planerad utbyggnad vid Grebo Norrgård. Till granskningsskedet behöver kommunen presentera sin strategi för hur tillräcklig kapacitet i VA-systemet kan ordnas med beaktande av robust försörjning, ekonomi och miljöpåverkan. Länsstyrelsen ser detta som en avgörande fråga för föreslagna utbyggnadsvisioner.

Kommunens ställningstagande:

Under rubriken Teknisk Försörjning anges: Reningsverket i Grebo klarar avloppsvatten från den utbyggnad som är planerad enligt antaget planprogram för Grebo Norrby, men en ökad belastning med ytterligare exploatering av bostäder och verksamheter medför att det kan bli aktuellt med att den sammantagna vatten- och avloppshanteringen samordnas med närområden, till exempel Björsäter. En sådan utbyggnad medför ökad möjlighet för utveckling av Grebo med omnejd.

Dricksvattenskydd

Planändringen lyfter fram skyddsområden för vatten på ett bra sätt. Länsstyrelsen ser gärna riktlinjer om att i efterföljande skeden kontrollera platsspecifika föreskrifter för vattenskydd, såsom för avloppsvatten (§9) och dagvatten (§ 10). Länsstyrelsen noterar att förekomsten [SE646490-150509] saknar vattenskyddsområde.

Kommunens ställningstagande:

Kommunen noterar länsstyrelsen rekommendationer och beaktar dessa i kommande skeden.

Energiförsörjning

Länsstyrelsen påminner om att planen även vägleder efterföljande prövningar inom miljöbalken. Planen kan med fördel ange viljeriktning och övergripande användningsinriktning för lokal energiförsörjning genom förnybar energi. Det kan exempelvis handla om generella ställningstaganden för i vilka lägen det kan lämpa sig för solcellsparker. I sammanhanget är det viktigt att se över effektbehov i områden som kan nyttja den producerade elen, gynnsamma sollägen, närhet till nätledningar, känsliga landskapstyper och grannars eventuella störningar. Även var det vore gynnsamt med laddinfrastruktur såsom vid vardagsärenden och i gemensamma bilpooler kan stärkas genom översiktliga analyser.

Kommunens ställningstagande:

Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd avser **en ändring** av den nu gällande Översiktsplan 2018 som täcker hela Åtvidabergs kommun. Ändringen behöver vara begriplig tillsammans med övriga delar av översiktsplanen (med andra ord de delar som fick laga kraft 2020). Det medför att i stora drag kommer den gällande översiktsplanens disposition och ambitionsnivå att följas men med föreslagna ändringar. Dessa ändringar i sin tur kommer att ligga till grund för att anta en reviderad Översiktsplan 2018.

Inför kommande översiktsplanearbete, för hela Åtvidabergs kommun, görs en allmän notering av länsstyrelsens nu inkomna yttrande och kommer då att beaktas.

Gestaltning och kulturmiljö

Det är mycket bra att det finns rekommendationer för framtida planering (sid. 38). Detta kan kompletteras med rekommendationer om siktlinjestudier för landskapsbild och kulturmiljö. Vid ombyggnad av vägar kan det tilläggas ställningstagande kring kulturmiljöfrågan. Länsstyrelsen uppmuntrar till att i högre grad lyfta fram principer för gestaltning. Det vore bra med uttryckta ambitionsnivåer för enskild bebyggelse och offentliga platser. För gärna in generella riktlinjer för tillkommande bostadskvarter och verksamhetsområden (såsom boendeform, placering, övergripande karaktärsdrag, volymverkan). I sammanhanget görs medskick om ett fokus på bebyggelsens samspel med landskapets karaktär. Även torg/centrumbildning med omgivande servicefunktioner är av stor betydelse för ortens kvalitéer, social trivsel och attraktionskraft och behöver placeras dit många naturligt vistas och gestaltas med omsorg.

Kommunens ställningstagande:

Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd avser **en ändring** av den nu gällande Översiktsplan 2018 som täcker hela Åtvidabergs kommun. Ändringen behöver vara begriplig tillsammans med övriga delar av översiktsplanen (med andra ord de delar som fick laga kraft 2020). Det medför att i stora drag kommer den gällande översiktsplanens disposition och ambitionsnivå att följas men med föreslagna ändringar. Dessa ändringar i sin tur kommer att ligga till grund för att anta en reviderad Översiktsplan 2018. Den detaljeringsnivå som länsstyrelsen föreslår i sitt yttrande skulle medföra en inriktning specifikt för Grebo med omnejd som inte kan utläsas i den resterande delen av den reviderade Översiktsplan 2018.

Inför kommande översiktsplanearbete, för hela Åtvidabergs kommun, görs en allmän notering av länsstyrelsens nu inkomna yttrande och kommer då att beaktas.

Befintliga bebyggelsemiljöer och kulturlandskap

Länsstyrelsen uppmuntrar till ett utvecklat resonemang om vilka de värdebärande karaktärsdragen i just Grebos kulturlandskap är, samt att det framgår hur läsbarheten i dessa kan säkerställas. Kulturlandskapets gröna mellanrum är del av detta.

Planändringen kan bidra till att stärka framtida gestaltning så att markens profil i det öppna jordbrukslandskapet, som är en viktig del av ortens karaktär, inte frångås för mycket. Exempelvis kan stora byggnadsvolymer på höjder upplevas som väl synligt placerade. Där så är lämpligt kan även större schaktningsarbeten och uppfyllnad undvikas.

Riktlinjer för kulturmiljö i gällande kommuntäckande ÖP för Åtvidaberg är väl utformade (särskilt sid. 23) och kan med fördel hänvisas till eller lyftas in i planändringen för Grebo med omnejd.

Det är bra att MKB tar upp utpekade kulturmiljöer och skyddade objekt. Länsstyrelsen ser gärna att detta synliggörs, så att värdena blir kända i tidiga skeden. Regionalt betydelsefulla kulturmiljöer är Grebo kyrkby, Kyrkomiljö, sockencentrum (se Östgotakartan och boken "Natur-kulturmiljöer i Östergötland"). Kyrkan är ett kyrkligt kulturminne där kontakt tas med Länsstyrelsen inför eventuella förändringar.

Kommunens ställningstagande:

Riktlinjer för kulturmiljö i gällande kommuntäckande ÖP, som är applicerbara för Grebo med omnejd, har lagts till i föreslagen ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd.

Fornlämningsmiljöer

Fornlämningsmiljöer är Rösten, Röstensgubben är ett fornvårdsobjekt i form av en rest sten [L2012:2451].

Arkeologiska utredningar krävs sannolikt i flertalet utvecklingsområden, varför det kan vara lämpligt att notera för vilken typ av kulturmiljö och fornlämningar som är kända i nuläget, för respektive utvecklingsområde.

Länsstyrelsen noterar att LIS-området Vångsviken är beläget inom Grebo Kyrkbys intresseområde för kulturmiljö. Det finns även några utförda arkeologiska undersökningar registrerade i Fornreg från 2018 och 2020. För Norrbyområdet krävs anpassningar och eventuellt omfattande arkeologiska undersökningar. Noteringar från Planprogrammet kan med fördel införas.

Kommunens ställningstagande:

Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd avser en ändring av den nu gällande Översiktsplan 2018 som täcker hela Åtvidabergs kommun. Ändringen behöver vara begriplig tillsammans med övriga delar av översiktsplanen (med andra ord de delar som fick laga kraft 2020). Det medför att i stora drag kommer den gällande översiktsplanens disposition och ambitionsnivå att följas men med föreslagna ändringar. Dessa ändringar i sin tur kommer att ligga till grund för att anta en reviderad Översiktsplan 2018. Den detaljeringsnivå som länsstyrelsen föreslår i sitt yttrande skulle medföra en inriktning specifikt för Grebo med omnejd som inte kan utläsas i den resterande delen av den reviderade Översiktsplan 2018.

Inför kommande översiktsplanarbete, för hela Åtvidabergs kommun, görs en allmän notering av länsstyrelsens nu inkomna yttrande och kommer då att beaktas.

Friluftsliv

Länsstyrelsen bedömer att planändringen tar hand om friluftslivets värden och utveckling på ett bra sätt, såsom föreslagen badplats i Sandvik. Dock kommer strandskydd, naturvärden och lämpligaste placering och utformning med hänsyn till natur och kulturvärden att behöva utredas. Grunda vikar som hyser naturvärden ska så långt det är möjligt undvikas vid placering av badbryggor eller andra båtliv inte påverkar strandängen negativt och att strandskyddet hanteras korrekt.

Naturmiljö

Naturfrågorna synliggörs på ett bra sätt som en viktig del av ortens kvalitéer. Det är positivt att planändringen hänvisar till det kommunala naturvårdsprogrammet som ska vägleda detaljplaneringen tillsammans med eklandskapsinventeringen. Betydelsen av grön infrastruktur och bevarandet av stränder fångas upp översiktligt och träffsäkra allmänna rekommendationer ges. Länsstyrelsen ser positivt på rekommendationer om att biotopskyddade miljöer ska beaktas i fortsatt arbete (s. 38).

Artskydd

Artskyddet och dess skarpa lagstiftning behöver nämnas i planbeskrivningen och MKB så att det framgår att vid exploatering behöver förekomster av fridlysta arter hanteras. Vid känd särskilt betydelsefull art får det gärna framgå hur hänsyn kan tas till den, exempelvis ekoxe och knärot.

Kommunens ställningstagande:

*Under rubriken Rekommendationer vid framtida planarbete har dessa kompletterats med:
I de fall skyddade arter berörs i kommande detaljplanearbete måste det tas så stor hänsyn som möjligt till dessa. Artskyddsutredningar kan behövas i de fall skyddade arter riskerar att påverkas negativt.*

Invasiva arter

Storymap och planbeskrivning får gärna på en övergripande nivå ange hur arbetet med att förhindra spridning samt bekämpa invasiva främmande arter kommer att bedrivas, då exploateringar innebär en risk. Förslag är via styrdokument och direktvägar.

Kommunens ställningstagande:

*Under rubriken Övergripande strategier/Natur/riktlinjer har dessa kompletterats med:
Vid detaljplanering ska det uppmärksammas på om det eventuellt finns invasiva arter inom eller i anslutning till planområdet.*

Areella näringar, jord- och skogsbruk

Skogsstyrelsen har lämnat ett yttrande, 2024-06-03.

Föreslagen planändring hushållar generellt väl med marken. Det får gärna införas principer eller riktlinjer för att hålla isär nya bostäder från yrkesmässig djurhållning och därmed förebygga konflikter.

Länsstyrelsen ifrågasätter starkt föreslagen exploatering inom Horn-området, som idag utgörs av ett åkerfält av god beskaffenhet på fyra hektar där det tills nyligen har odlats spannmål och vallfoder. Denna förändring av markanvändningen kan anses oförenlig med miljöbalkens krav då det inte framgår varför tätortsutvecklingsbehovet inte kan lösas på annat sätt.

Kommunens ställningstagande:

Öster om väg 35 har områden för bostäder med nummer 1 - 3 samt verksamhetsområde 9, vid Norra Redinge tagits bort och ersatts av en vägledande text: I området öster om väg 35 ser kommunen

positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur.

Planformalia

Lantmäteriet har lämnat yttrande, 2024-06-03.

Generellt kan övervägas hur plankartor kan få god beständighet och användbarhet, även utan internet. Hjälpsamt är om tillhörande geodata kan inhämtas av externa aktörer, såsom öppen map service (wms eller wfs). Detta är enbart önskemål. Föreskrifter tas förmodligen fram efter ett antagande, med mål att alla gällande översiktsplaner ska kunna tillgängliggöras via Lantmäteriet. Se även Boverkets ÖP-modell 3.0.

Kommunens ställningstagande:

Inför kommande översiktsplanearbete, för hela Åtvidabergs kommun, görs en allmän notering av länsstyrelsens nu inkomna yttrande och kommer då att beaktas.

Företag, föreningar mm

Postnord

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är Postnord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar Postnord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox på entréplan.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsforbattringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation eller annan förändring gällande befintlig alt ny infrastruktur.

En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.

Kommunens ställningstagande:

Kommunen tackar för Postnords yttrande.

Telia Sverige AB

Skanova AB (Skanova) har tagit del av förslag till översiktsplan enligt ovan, och låter framföra följande:

Yttrande översiktsplan för Grebo med omnejd.

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess. Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på planeringsunderlaget.

Kontakta ledningskollen.se

För ledningssamordning kontakta Nätförvaltningen telia-natforvaltning@teliacompany.com

Kommunens ställningstagande:

Kommunen tackar för Telia Sverige AB:s yttrande.

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB, nedan Vattenfall Eldistribution, återkommer med svar på remiss ”Inbjudan samråd ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd Dnr 2022/329” och lämnar följande yttrande.

Vattenfall Eldistribution har en 145 kV luftledning, lila heldragen linje i karta nedan som passerar i nord-sydlig riktning öster om Grebo tätort. Luftledningens läge i kartan är ungefärligt.

Vattenfall Eldistribution noterar att det inom ”Utveckling bostadsområde enligt ÖP 2018” planeras för ett bostadsområde inom område där Vattenfall Eldistributions 145 kV luftledning passerar.

Rättigheterna för regionnätet säkras med hjälp av servitut eller ledningsrätt. Tillståndet för regionnätet erhålls genom linjekoncession hos Energimarknadsinspektionen.

Vattenfall Eldistribution lämnar följande synpunkter vad gäller elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät:

- Flytt eller förändring av befintliga regionnätsledningar kan innebära att ny linjekoncession måste sökas. Att ansöka om linjekoncession är en omfattande process som tar flera år att genomföra. Det är inte heller säkert att koncession ges för en ny ledning/ledningssträckning.
- Vid behov av ombyggnad av ledningar inom regionalt elnät vilka är linjekoncessionspliktiga ledningar är det troligt att ny koncession behöver sökas vilket är tidskrävande.
- En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå över 55 kV ska placeras på ett minsta avstånd på 20 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk samt ur ett underhållsperspektiv.
- Utöver detta säkerhetsavstånd (20 meter) tillkommer tillämpningen av försiktighetsprincipen för frågan kring elektriska och magnetiska fält (EMF). Vattenfall Eldistribution rekommenderar att ny bebyggelse där människor stadigvarande kan antas vistas, tex bostäder och kontor, inte uppförs närmare än 50 meter från ledningens närmaste anläggningsdel. Detta för att minimera eventuell framtida oro etc. hos de boende.
- Tillkommande solenergianläggning ska placeras minst 50 meter från närmaste fasledare vid direktjordad luftledning med en spänningsnivå över 100 kV med hänsyn till telestörningsnämnden (TSN) nr 21. Avståndet minst 50 meter hänför sig till att vid jordfel, t.ex. åsknedslag, på luftledningen uppstår en förhöjd markpotential i ledningsgatan. Denna förhöjda markpotential får inte påverka angränsande anläggningar så att skador uppstår på dessa. Den förhöjda markpotentialen får heller inte medföra fara för person som befinner sig invid anläggning placerad i närområde till luftledningen.
- För alla detaljer och anläggningar som placeras invid Vattenfall Eldistributions elnätanläggningar gäller att dessa skall placeras så att drift- och underhållsarbeten för elnätanläggning inte försvåras.
- Schaktning och sprängning får inte ske i närheten av Vattenfall Eldistributions elnätanläggningar utan att man i god tid inhämtat ledningsägarens medgivande.
- Hänsyn ska tas till försiktighetsprincipen som ingår i de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken avseende att verksamheter eller åtgärder inte medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.
- Arbetet med flytt, förändring eller annan ombyggnad av befintliga elnätanläggningar tillhörande Vattenfall Eldistribution, bekostas av, om inget annat avtalats, den som initierar en eventuell flytt, förändring eller ombyggnad.
- I översiktsplanen måste hänsyn tas till att det krävs både nya och förändrade intrång i geografin för att framtidssäkra den del av infrastrukturen som berör eldistribution.
- Vid bildande av nya naturområden, t.ex. naturreservat, Natura 2000-områden och vattenskyddsområden, gäller att restriktionerna inte får förhindra ledningshavaren att utföra de återkommande drift- och underhållsåtgärder som man är ålagda att utföra bl.a. enligt gällande föreskrifter samt åtgärder som erfordras vid pågående driftstörning.
- Vid planering av nya biotopskyddsområde måste hänsyn tas så att dessa inte omfattar ledningsgatan.

Kommunens ställningstagande: Kommunen tackar Vattenfall Eldistribution AB för yttrandet. Kommunen noterar att den ledning som avses i yttrandet ligger väster om Grebo, inte öster om. Inom planprogrammets område, och den pågående exploateringen, pågår en markläggning av de luftledningar som sträcker sig genom planområdet.

Inför kommande översiktsplanearbete, för hela Åtvidabergs kommun, görs en allmän notering av Vattenfall Eldistribution AB:s nu inkomna yttrande och kommer då att beaktas.

E.ON Energidistribution AB

E.ON Energidistribution AB ("E.ON") avger yttrande avseende Åtvidabergs kommuns förslag till ändring av del av översiktsplan för Grebo med omnejd. E.ON vill såsom ägare av infrastruktur för elförsörjning inom aktuellt område avge följande synpunkter.

E.ON har nätkoncession för område inom Åtvidabergs kommun och innehar infrastruktur i form av bland annat markkablar, luftledningarna och nätstationer inom det berörda området. E.ON önskar vara delaktiga i en fortsatt planering av utbyggnaden i enlighet med ändring av översiktsplanen för Grebo. Bolaget är angeläget om ett gott samarbete med kommunen vid dessa och andra infrastrukturella projekt. E.ON uppmanar kommunen att ta tidig kontakt med E.ON i kommande utredningar och

planprocesser för att i nära samförstånd utreda eventuell påverkan på våra anläggningar och finna bästa möjliga lösningar. E.ON vill bli kontaktade i samtliga fall då åtgärder planeras i närheten av våra befintliga anläggningar, eller om åtgärderna medför att våra anläggningar behöver flyttas. Planärenden och utredningar som berör E.ON tar vi tacksamt emot via pbl@eon.se. Eventuella kostnader i samband med planens genomförande såsom flyttningar eller ändringar av våra befintliga anläggningar bekostas av exploatören. För kommunens fortsatta handläggning och för framtagande av ett bra planeringsunderlag vill vi hänvisa till www.ledningskollen.se för utbyte av relevanta kartunderlag rörande E.ON:s anläggningar och ledningar, där det finns möjlighet att få underlaget digitalt och i diverse filformat.

För information så har Vattenfall Eldistribution AB en kraftledning genom berört område varav de bör bli hörda.

Kommunens ställningstagande:

Kommunen tackar för E.ON:s yttrande. Se vidare kommunens yttrande på Vattenfall Eldistribution AB:s inkomna yttrande.

Sturefors Egendom AB

Som markägare bedriver Sturefors Egendom AB, nedan benämnt bolaget, i kommunen bl a skogsbruk, utarrendering av jordbruk samt uthyrning av bostäder. Bolagets marker angränsar Grebo samhälle i väster och söder.

Det allmänna omdömet över planförslaget är att det väl fyller sitt syfte att vägleda och styra mot en för Grebo samhälle med omnejd genomtänkt och i framtiden fortsatt balanserad utveckling. Bolaget lämnar här nedan följande synpunkter på delar av planförslaget som berör bolagets verksamhet.

Skola.

Ett växande Grebo kommer att behöva större utrymme för skolverksamhet. Den i planen föreslagna exploateringsytan för utökning av skolverksamhet jämte skolidrott berör till övervägande del bolagets mark. Bolaget ställer sig positivt till att tillsammans med kommunen konstruktivt och med ett långsiktigt perspektiv verka för att finna samarbetsformer som medger i planförslaget önskad utveckling. Bolagets aktuella skifte är av sådan storlek att även en fullstor fotbollsplan med tillhörande närområde är praktiskt genomförbar. Den skulle ligga perfekt centrerad och mycket vackert placerad i ett framtida, utbyggt Grebo. Vidare möjliggöres effektiv bevattnings av ev gräsytor genom närheten till sjön Ärlången.

Kommunikationer.

Här nämnes att det i det kommande arbetet med ändring av översiktsplan, för området utanför nu aktuellt planarbete, en ny sträckning av väg 700 mellan Sturefors och väg 35 är önskvärd. Detta för att leda tung trafik förbi samhället. Det är en god ambition. Bolaget kan redan nu förorda en sträckning som minimerar erforderlig, ny kompletterande sträckning och detta inom planområdet, strax norr om dess sydliga gräns och strax söder om samhället. Syd Grebo prästgård och syd Melskog gård. Det skulle utgöra den kortaste, nya sträckningen och inskränka sig till mindre än 1500 m. Andra sträckningar blir avsevärt längre, kostsammare och riskerar att tvingas korsa svårt sankade markområden.

Fritid och friluftsliv.

Ett kraftigt utbyggt Grebo samhälle innebär inte bara en ökad belastning på omliggande natur utan även i denna natur pågående markanvändning, nämligen produktivt och samhällsviktigt skogsbruk. Bolaget ser risken för ohämmat, oreglerat och för skogsbruket direkt skadliga privata initiativ till att förlägga nätverk av terrängcyklings stigar i produktiv skogsmark. I skogsförnyngningar skadas plantor permanent äventyrande den mycket, stora investering för 60-90 år framåt som utförts. I medellålders

och äldre skog skadas obönhörligen ytliga rötter och rot-trådar medförande angrepp av den luftburna rotröte-vampen. Den del av trädet, som innehåller mest värdefullt timmer för bl a husbyggnation, ruttnar och blir till enbart brännved. Terrängkörningslagen omfattar fn ej cyklar utan motor vilket är orsaken till dessa privata initiativ. Bolaget påminner här om den allmänt tillämpade rekommendationen till sedvanerätten allemansrätten: "Inte störa, inte förstöra". Detta medför att särskilt ansvar för en kommun som expanderar sin befolkning att ta ansvar för att en olämplig utveckling inte sker. Bolaget uppmanar kommunen att tillse att möjlighet till terrängcyklingsbanor/stigar snarast skapas inom område 1 på kartan. Bolaget gör redan nu kommunen uppmärksam på att det i en framtid kan visa sig nödvändigt att genom en kommunal ordningsstadga styra upp var det är tillåtet att cykla terrängcykling, och var det ej är tillåtet, detta i samarbete med berörda, drabbade markägare. Vidare ser bolaget en ev kommande nödvändighet att genom bolagets skyltning upplysa allmänheten att skogsplanteringar, liksom en sådd gröda i jordbruket, ej omfattas av allemansrätten så länge de befinner sig i det känsliga plant-stadiet, de första ca 0-5 år. Bolaget, som är markägare till grönt område nr 3 ställer sig positivt till att i samarbete med kommunen, med omdöme och god balans, utveckla detta område för båt- och vattenliv. Den större belastning på- och större volym som befintligt reningsverk framöver har att rena kan komma att framtvinga flytt av dagens badplats till område nr 2 relativt snabbt. Teknisk försörjning: Kommunen gör klokt i att börja projektera för samordning av vatten och avlopp med närområden, detta med målet att i framtiden ej använda vattenskyddsområdet för vattentäkt, sjön Ärlången, som recipient för Grebos avloppsvatten. Vad gäller definitionen "grönområden" så är det på sin plats att påminna om att sådana områden med stöd av äganderätt oftast innehåller pågående kommersiell verksamhet, ofta skogsbruk och jakt. Ett i planen utpekande av ett naturområde som "grönt" innebär ej att pågående, kommersiell markanvändning skall tvingas upphöra eller i praktiken tvingas begränsa sig. Kanalisering till stigar jämte rimliga praktiska och ekonomiska uppgörelser mellan markägare och kommunen kan visa sig vara en väg framåt för att bereda plats för att ett växande invånarantal skall kunna leva upp till mottot "inte störa, inte förstöra".

Kommunens ställningstagande:

Under rubriken Övergripande strategier/Turism, rekreation och fritid/Riktlinjer är det kompletterat med: Friluftaktiviteter såsom till exempel terrängcykling, som i sin utövning kan innebära skador på rotsystem, bör hänvisas till de områden som pekas ut för friluftsliv.

Privatpersoner

Handlings id KS 2024.2202:

Jag vill i detta mejl lämna synpunkter på det nya planförslaget med Diarienummer 2022/32.

Synpunkten gäller förslaget på det nya området

2) Björntorp, där det beräknas plats för 10-15 tomter.

Vi bor själva i området och valt att bosätta

oss där just för att komma bort från samhället och tätare bebyggelser och ser detta förslag som en klar negativ påverkan för oss som redan bor i området och den natur som vi har runt omkring oss. På stort sätt hela det föreslagna område är det dessutom nyligen planterat granskog, vilket borde göra det högst olämpligt att bygga i detta område.

Jag har svårt att se klara fördelar med att bygga i detta område. Då det efter ombyggnationen av rv 35 kommer vara ännu sämre förbindelser till Grebo samhälle och det finns inte heller någon närhet till buss eller liknade. Vi som redan bor i området har valt att bo här av en anledning just för att det inte är någon större bebyggelse, den fördelen tar man bort vid en ny exploatering av fler fastigheter. Att dessutom bygga på produktiv skogsmark är rent förkastligt.

Värna istället om den lantligamiljö som finns i kring Grebo samhälle och lämna områden som detta orört. Området besöks idag av flera ifrån samhället för motion och dess närhet till skogen för exempelvis svampplockning, jakt mm...

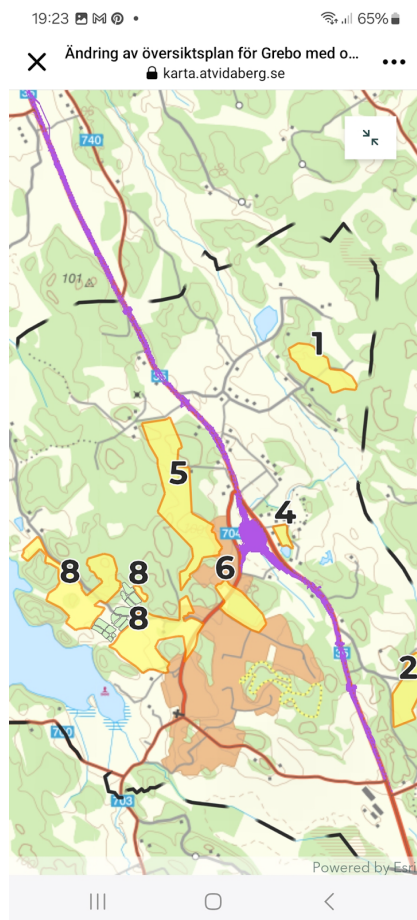
Kommunens ställningstagande:

Förslaget bebyggelse av bostad i område 1, 2 och 3 kommer att ersättas med text i förslaget till ny översiktsplan över Grebo med omnejd:

I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur. Initiativ från fastighetsägare för att utveckla bostäder på landsbygden bör särskilt beaktas och bistås vid eventuell bygglovsansökan eller ansökan om planbesked för en detaljplanläggning.

Handlings id KS 2024.2254:

Vi är mycket kritisk kring planen på att göra tomter vid Mårsängsvägen samt mellan Fridas park ut mot Katrineberg. Område 5 och 7 enl. kartan med områden som föreslås ändras. (Se bifogad bild). Därför måste vi ställa oss oenig och bestrida detta förslag. Vi anser att man inte har tänkt igenom vad detta skulle innebära för Grebobor. Ni skriver att grönområden ska bevaras. "Naturen bör bevaras i sammanhängande stråk med grönsstruktur för att stärka den biologiska mångfalden och skapa förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv." Vi flyttade till Grebo för 9 år sedan pga närheten till naturen och skogen. Detta måste få bevaras. Det räcker med att Norrby byggs ut!!! Förstör inte de fina skogarna där hjortar och andra djur lever. Där vi kan ströva för återhämtning, bär och svampplockning. Dessa områden nyttjas idag flitigt för MTB-cykling och trail-löpning på fina skogsstigar och genom att bygga bostäder kommer våra fina rundor att försvinna. För en frisk befolkning är folkhälsan viktig! Jag tror på att möjligheten för oss och våra barn att kunna nyttja de fina rundturerna i dessa skogsområden, som finns sedan länge, är något som uppmuntrar till rörelse och ger oss en positiv effekt på vår hälsa. Snälla förstör inte dessa områden genom att bebygga det!

Kommunens ställningstagande:

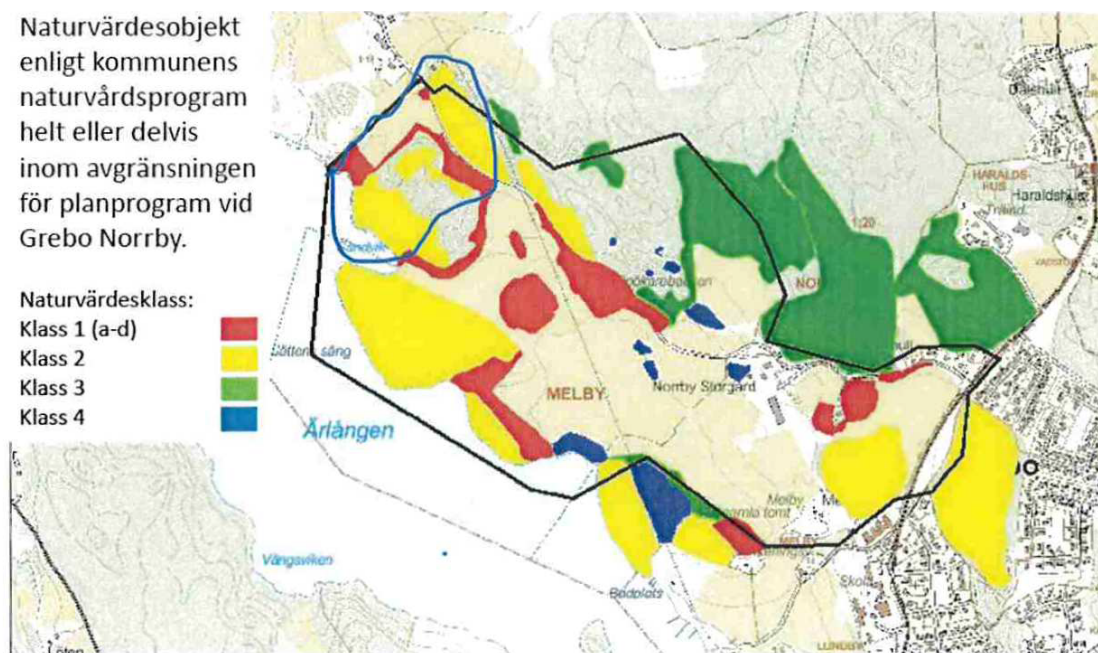
Område nr 5 i förslaget har inför granskning minskats ner till förmån för en mer sammanhängande grönstruktur. Beskrivningen av området har kompletterats med "Vid en eventuell kommande detaljplanläggning ska skyddsavstånd till hästverksamhet beaktas."

**Handlings id KS 2024.2336, KS 2024.2371, KS 2024.2501, KS 2024.2399: 7 privatpersoner:
Natur- och kulturvärden**

I Planprogram Grebo Norrby 2 april DNR.2017-00417, fastställd 2020, finns förutom i Norrby, ett antal mindre områden i samhället Grebo markerade med "bostäder" (fig 9, sid 14). Avseende naturvärden finns (fig 12, sid 818, inklippt nedan) en översiktlig kartbild där fyra nivåer av naturvärdesklasser markerats inom Norrby området, där nivå 1 är den högsta (rödmarkerad i kartan).

Naturvärdesobjekt enligt kommunens naturvårdsprogram helt eller delvis inom avgränsningen för planprogram vid Grebo Norrby.

Naturvärdesklass:
Klass 1 (a-d)
Klass 2
Klass 3
Klass 4

Figur 10. Naturvärdesobjekt inom och i anslutning till planområdet

I den nordvästra änden av marken som tillhör fastigheten Norrby 1:19, en L formad äng och en mindre åker med åkerholme i sin östra kant, är hela den L formade ängen rödmarkerad liksom åkerholmen (inringade med blått ovan). I den kortare längan av den L formade ängsmarken (utefter Norrbyvägen) finns ett fornminne, som varit känt sedan lång tid. Detta fornminne finns markerat i fig. 7, sid 14. Troligen är detta som ofta betecknas "domarring", även i kommunens planhandlingar.

I "Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd. PLANBESKRIVNING" (2024) är ovan beskrivna ängsmark markerad "bostäder", ingen rödmarkering för högsta möjliga naturvärde kvarstår och det finns ingen kommentar om att ett välkänt fornminne (domarring) då skulle förstöras av byggnation. I någon av kartbilderna tycks domarringen ha flyttats till andra sidan Norrbyvägen (nordöstra), vilket torde vara ett misstag. Topografin där talar sitt tydliga språk. Det faktum att kommunen överhuvudtaget inte problematiserar dessa frågor gör det uppenbart att kommunen behöver göra ett omtag i arbetet och återkomma med ett mer genomarbetat förslag.

I MKB sid 15 finns en tabell där det under rubrik "Riksintressen" respektive "Naturmiljö" finns en beskrivning (utan geografisk hänvisning) till att ett område ändrats avseende bedömning (till att sakna naturvärde) men att det skulle uppvägas av att ett annat område (också utan geografisk hänvisning) uppgraderats. Det är omöjligt att baserat på uppgifterna avgöra om detta är rimliga bedömningar, det vill säga att slutsumman skulle vara "neutral", vilket är svårt att begripa när det varit markeringar av naturvärde klass 1 (riksintresse). Som framgår nedan har ekoxe nu observerats för första gången på flera decennier i anslutning till ett i förslaget nedgraderat område (åkerholme med gamla ekar, nu markerat som "bostäder" och utan naturvärde)). Kartan i bild 8, sid 26, MKB och texten saknar hänvisning till vilken tidigare inventering av naturvärden som avses och den överensstämmer inte med andra beskrivningar av naturvärden (se ovan) i Grebo.

I "Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd. PLANBESKRIVNING" (2024), Naturvårdsprogrammet beskrivs översiktligt (sid 8) i en kartbild. I denna har markeringarna tydligt ändrats jämfört med det fastställda Planprogram Grebo Norrby. I mellersta Norrby finns inte längre någon mark markerad av högsta naturvärdesklass, vare sig ängen eller åkerholmen (se ovan). Hur bedömningen av naturvärdesklass kan ändras så inom loppet av fem år inte kommenterat överhuvudtaget. Att denna anmärkningsvärda förändring av bedömningen av naturvärden, inte nämns i förslaget till fördjupad översiktsplan gör det uppenbart att förslaget behöver arbetas om radikalt.

Skyddsbehov för ovanliga arter

I området Norrby 1:19 har i tidigare inlagor anförts det rika djurlivet. Detta har inte uppmärksamats av kommunen såvitt man kan se i slutliga och fastställda planer, eller i det här aktuella ändringsförslaget för "översiktsplan", men i Miljökonsekvensbeskrivningen sid 36 påpekas såväl behovet av att spara till exempel ekar liksom behovet av en inventering av naturvärden innan detaljplanering inleds. Att presentera förslag till förändring av översiktsplan underlag för viktiga ställningstagande (till exempel naturvärde) ter sig oseriöst. Det står i kontrast till planernas lyriska skildringar av tillgång till orörd och rik natur för en större befolkning, bland annat i form av promenadväg utefter grusvägen i Norrby, tillgång till skogen, åkerholmarna och så vidare. Av dessa skäl upprepar och uppdaterar vi uppgifterna om faktiskt naturliv i denna del av Norrby, 2024.

Under somrarna 2021, 2022 och 2023 siktades vid flera tillfällen röd glada där den nordöstra delen av Etapp1 nu markbereds. Detta var första gången glada har setts i detta område, och det kan bero på klimatförändringarna att glada etablerat sig i norra Götaland. Det bör påpekas att glada är mycket lättidentifierad, det krävs definitivt inte en ornitolog för att känna igen den arten under flykt. Under våren och försommaren 2024 har ingen glada siktats vid Stora Norrby, men däremot över Norrby 1:14 och Norrby 1:3 och åkrarna däromkring- i flykt. Vi känner till tre oberoende observatörer. Tolkningen är att gladan tvingats förflytta sig på grund av markberedning, sprängningar och andra påtagliga störningar i Etapp 1 området. Om man nu avser exploatera även de sista (norra) delarna av Norrby 1:19 störs återigen denna art och tvingas säkert förflytta sig eller försvinna från området.

Vidare har havsörn siktats i mellersta Norrby de senaste åren särskilt vintertid, vid upprepade tillfällen. Minst två oberoende observatörer finns. Under våren och försommaren 2024 har havsörn siktats vid Viggbyholm, samt ovan "mellersta" Norrby (fastigheterna Norrby 1:19 längst i norr, Norrby 1:14) vid olika tillfällen.

Som tidigare anförts finns bofast fiskgjuse i just denna del av Ärlången. Detta är välkänt av Åtvidabergs kommun. Hur fiskgjusens häckning skulle påverkas av planens föreslagna LIS område på västra sidan av Ärlången, strax norr om Viggbyholm, är inte berört i planhandlingen, en tydlig brist i konsekvensanalys. Fiskgjuse anges vara särskilt lättstörd under häckningen; den lämnar då ruvningen eller ungar är sitt öde. Det är uppenbart att en sådan risk kan finnas om LIS område genomförs på planerad plats.

Korp häckar sedan flera år i kanten av det åkerskifte (del av Norrby 1:3) som har sin södra gräns i nordvästra tomtgränsen för fastigheten Norrby 1:14, och 2005 häckade korp på fastigheten Norrby 1:14 mark.

Omrvråk häckar årligen sedan flera årtionden i skogen öster om Norrby 1:3 och 1:14 på olika platser men alltid inom ett begränsat område, det vill säga dör tänkbar sträckning av räddningsväg är markerad.

Under sommaren 2024 har ekoxe (hane) siktats, mitt emot åkerholmen (rödmarkerad i nu gällande Planprogram Grebo Norrby, men markerat bostäder i framlagda Ändringsförslag), se beskrivningen ovan (längst norr ut i fastigheten Norrby 1:19) (jfr sid 28 MKB). Just i denna del av Norrby var ekoxe en tämligen vanlig observation under 50-, 60-, 70 talen men har därefter inte siktats. Ekoxen är fridlyst och beroende av gamla ekar. Den listades som nära hotad 2005, för att därefter ha uppnått "livskraftig" status efter 2020. Den ingår i underlaget för att behovet att skydda bestånd med gamla ekar, "eklandskapet", såsom åkerholmen i vars närhet den nu påträffades. Den tidigare markeringen "naturvärde högsta klass" var uppenbarligen adekvat och förändringen (bostäder) i detta förslag för ny översiktsplan är sorglig. I denna del av Norrby finns inte andra gamla ekar än de i åkerholmen.

Vidare finns i "mellersta Norrby" gröngöling, som häckar. Det fanns tidigare gröngöling strax öster om "Norrbyvägen" i höjd med Stora Norrby (mangårdsbyggnad i anslutning till Norrby 1:19), år efter år kunde den siktas där, men inte siktad 2024. Gröngölingen är fortfarande en vanlig fågel, men minskade kraftigt på nittioalet och återigen under de första femton åren av 2000-talet, så mycket att den uppfördes på rödlistan som "nära hotad". den avfördes från listan 2020. Utvecklingen som beskrivs ovan visar att gröngölingen är en art som lätt störs, av till exempel hårda vintrar men också av brist på föda. Hävdade ängar är en viktig biotop för gröngöling. Den föreslagna förändringen där ängsmarken i norr om Etapp 3 betecknas med "bostäder" kommer inte att gynna fortsatt närvaro av häckande gröngöling.

På ängsmarken i nordöstra hörnet av Norrby 1:19 finns ett rikt bestånd av orkidéer, närmare bestämt nattvioler, vilka kanske inte så ovanliga totalt, men är det i Norrby. De är fridlysta. Det vore lämpligt att denna äng markeras som ett område med naturvärde. I samma område finns också ödlor, möjligen salamander, och arten bör bestämmas för korrekt ställningstagande till naturvärde för denna ängsmark.

Grönområden

Grönområden har ritats in vid Käringberget och utefter Ärlångens östra strand förbi Norrby 1:17 (Norrbyholm) norrut (Jfr sid 13 i MKB). detta område utgörs till största delen av två otillgängliga bergsknallar med branta kanter som stupar rakt ner i Ärlången mot sjön och vad gäller Käringberget också stupar med en brant bergvägg i andr riktningen, in mot "land". Den senare används för träning av klätterentusiaster. Det är tveksamt om dessa områden kan användas av en bred allmänhet för rekreation i naturen på grund av beskaffenheten. Käringberget är också fornminne, där finns en fornborg.

Bostäder

I Planprogram Grebo Norrby 2 april 2019 DNR 2017-00417 finns förutom i Norrby, ett antal mindre områden i samhället Grebo markerade med "bostäder" /fig, 9, sid 14). I förslaget "Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd. PLANBESKRIVNING" (2024), som saknar datering och diarienummer, och som nu är öppet för samråd finns en rad förändringar. Fler nya områden har markerats "bostäder" jämfört med gällande planprogram. Det är av intresse då Åtvidabergs kommun i arbetet med och det nu gällande planprogrammet och detaljplan för Grebo Norrby Etapp 1 anför två tydliga skäl för att exploatera brukningsvärd jordbruksmark inom fastigheten Norrby 1:19, där framförallt Etapp 1 och Etapp 2 innefattar Grebo sockens bästa mark för jordbruk:

dels att den inte fanns någon annan mark inom **kommunen** som lämpade sig för bostadsbyggande

dels att exploateringen var **väsentligt samhällsintresse**. Dessa argument användes för att komma förbi skyddet av bruksningsvärd jordbruksmark i 3 kap. 4 § miljöbalken.

I förslaget till ändrad planbeskrivning 2024 framgår nu att det de facto finns andra områden i Grebo, lämpliga för att bygga bostäder, till inte oväsentlig del på annan typ av mark än bruksningsvärd jordbruksmark. Dessa beskrivs nedan:

Tre mindre områden för bostäder öster om RV 35 ritats in, med möjlighet till 35 - 50 tomter.

I Redinge skall förtätning av befintlig bebyggelse nu bli möjlig genom ändrad dragning av RV 35, utan angivande av antal möjliga tomter.

Ett stort område (22 ha) i anslutning till Fridas park och nära RV 35, med plats för 55 tomter finns i det nya förslaget, på icke bruksningsvärd jordbruksmark.

I närheten av Grebovägen (vid Haraldshus och Mårsängsområdet) kan 14- 18 tomter inrymmas i en form av förtätning, till en mindre del på bruksningsvärd jordbruksmark.

Slutligen beskrivs hur Grebo Norrby planen utvidgas så att jordbruksmarken sydost om Etapp 1 fram till skola/reningsverk nu skall bebyggas, liksom vad som tidigare var jordbruksmark innan ny vägdragning med sin markberedning omvandlat marken till icke bruksningsvärd, på båda sidor av den nya vägen in mot Grebo Norrby. Vidare avses äng och åker i norra kanten av fastigheten Norrby 1:19, (knappt 1 ha), som med hänsyn till strandskydd och topografi kan ge maximalt 4-6 tomter, bebyggas. Sammantaget ska detta utmynna i 300 nya tomter i projektet Grebo Norrby. Denna utvidgning av Grebo Norrby Etapp 3 gäller som ovan beskrivits en äng (rödlistad) och ett åkerskifte med åkerholme (rödlistad). Den tidigare planen för Etapp 1, 2 och 3 avses ge 220 nya tomter och således i ovan beskrivna utvidgningar ytterligare 80 tomter i denna del av Grebo.

På s. 39 i föreslagen planbeskrivning anges att **38 ha** jordbruksmark tas i anspråk - 7 ha för bostäder och hela 16 för verksamheter. Detta anges uttryckligen att det i beräkningen **inte** är inräknat det som redan är beslutat i Planprogram för Grebo Norrby. I förslaget till Detaljplan för Grebo Norrby Etapp 2 anges i förslaget till Detaljplan omfatta 5,9 ha bruksningsvärds jordbruksmark. Vad gäller området (markerat med "5" i kartbilden sid 23) intill Fridas park och Redinge är detta inte åkermark utan skog/avverkad skog (22ha), men till större delen är alla de övriga utpekade områdena för "bostäder" åkermark. Man framför som argument att det i ett fall är en isolerad åkeräga (Haraldshus), samt att utvidgningen från Etapp 1 mot Grebo skola/affär anges är naturlig. Den senare skulle också lösa ett framtida problem för kommunen, nämligen med boskapsskötsel nära bebyggelse i Grebo Norrby Etapp 1. Sammanräkningen av alla dessa planer ger förutom nuvarande 220 planerade tomter i Grebo Norrby (Etapp 1, 2 och 3) ytterligare 188 - 209 tomter.

På sid 44 i förslaget finns ett stycke där man bland annat skriver att det bör övervägas om det finns alternativ till exploatering av jordbruksmark men det finns ingen utveckling av denna reflexion. Man anger att anspråktagandet av jordbruksmarken leder till "små konsekvenser" och av "mindre/lokal betydelse". Dock måste vi påpeka att i 3:4 miljöbalken anges att jordbruk är av nationell betydelse.

Vad gäller den mest nordliga delen av Norrby 1:19, en äng med fornminne (domarring) som i nuvarande planprogram i sin helhet anges som naturvärde klass 1, plus en del av en åker med en åkerholme, även den naturvärde klass 1, finns det i underlaget ingen förklaring till varför naturvärdet ändrats så drastiskt, från klass 1 till "inget värde". Den ändrade naturvärdesklassning tycks ha genomförts för att kunna planera för 4-6 tomter på brukningsvärd jordbruksmark. Med de sammantagna planerna för bostäder i Grebo (>400 tomter) finns inte något väsentligt samhällsintresse för ytterligare 4-6 tomter, vilket krävs för att upphäva Miljöbalken 3:4, 2dra stycket.

Den ovan beskrivna förändringen av äng + åker norr om Grebo Norrby Etapp 3 kommer medföra kraftig påverkan av tre befintliga fastigheter i den omedelbara närheten (Norrby 1:14, Norrby 1:16, Norrby 1:3), där alla tre gränsar till det område som avses exploateras. Vi anser att talansrätt föreligger (jämför Högsta domstolen meddelat rätt att föra talan Ö 5758-15, trots att den talandes fastighet i det fallet inte gränsade till prövningsfastigheten) och skälet var att möjligheten att nyttja den talandes fastighet skulle i grunden förändras. Skälet som angavs i domen "...nyttjandet i grunden förändras..." gäller alla tre fastigheterna som beskrivs här.

Möjligen är det avsikten, på grund av motståndet mot hela exploateringen som tydligt uttryckts av en av fastighetsägarna genom hela processen. Men att ändra fastställd naturvärdesskyddsklass från klass 1 till "inget naturvärde" är ett stort steg. Direkt gränsande till den åker, som i förslag till ändrad planbeskrivning nu ska bebyggas, finns en betesmark (inom fastigheten Norrby 1:3), vilket i sin tur skulle skapa problem för kommunen, om planen skulle komma att fastställas i sin nuvarande form.

I sammanhanget behöver beslutande myndigheter ha perspektivet av hur de två senaste exploateringarna för bostadsbebyggelse i Grebo utvecklades. Det framgår inte i någon del av föreliggande handlingar, men är av vikt för beslut om verkligen "väsentligt samhällsintresse" föreligger i alla delar. Fridas park, nära Redinge och RV 35, liksom området runt Prästgården omfattar vardera cirka 25 tomter. Efter att respektive område öppnades för tomtförsäljning tog det ungefär 25 år innan samtliga tomter var bebyggda, på respektive området. Med cirka 420 nya tomter nu planerade i Grebo behöver verkligen en bedömning göras om **när** dessa skulle bli bebyggda. Om enkel matematik skulle gälla torde det sig röra sig om 200 år.

Räddningsväg

I handlingen (karta sid 31) finns två alternativa placeringar för en räddnings/utrymningsväg markerade. Vägen krävs av beredskapsskäl, som en "utryckningsväg" det vill säga behovet för räddningstjänst /motsvarande att komma till Grebo Norrby om vägen in till detta nya samhälle blir obrukbart. Som boende i Norrby har vi förståelse för detta och motsätter oss självklart inte en räddningsväg. Placeringen på brukbar åkermark samt genom brukbar skog är olycklig och det är tveksamt om den är förenligt med 3 kap. 4 § miljöbalken.

Det alternativ som är placerat mer söderut kommer att hamna på brukningsvärd jordbruksmark (1,7 ha) i sin västligaste del, och på skogsmark i sin mer östliga del. Här finns inte någon bruten väg för närvarande, utan helt nya landområden skulle tas i anspråk.

Fastigheten Norrby 1:14 är direkt gränsande till denna alternativ, i den sydvästra utsträckningen. Uppenbarligen har ingen bedömning av naturvärden genomförts på plats. Utefter den avgränsning av fastigheten som vetter mot den markerade vägsträckningen finns hela vägen stora skyddsvärda träd, ekar och mycket stora gamla björkar. Det innebär en skyddszon av minimum 15 meter måste upprättas (SLU Standard för skyddande av träd vid byggnation 2.0 2018;02, ISBN 978-91-576-8952-8). Om detta alternativ skulle väljas skulle det innebära att åkerskiftet tas i anspråk och förstörs för jordbruk, för byggande av ny räddningsväg. I översiktsplanen respektive MKB har detta område med högt naturvärde (skyddsvärda träd) inte markerats.

Det mer nordligt belägna alternativet omfattar i sin helhet bruksvärd jordbruksmark. Det har sträckning som påminner om den "väg" över befintliga åkrar som jordbruksfordon ofta tar idag, från Fillinge till arrenden i Grebo. Det är inte en väg utan bara en uppkörd sträckning i befintliga åkrar. Inte heller här finns tydliga bedömningar av skyddsvärd natur utefter sträckningen. Om denna sträckning skulle väljas krävs betydande markarbeten för att bygga väg. Vår bedömning är bruksvärd jordbruksmark skulle förstöras, åtminstone motsvarande areal som skulle tas i anspråk av de först beskrivna alternativen i förslaget.

Alternativ sträckning av räddningsväg

Vi som sedan länge bor i Norrby har ett alternativt förslag för placering av räddningsvägen, som planen inte tar upp. Vårt förslag sparar odlingsbar mark, och minskar på behovet av att från grunden anlägga väg i hela sin sträckning.

Vi föreslår att den gamla förbindelsevägen från RV 35 till Katrineberg och som fortsätter genom nyligen skördad skog till Norrbyvägen återställs (markerad som väg + stig i figuren sid 37 i Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd), i de delar där så krävs och i en omfattning som tillåter räddningsfordon. Denna väg kunde i hela sin sträckning användas för jordbruksfordon och någon enstaka bil för cirka 25 år sedan.

En sådan räddningsväg bör upplåtas för gång- och cykeltrafikanter förutom räddningsfordon, och därmed kan standarden vara väl underhållen grusväg. Det finns bra exempel på just sådan användning (ingen biltrafik tillåten) av väg i känsliga områden från andra svenska kommuner.

Ytterligare ett argument för att upprusta till grusvägstandard i hela sträckningen är att det skulle ge det rörliga friluftslivet bättre förutsättningar genom att vägen kan användas för cykling och promenader, även med barnvagn, nära naturen. I vissa kortare delar är denna urgamla väg nästan igenvuxen av sly idag, och ter sig som en stig. Den kan återställas till en grusväg och breddas något i de sydvästliga delarna. Det kommer att innebära att verkligen mycket begränsad yta av bruksvärd jordbruksmark tas i anspråk och naturvärden sparas inte minst för det rörliga friluftslivet. "Vägen" är idag ett promenad- och löpningstråk från Grebo samhälles, via Norrbyvägen, till Katrineberg och åter till Grebo samhälle, men kan alltså enligt beskrivning ovan göras brukbar för räddningsfordon samt för cykling och barnvagnspromenader, jfr Miljökonsekvensbeskrivning sid 42.

Tanken att underlätta bilpendling till Linköping/Åtvidaberg genom att upplåta en sådan förbindelse för biltrafik finns framförd i planhandlingen. Det är ett anmärkningsvärt tankesätt i en tid när klimatkrisen inte är i antågande utan redan här. Den nuvarande samfällighetsvägen bör absolut inte bli en genomfartsled, om det genomgående temat i all planering för Grebo Norrby ska förverkligas: att spara naturvärden, tillgängliggöra dessa för boende i hela Grebo och att underlätta för det rörliga friluftslivet.

Avslutande kommentarer

Enligt 3 kap. 4§ plan- och bygglagen ska kommunen i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i 2 § andra stycket, dvs. bl.a. hur mark- och vattenområden ska användas. Av 2 kap 2 § följer att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företråde ska ges till sådan användning som från allmän synpunkt medför god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1-8 §§ ska tillämpas. Enligt 3 kap. 4 § ska av översiktsplanen även framgå hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses.

Av vad som ovan anförts framgår att kommunen genom ändringen av översiktsplanen har för avsikt att ta i anspråk ytterligare stora areal mycket god produktiv jordbruksmark för andra ändamål. Effekten skulle bli att jordbruksmarken tas ut produktion för all framtid. Av vad som ovan anförts framgår vidare att också höga naturvärden inom riksintresseområdena avses offras för framtida exploatering.

Redan i synpunkter på nu gällande översiktsplan framfördes stark kritik mot att den då framtagna miljökonsekvensbeskrivningen va ofullständig vad gäller bedömningen av påverkan och effekter på intressen avseende hushållning med jordbruksmark, kulturmiljövård, naturvård, friluftsliv, strandskydd samt också att kommunen tydligare ska bedöma konsekvenserna av riskfaktorer i syfte att förebygga skador på miljön och människors hälsa¹. Trots det finns mycket stora brister i det nu aktuella förslaget - inte minst i fråga om bedömningen av påverkan och effekter på hushållning med jordbruksmark och naturvård. I den mån det alls görs några bedömningar är dessa mycket svepande och överhuvudtaget inte underbyggda. Särskilt anmärkningsvärt är att kommunen förefaller mena att ianspråktagande av högklassig produktiv jordbruksmark för andra ändamål endast har lokal betydelse trots att det anges uttryckligen i 3 kap. 4 miljöbalken att jordbruk är av nationell betydelse. I ljuset av att "Ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd" beskriver flera nya områden för bostadsbyggande som inte är belägna på brukningsvärd jordbruksmark och inte heller i områden med höga naturvärden, är det intressant att detta faktum inte påverkat planering av att ianspråktaga högklassig produktiv jordbruksmark för bostadsbyggande.

¹Åtvidabergs kommun, Översiktsplan 2018, Särskilt utlåtande, Antagandehandling 2018-03-28, Del 6, s. 10.

Kommunens ställningstagande:

Under rubriken Övergripande strategier/Natur/riktlinjer anges:

- *Naturvårdsprogrammet inklusive Eklandskapsinventeringen ska vara vägledande vid detaljplanering.*

Under rubriken Rekommendationer vid framtida planarbete har dessa kompletterats med:

- I de fall skyddade arter berörs i kommande detaljplanearbete måste det tas så stor hänsyn som möjligt till dessa. Artskyddsutredningar kan behövas i de fall skyddade arter riskerar att påverkas negativt.

Den alternativa sträckningen i samrådsförslaget, illustrerad med skrafferat vägområde, har tagits bort och ersatts med text:

- I område Grebo Norrby, där en relativt omfattande utbyggnad av bostäder kommer att ske, föreslås en utredning av en alternativ möjlig tillfartsväg med anslutning till Grebovägen alternativt väg 35. Området Grebo Norrby kommer vid full utbyggnad omfatta ett stort område för bostäder. Med enbart en infartsväg i söder från Grebovägen kan området vara sårbart om den enda infartsvägen skulle bli ofarbar av någon anledning. En alternativ anslutning, med möjlighet för räddningstjänst att få tillgänglighet, kan det minska sårbarheten vid eventuellt behov för akuta insatser av räddningstjänst med mera.

Förutom de i Miljökonsekvensbedömningens redovisning av riksintressen mm så gäller följande:

- Då detta avser en revidering enbart gällande det som berör utpekade område benämnt Grebo med omnejd, och den gällande översiktsplanen ÖP 2018 fortfarande gäller i alla andra delar, hänvisas till rubriken SÄKERSTÄLLANDE AV RIKSINTRESSEN på sidan 93 i gällande översiktsplan. I förslaget rörande Grebo med omnejd gäller inget annat än det som tidigare fattats beslut om vad gäller kommunens ställningstagande av riksintressen.

Handlings id KS 2024.2402, id KS 2024.2418, id KS 2024.2422, id KS 2024.2420, id KS 2024.2434, id KS 2024.2426: 21 privatpersoner

Lämnar härmed synpunkter gällande området Spångerum med ca 9 hektar.

Marken är produktionsskog med gran och tall. Beräknad plats för cirka 10 - 15 tomter placerade i landskapet.

<https://karta.atvidaberg.se/portal/apps/storymaps/stories/aed718bd08ed4c32b7badfce70973d40>

Önskar härmed att förslaget stryks från översiktsplanen.

För det första är det ytterst anmärkningsvärt att en kommun som har som vision/motto att vara ”kommunen med framåtanda”, inte kontaktar markägare innan man börjar rita in tomter på marken och delger att man ämnar göra ett förslag till ändring av översiktsplan.

Det är en sak vad man juridiskt sett har rätt att göra, kutym och god sed är en helt annan tydligen. Ingen av markägarna är dessutom intresserade av att sälja mark för byggnation, något man också kunnat få reda på i ett tidigare skede om man haft den goda smaken att föra dialog med berörda parter.

1, Det är ett märkligt förslag när man vill bygga ut ett samhälle som Grebo, att man väljer ett område som Spångerum. Vanligtvis expanderar man det samhälle som redan finns och där det finns detaljplan. Inte som i detta förslag, med byggnation flera kilometer utanför samhället. Som kommunen själv noterar i Hållbarhetsprogrammet för Åtvidaberg 2022-06-15;

”Det ska finnas bostäder tillgängliga för alla slags behov, oavsett vem man är och vart i livet man befinner sig ska det finnas möjlighet att bo bra i Åtvidabergs kommun.”

Vidare står att läsa ”vid byggande av nya bostadsområden ska en variation eftersträvas med både enfamiljs-, rad- samt flerbostadshus”.

Förslaget går helt emot Hållbarhetsprogrammet man antagit. Grebo och Redinge består idag till största delen av villor/enfamiljshus. Man planerar alltså att bygga precis likadant med 10-15st villor, som Grebo/Redinge redan består av.

2, Det framkom på kommunens träff 11 juli att kommunen inte avser att gräva ner kommunalt vatten/avlopp/värme till dessa planerade tomter. Dels är det regelverk kring vart man får borra, avstånd till tomtgräns osv. Det påverkar också redan befintliga borrhål för boende i området. Förslaget att mer än fördubbla antal fastigheter i området påverkar effekt/tillgång av både värme och vatten. Antalet extra avlopp kan också påverka grundvattnet.

3, Området man planerar bostäder för ligger inte i närheten av kollektivtrafik eller i anslutning till befintligt samhälle (Grebo), vilket medför risk för bilberoende. Det ökar slitaget på befintliga grusvägar och ökar belastningen för miljön i närområdet.

4, En exploatering av naturmark innebär dessutom en ökad påverkan på de mindre vattendrag som finns i området.

5, I området har noterats ekoxar. Arten är fridlyst och gått starkt tillbaka i norra Europa under de senaste årtiondena. I den miljökonsekvensbeskrivning som kommunen tagit fram står bl.a. att skyddsåtgärder bör vidtas för att minimera påverkan på växt- och djurliv generellt. Byggnation och anläggningar i området bör göras med minsta möjliga ingrepp i naturmiljön och områden med fridlysta och rödlistade arter bör undvikas.

6, Vi har valt att bosätta oss ute på landet för att vi uppskattar närheten till djur och natur. Området har ett rikt djurliv och fina stammar av vilt. Skulle man välja att mer än fördubbla antalet boende i området påverkas djur och natur negativt. Att naturmark tas i anspråk är även negativt för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreation.

Exploatering på skogsmark är dessutom negativt ur klimatsynpunkt eftersom skogen binder kol när den växer. Tveksamt att förslaget därmed håller de miljö kvalitetsmål som Sveriges riksdag anser ska vara vägledande för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling. (punkt 1- begränsad klimatpåverkan)

Det står vidare att läsa att man ska spara på träd och vegetation under avsnittet "Handlingsplan för klimatanpassning" på Åtvidabergs kommuns hemsida.

Det står också i Miljökonsekvensbeskrivningen att planförslaget är negativt för miljö kvalitetsmålet i de delar som innebär att skogsmark planeras att exploateras.

"Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas."

Det påverkar alltså både jakt/djurliv, rekreation, miljö och biologisk mångfald och ekosystem.

7, Boende i Spångerum har idag till stor del djurhållning. Det finns både hästar, getter, får, tuppar och höns. Regelverket kring detta ändras också när man får ökad närhet till grannar och området så småningom ska ha en detaljplan.

Att öka antalet boende på en så begränsad yta kan orsaka olägenheter då djurhållning de facto sprider allergener men även kan lukta och dra till sig flugor. Med det antal boende och avstånd till grannar som nu finns i Redinge/Spångerum är detta inget problem, men mer än fördubblar man antalet boende blir den risken större. Studier visar även att vegetation hindrar allergen från att spridas. Det blir således ett dåligt förslag att ta bort vegetation och istället öka på antalet boende samt öppna upp landskapet vilket gör att spridningen/risken för olägenhet ökar. Det blir också konstigt om boende ska behöva ändra eller helt sluta med djurhållning som man redan har igång i området vid eventuella klagomål.

8, Avslutningsvis så har vi bosatt oss i Redinge (utanför ett samhälle så som Grebo) just för att det lugnare, man har ingen granne "vägg i vägg". Vi kan umgås med goda grannar på egna villkor vilket blir omöjligt i ett större samhälle där man blir mer exponerad.

Vi har valt att bo på landet för rekreation och att kunna utöva våra sysslor och fritidsintressen utan att det stör andra eller att vi själva blir störda. Det kan röra ridsport, djurhållning, jakt, små barn som är ute och leker utan att vara orolig för ökad trafik eller bara gå ut i skogen och plocka svamp och lyssna på fågelkvitter. Räkna man på 15 st. hushåll och 4 st. personer i varje blir det 60 boende. Rimligt är att man har två bilar i varje hushåll eftersom det ligger utanför samhället och närheten till kollektivtrafik, det är 30 st. fordon med resor till och från jobb.

Det är självklart att det påverkar både djur, natur och känslan av att bo på landet.

De åsikter/yttranden som inkommer till kommunen torde vara att anse som offentlig handling, undertecknad begär härmed ut samtliga yttranden som inkommit kring ändringen av översiktsplanen i Grebo med omnejd. Det går bra att skicka dessa via e-mail, vilket inte borde medföra en kostnad för kopiering av dokument.

Enligt överenskommelse per telefon 18 juli var det ok att invänta samrådsredogörelsen.

Kommunens ställningstagande:

Förslaget bebyggelse av bostad i område 1, 2 och 3 kommer att ersättas med text i förslaget till ny översiktsplan över Grebo med omnejd:

I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur. Initiativ från fastighetsägare för att utveckla bostäder på landsbygden bör särskilt beaktas och bistås vid eventuell bygglovsansökan eller ansökan om planbesked för en detaljplaneläggning.

Handlings id KS 2024.2406

Detta blir mer ett brev med synpunkter och tankar! Jag driver ett lantbruk i redinge som kommer bli enormt påverkat av alla ombyggnationer! Alla vägar runt min gård blir påverkade på något vis! Dessutom har jag en vatten brunn som server nästan 20 hushåll idag som oxå blir påverkat av byggnation. Jag har för avsikt att flytta min näring från den nuvarande gården till Redinge. Med hästnäring (inhyrning och lektionsverksamhet) det som kommunen tog bort för åtvidabergarna när ni sålde ridskolan!! Dessutom planeras hund dagis! Så mer villor och mindre jordbruksmark är en mycket dålig idé!! Jag kan inte ha djuren inpå bebyggelse. Då ryker mitt tillstånd att hålla djur så då utsätter ni mig för konkurs!! Jag erbjöd kommunen marken ” Grönlund” men det va ni inte intresserade av men nu tänker ni bygga 300 m därifrån på värdefull jordbruksmark 🙄

Kommunens ställningstagande:

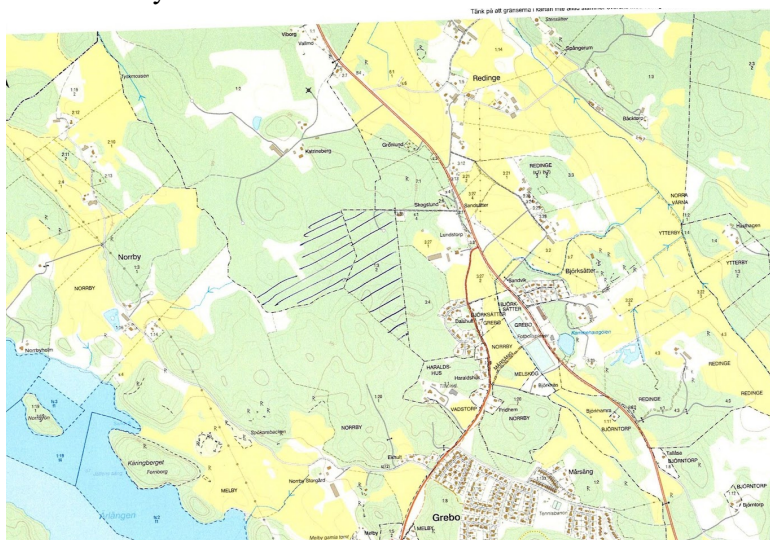
Område nr 5 i förslaget har inför granskning minskats ner till förmån för en mer sammanhängande grönstruktur. Beskrivningen av området har kompletterats med ”Vid en eventuell kommande detaljplaneläggning ska skyddsavstånd till hästverksamhet beaktas.”

Handling id KS 2024.2405 samt KS 2024.2404 (karta): 3 privatpersoner

Med Grebo Norrby Etapp 2 samt den nya översiktsplanen i åtanke erbjuder vi delar av våra marker på Norrby 1:3 samt Katrineberg 1:1 för framtida exploatering. Se bifogad karta blåstreckat område. Området som erbjuds består till absoluta merparten av skogsmark vilket skulle bespara eventuell exploatering av åker och ängsmark som ny föreslås i den nya planen.

Området ligger även bra placerat för en eventuell anslutning till riksväg 35 från Grebo Norrby Etapp 1.

Vi emotser en fortsatt dialog från kommunen då vi är positiva till en utveckling av Grebo samhälle men starkt kritiska till den bebyggelse som nu planeras uteslutande på åkermark i etapp 2 och 3 i Grebo Norrby.

Kommunens ställningstagande:

I kommande förslag som ställs ut för granskning kommer delar av det föreslagna området ingå i förslag till område för bostäder.

Handlings id KS 2024.2419: 1 privatperson

Lite synpunkter på utbyggnaden av Grebo.

Vi bor här för att vi vill bo på landet därför är det viktigt att behålla "landetkänslan". Flera jag har pratat med är oroliga för att det kommer bli för stor och då är intresserad av att flytta istället. Det är bra med folk för skola och affären men sjön är redan trång, den klarar inte mer folk. Badplatsen är full och klipporna ute på sjön är fullbelagda. Sjön blir också sämre för varje år med längre blomning. Gör hundbad vid gamla badplatsen eftersom många har hund men kan inte bad pga av allt folk på badet. Känns som kommunen ser alla skattepengar som kommer in men många bor här för att vi och våra barn är trygga här. Kan ni behålla tryggheten?

Kommunens ställningstagande:

Under rubriken Planförslag Grebo/Friluftsliv föreslås en ny badplats i Norrbyområdet, Sandvik, nummer 2 i kartan över Fritid och friluftsliv. Där föreslås också att vid nuvarande badplats utöka möjligheten till friluftsliv kopplat till båt- och vattenliv, nummer 3 i kartan. Planförslaget är också kompletterat med texten:

Grönområdena binder ihop de föreslagna områdena för friluftsliv och de gröna kopplingarna ska binda ihop de gröna områdena där till exempel bostadsområden annars kan utgöra ett hinder för den biologiska mångfalden.

De gröna kopplingarna är illustrerade med gröna streckade pilar.

Handlings id KS 2024.2421, id KS 2024.2422, id KS 2024.2424, id KS 2024.2425: 22

privatpersoner

Lämnar härmed synpunkter gällande område 9 i planbeskrivningen. Platsen är belägen i **Norra Redinge, strax innan kommungränsen mot Linköping** och föreslås bli ett område för verksamheter. Området omfattar cirka 5,5 ha och tar ingen odlingsbar mark i anspråk enligt förslaget.

Önskar härmed att förslaget stryks från översiktsplanen.

1 Eftersom Ärlången har dålig ekologisk status och Vin respektive Sviestadsån (som ligger nära) har måttlig ekologisk status, så är det särskilt viktigt att se till att dagvatten och **föroreningar från dessa verksamheter** inte når vattenförekomsterna.

2 Flertal fastigheter i **Redinge tar sitt dricksvatten** endast ett stenkast från **där man planerar område 9**. Det är en borrhäls källa. Oklart vart informationen kommer ifrån med det undertecknad har hört är att det planeras för bl.a. bensinmack/pumpar då man måste flytta den befintliga vid omdragning av väg 35. Finner dock ingen sådan detaljerad information i kommunens olika bilagor. Utan endast att det planeras för "service och handel". Undertecknad är inte emot att man flyttar macken, men är emot förslaget att den planeras så nära dricksvattenkälla med de risker som det medför.

3 Det planerade utvecklingsområdet ligger intill väg 35 där idag flera boningshus är belägna. Relativt **höga ljudnivåer kan förväntas**. I samband med detaljplanearbetet bör en bullerutredning göras för att säkerställa ett tillräckligt skyddsavstånd och/eller skyddsåtgärder till vägen samt till de planerade verksamheterna.

Kommunens ställningstagande:

Verksamhetsområde med beteckningen nr 9 har tagits bort i förslaget inför granskning.

Handlings id KS 2024.2410: 2 privatpersoner

Lämnar härmed synpunkter gällande området Spångerum med ca 9 hektar.

Marken är produktionsskog med gran och tall. Beräknad plats för cirka 10 - 15 tomter placerade i landskapet.

<https://karta.atvidaberg.se/portal/apps/storymaps/stories/aed718bd08ed4c32b7badfce70973d40>

Önskar härmed att förslaget stryks från översiktsplanen.

För det första är det ytterst anmärkningsvärt att en kommun som har som vision/motto att vara "kommunen med framåtanda", inte kontakter markägare innan man börjar rita in tomter på marken och delger att man ämnar göra ett förslag till ändring av översiktsplan.

Det är en sak vad man juridiskt sett har rätt att göra, kutym och god sed är en helt annan tydligen.

Ingen av markägarna är dessutom intresserade av att sälja mark för byggnation, något man också

kunnat få reda på i ett tidigare skede om man haft den goda smaken att föra dialog med berörda parter.

1, Det är ett märkligt förslag när man vill bygga ut ett samhälle som Grebo, att man väljer ett område som Spångerum. Vanligtvis expanderar man det samhälle som redan finns och där det finns detaljplan. Inte som i detta förslag, med byggnation flera kilometer utanför samhället. Som kommunen själv noterar i Hållbarhetsprogrammet för Åtvidaberg 2022-06-15;

”Det ska finnas bostäder tillgängliga för alla slags behov, oavsett vem man är och vart i livet man befinner sig ska det finnas möjlighet att bo bra i Åtvidabergs kommun.”

Vidare står att läsa ”vid byggande av nya bostadsområden ska en variation eftersträvas med både enfamiljs-, rad- samt flerbostadshus”.

Förslaget **går helt emot Hållbarhetsprogrammet** man antagit. Grebo och Redinge består idag till största delen av villor/enfamiljshus. Man planerar alltså att bygga precis likadant med 10-15st villor, som Grebo/Redinge redan består av.

2, Det framkom på kommunens träff 11 juli att kommunen inte avser att gräva ner kommunalt vatten/avlopp/värme till dessa planerade tomter. Dels är det regelverk kring vart man får borra, avstånd till tomtgräns osv. Det påverkar också redan befintliga borrhål för boende i området. Förslaget att mer än fördubbla antal fastigheter i området **påverkar effekt/tillgång av både värme och vatten**. Antalet extra avlopp kan också påverka grundvattnet.

3, Området man planerar bostäder för ligger inte i närheten av kollektivtrafik eller i anslutning till befintligt samhälle (Grebo), vilket medför risk för bilberoende. Det **ökar slitage på befintliga grusvägar** och ökar belastningen för miljön i närområdet.

4, En exploatering av naturmark innebär dessutom en ökad påverkan på de mindre vattendrag som finns i området.

5, I området har noterats **ekoxar**. Arten är fridlyst och gått starkt tillbaka i norra Europa under de senaste årtiondena. I den miljökonsekvensbeskrivning som kommunen tagit fram står bl.a. att skyddsåtgärder bör vidtas för att minimera påverkan på växt- och djurliv generellt. Byggnation och anläggningar i området bör göras med minsta möjliga ingrepp i naturmiljön och områden med fridlysta och rödlistade arter **bör undvikas**.

6, Vi har valt att bosätta oss ute på landet för att vi uppskattar närheten till djur och natur. Området har ett rikt djurliv och fina stammar av vilt. Skulle man välja att mer än fördubbla antalet boende i området påverkas djur och natur negativt. Att naturmark tas i anspråk är även negativt för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreation.

Exploatering på skogsmark är dessutom negativt ur klimatsynpunkt eftersom skogen binder kol när den växer. Tveksamt att förslaget därmed håller de miljö kvalitetsmål som Sveriges riksdag anser ska vara vägledande för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling. (punkt 1- begränsad klimatpåverkan)

Det står vidare att läsa att man ska spara på träd och vegetation under avsnittet ”Handlingsplan för

klimateanpassning" på Åtvidabergs kommuns hemsida.

Det står också i Miljökonsekvensbeskrivningen att planförslaget är negativt för miljökvalitetsmålet i de delar som innebär att skogsmark planeras att exploateras.

"Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas."

Det påverkar alltså både jakt/djurliv, rekreation, miljö och biologisk mångfald och ekosystem.

7, Boende i Spångerum har idag till stor del **djurhållning**. Det finns både hästar, getter, får, tuppar och höns. Regelverket kring detta ändras också när man får ökad närhet till grannar och området så småningom ska ha en detaljplan.

Att öka antalet boende på en så begränsad yta kan orsaka olägenheter då djurhållning de facto sprider allergener men även kan lukta och dra till sig flugor. Med det antal boende och avstånd till grannar som nu finns i Redinge/Spångerum är detta inget problem, men mer än fördubblar man antalet boende blir den risken större. Studier visar även att vegetation hindrar allergen från att spridas. Det blir således ett dåligt förslag att ta bort vegetation och istället öka på antalet boende samt öppna upp landskapet vilket gör att spridningen/risken för olägenhet ökar. Det blir också konstigt om boende ska behöva ändra eller helt sluta med djurhållning som man redan har igång i området vid eventuella klagomål.

8, Vi bosatt oss i Redinge (utanför ett samhälle så som Grebo) just för att det lugnare, man har ingen granne "vägg i vägg". Vi kan umgås med goda grannar på egna villkor vilket blir omöjligt i ett större samhälle där man blir mer exponerad.

Vi har valt att bo på landet för rekreation och att kunna utöva våra sysslor och fritidsintressen utan att det stör andra eller att vi själva blir störda. Det kan röra ridsport, djurhållning, jakt, små barn som är ute och leker utan att vara orolig för ökad trafik eller bara gå ut i skogen och plocka svamp och lyssna på fågelkvitter. Räknar man på 15 st. hushåll och 4 st. personer i varje blir det 60 boende. Rimligt är att man har två bilar i varje hushåll eftersom det ligger utanför samhället och närheten till kollektivtrafik, det är 30 st. fordon med resor till och från jobb.

9. Vi har också sett att det planeras för ett nytt verksamhetsområde (nr. 9), vi vill uppmärksamma er på att vattnet som fastigheterna i byn använder kommer från dom 2 brunnarna som är markerade i bilden nedan.

Kommunens ställningstagande:

Förslaget bebyggelse av bostad i område 1, 2 och 3 kommer att ersättas med text i förslaget till ny översiktsplan över Grebo med omnejd:

- I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur. Initiativ från fastighetsägare för att utveckla bostäder på landsbygden bör särskilt beaktas och bistås vid eventuell bygglovsansökan eller ansökan om planbesked för en detaljplanläggning.

Vidare har verksamhetsområde med beteckningen nr 9 tagits bort från förslaget inför granskning.

Handlings id KS 2024.2427: 1 privatperson

Jag känner stora bekymmer över översiktsplanen av Grebo med omnejd. **Framförallt område 5.** I och med 55 planerade villatomter omöjliggörs möjligheten att rida ut i skogen för oss med häst på Lindgårdens Ridcenter. Det har redan blivit inskränkta möjligheter i och med byggnationen vid sjön. De som väljer att bygga villor i angränsning till en gård med djur kommer automatiskt drabbas av en del lukt, fler flygfän, ljud från traktorer och djur, vilket man måste ta i beaktelse. Finns det inte andra områden som passar bättre för byggnation? Eller åtminstone minska antalet så att vägen ut i skog och mark blir öppen för oss? Alla har rätt till bostad men inte på bekostnad av andra.

Kommunens ställningstagande:

Område nr 5 i förslaget har inför granskning minskats ner till förmån för en mer sammanhängande grönstruktur. Beskrivningen av området har kompletterats med "Vid en eventuell kommande detaljplaneläggning ska skyddsavstånd till hästverksamhet beaktas."

Handlings id KS 2024.2429: 1 privatperson

Lämnar härmed synpunkter gällande område 5 i planbeskrivningen. Området väster om Bockhagsvägen och Grebovägen där befintlig bostadsområde 'Fridas park' planeras utvecklas vidare norr mot Katrineberg och sydost och ge plats för 55 tomter. Området omfattar cirka 30 ha i tall-, gran och barrblandskog. Enligt förslaget ska bebyggelse 'anpassas varsamt till topografi och vegetation, med respektavstånd till befintliga bostäder och lantbruksenheter med till exempel hästhållning'.

Önskar härmed att förslaget stryks från översiktsplanen.

1. Det är viktigt att sport som mest kvinnor utövar få ta plats kring Grebo. Anläggningen finns nu i alla delar på Lindgårdens ridcenter med ridhus, paddock, hagar, stall och skog runtomkring. Skogen behövs för att kunna ha hästverksamhet igång. Ingen vill bara rida på en ridbana.
2. Anläggningen gör tomter som inte planeras i skogen, område 5, mer attraktivt då många ungdomar och vuxna utövar hästsport och har därmed möjlighet att ha sin häst i närheten.
3. Många nyttjar skogen kring lindgårdens ridcenter för motion med häst, orientering, promenader, löpträning och naturupplevelser som svamplockning.

Kommunens ställningstagande:

Område nr 5 i förslaget har inför granskning minskats ner till förmån för en mer sammanhängande grönstruktur. Beskrivningen av området har kompletterats med "Vid en eventuell kommande detaljplaneläggning ska skyddsavstånd till hästverksamhet beaktas."

Handlings id KS 2024.2433: 1 privatperson

När det gäller nybyggnation av bostäder anser jag att Grebo inte ska förtätas genom att man bygger inom redan befintligt samhälle eller utökar Grebo där gränserna för samhället går idag/i anslutning till befintlig bebyggelse. Istället anser jag att det är bättre att man lägger till små områden av "byar" med bostäder en bit ifrån samhället. Då kommer nya bostäder att ha nära till skola och affär mm, men samhället upplevs ändå fortsatt som litet och lantligt.

• Bra om det kan byggas mindre lägenheter så att de som säljer sin villa ändå kan bo kvar i Grebo om man vill.

- Tycker det är bra att man vill bygga ut skolan och skapa ett område för idrott på åkrarna bakom/nedanför skolan.
- På flera platser skrivs att man vid planering av bostäder och verksamheter vill bevara grönstrukturen i Grebo. Jag håller helt med om det. Därför anser jag att man i området bakom/nedanför skolan även ska utvidga med att förlägga Nya Grebovallen dit. Vissa ytor kan då enbart nyttjas av Grebo IK och vissa enbart av skolan. Däremot kan vissa ytor samutnyttjas vid idrott av både skolan och Grebo IK. Då skulle man därmed bevara grönstrukturen i området där nuvarande dåligt genomtänkta detaljplan förlagt Nya Grebovallen.
- Området från Mårsäng i norr till Grebovägen i söder beskrivs som ett område för utbyggnad av idrott mm. Anser inte att det området alls ska tas i anspråk för olika typer av idrottsplaner eller anläggningar utan bara för nuvarande spår i skogen. Alla typer av banor och anläggningar bör ligga centralt i området nedanför skolan.
- Att ta bort det fina grönområdet till vänster om förskolan för att skapa en "torgbildning" rimmar dåligt med att man samtidigt vill bevara grönområden i Grebo. Föreslår att man istället skapar ett torg (om det nu behövs) på området där isbanan för närvarande ligger. Ny isbana kommer ju att finnas på området för skolidrott nedanför skolan, om jag förstår ordet "skolidrott" rätt.

Kommunens ställningstagande:

I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. För området öster om väg 35 har texten kompletterats med: Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur. Initiativ från fastighetsägare för att utveckla bostäder på landsbygden bör särskilt beaktas och bistås vid eventuell bygglovsansökan eller ansökan om planbesked för en detaljplanläggning.

Handlings id KS 2024.2435: 1 privatperson

Det viktigaste i det hela när ni planerar för Grebo är att ni verkligen tänker mer än en gång och inte bara på skattepengar till kommunen.

Allt som ni skriver om o lockar med sjön o all fin natur är just därför många väljer o bo här för. Det är ju faktiskt så att sjön redan nu är väldigt över befolkad o det menar jag inte bara för att det är trångt på badplatsen för det går lätt o lösa med större badplats utan det jag tänker på är hur sjön mår av ännu mer folk o båtar är uppvuxen i Grebo och ser ju själv hur sjön mår allt sämre med bland annat alla algbloomningar som man aldrig upplevde förr.

Det är just sådana saker som jag hoppas ni verkligen tänker på för ju större Grebo blir o ju mindre skog o fina promenadstråk i lantlig miljö så kommer inte Grebo vara den pärla som ni lockar med. Sen förstår jag att skolan, affären kommer må bra av mer folk men det dom flesta i Grebo värdesätter är just att det är en liten trygg idyll där barnen kan cykla runt o stanna o plocka blåbär mitt i samhället och så vill vi att det ska fortsätta. Så ju bara vad som hände när kommunen kom med den smarta idén o lägga ett ungdomshem mitt i Grebo det tog inte lång tid så fick jag o några grannar sina bilar stulna. Med dom orden hoppas jag att ni verkligen tänker innan ni släpper nya tomter i Grebo så att det ni lockar med i annonserna förblir verklighet och inte någon tråkig förort till Linköping

Kommunens ställningstagande:

Kommunen tackar för inkomna synpunkter.

Handlings id KS 2024.2436: 1 privatperson

• Jag anser inte att kommunen i etableringen av "Nya Grebovallen" lyssnat på de farhågor och rädslor för en försämrad boendemiljö som framförts av närliggande fastigheter. Därför bör det nya planförslaget revideras så att Nya Grebovallen i stället placeras nedanför skolan. En placering där är betydligt mer naturlig i samband med att Grebo Norrby etableras. Skolan kan samutnyttja området, affären får en ökad kundkrets, badet kan utnyttjas vid cupper och liknande. Vidare så slipper aktiva fotbollsspelare boende i Grebo Norrby korsa Grebovägen när de skall till och från fotbollsplanerna.

• I andra hand så tycker jag att Nya Grebovallen skall etableras i område 1) Spångerum alternativt 2) Björntorp. Så har man resonerat i flera andra kommuner där liknande situationer uppstått.

Kommunens ställningstagande:

Kommunen tackar för inkomna synpunkter.

Handlings id KS 2024.2437: 1 privatperson

Jag har några synpunkter.

1. Spångerum

Inga synpunkter

2. Björntorp

Inga synpunkter

3. Horn

Inga synpunkter

4. Redinge

Inga synpunkter

5. Fridas Park

Där har jag idag 2 planerade tomter i detaljplanen. De är inte avstyckade. Där finns ju möjligheter till flera tomter.

6. Haraldshus

Inga synpunkter

7. Mårsäng

Inga synpunkter

8. Norrby

Jag har ett avtal med kommunen om fiske i Ärlången, omfattande viken norr om Käringberget samt vattnet vid ön. Det skulle påverkas i hög grad av en utbyggnad av badplats i viken. Avtalet gjordes i slutet av 1980-talet med greve Bielke på Sturefors som en del i överlåtelse av torpet Norrby Östergård 2:12.

9)-11) Inga synpunkter

Övriga synpunkter

Underhållet och ansvaret för av den lokala vägen in till Norrby borde tas över av kommunen. Den blir ju till stor del redan i Norrby etapp 1 en del av kommunens vägnät. Vid en fortsatt expansion i etapp 2 blir ju en ännu större del berörd. Kommunen har ju också bara denna väg till den mark som kommunen äger vid gränsen till Linköpings kommun.

Kommunens ställningstagande:

Informationen ang avtal om fiske skickas vidare till kommunens mark- och exploateringsenhet.

Handlings id KS 2024.2438: 1 privatperson

Jag tycker det är väldigt positivt att kommunen vill satsa på Grebo! Roligt att man vill locka hit fler invånare. En sak jag skulle vilja att ni planerar om, är platsen för var Nya Grebovallen ska placeras. I den nya översiktsplanen känns det mest naturligt att placera Nya Grebovallen i anslutning till det området nedanför befintliga skolan som planeras innehålla en idrottsplats. På det sättet kan skolan och Grebo IK samarbeta kring idrottsytan. Att placera Nya Grebovallen där skulle också vara en fin gest till befintliga Grebo-invånare, som inte vill ha en fotbollsarena mellan två obefintliga bostadsområden (och i en dal, som vidarebefordrar ljud mycket bra).

Kommunen ställningstagande:

I den föreslagna ändringen av översiktsplan för Grebo med omnejd är området öster om befintligt skolområde avsett för skolidrott och annan liknande verksamhet kopplat till skolans verksamhet.

Handlings id KS 2024.2439: 2 privatpersoner

Lämnar härmed synpunkter gällande område 5 i planbeskrivning. Området är väster om Bockhagsvägen och Grebovägen där befintligt bostadsområde "Fridas park" planeras utvecklas vidare norr och sydost om Katrineberg och ge plats för 55 tomter. Området omfattar cirka 30 ha i tall-, gran och barrblandskog. Enligt förslaget ska bebyggelse "anpassas varsamt till topografi och vegetation, med respektfullt avstånd till befintliga bostäder och lantbruksenheter med till exempel hästhållning".

Önskar härmed att förslaget område 5 stryks från översiktsplanen.

Här nedan listar vi olika infallsvinklar och åsikter vi har kring område 5.

1. Först och främst känns det som att ni har missat att involvera människorna som faktiskt bor i det område som förslaget påverkar. En stor del av att ta fram bra förslag och att inte behöva revidera är att tidigt i processen ta in åsikter från människor som tänker annorlunda. Känslan som vi har är att man försöker "kuppa" igenom förslaget genom att inte informera oss, även om det kanske inte är er tanke.
2. Det "vanliga" som vi tidigare har sett när man förtätar en by är att man utgår från centrum och utökar villakvarteren därifrån, inte att man bygger 2 km från centrum.
3. Anledningen till att vi byggde hus där vi gjorde var att vi trivs bra med att bo ute på landet och vi är inte intresserade av hus precis bredvid oss. Dessutom används skogen där vi bor för bl.a. svampplockning, bärplockning, promenader. Det hade varit oerhört tråkigt om skogarna försvann från Grebo, en av de mer fantastiska delarna med att bo här. Hade också varit fint att de vilda djur som bor i skogarna får vara kvar som hjort, rådjur och backsvalor (exempel på den fauna som finns i skogen i område 5). Ni skriver i ert förslag att "bebyggelsen skall ske varsamt till topografin och vegetation, med respektavstånd till befintliga bostäder och lantbruksenheter med till exempel hästhållning". Ert förslag kommer definitivt påverka djurlivet och hästhållningen på ett negativt sätt.
4. Vi är även det man kan kalla generations-grannar (grannar som består av barn till de som äger gården samt brukligt också tar över skötseln av gården), det finns fler exempel på detta i området där tomtmark har styckats av till familjemedlemmar, vilket självklart medför en annan acceptans till exempelvis djurhållning, än om någon helt utifrån köper en tomt, då risken är stor att djurhållning upplevs störande att det anmäls. Detta är något helt annat än stadsplanerade bostadsområden, men det finns mycket tradition och andra värden i det. Går detta förslag igenom kommer all den tid som Thomas och Marie (ägare till Lindgårdens ridcenter) har lagt på att förvalta gården inte att kunna gå i arv till oss eller deras andra dotter och sambo.
5. På nyårsafton 2023 till 2024 sköt en av våra grannar raketer rakt över Lindgården och hästar, hundar, katter och höns fick panik. 1 av hästarna skadade sig lindrigt och de sprängde nästan staketet. Grannen har full rätt att skjuta raketer från sin egen tomt, men sådana problem kommer

att öka om man bygger för nära hästgården. Förslaget som ligger för område 5 kommer att göra det omöjligt att bedriva hästverksamhet från Lindgården i och med att ni också planerar att ta mer mark utöver det som Trafikverket redan har exploaterat. Vi tror inte riktigt att ni förstår det när man läser ert förslag.

6. Vi tycker även att det är konstigt att man väljer att inte följa Folkhälsomyndighetens rekommendation om 200 meter från hästgård (sida 56 miljökonsekvensbeskrivning), saknar den analys som har lett till bedömningen att man skulle dra ner detta till 100 meter. Det är en stor skillnad mellan om man väljer att bosätta sig (som vi) intill hästgård som drivs av den egna familjen, eller om den som oberoende tomt-/villaköpare inte förväntar sig lukt från stall, häst och traktor som måste kunna köras när som helst dygnet runt för att kunna fylla på foder till hästarna.

7. Vid mötet med planarkitekterna på Greboaffären 25/7-24 så frågade ni om vart man istället skulle bygga. Vi tycker att det är bättre att ni istället försöker engagera Grebo:s befolkning, de kanske har många bra idéer om de områdena de själva bor i. Vi ställde även frågor om vilka vägar som skulle användas till område 5 och detta kunde man inte svara på, detta är något som skulle påverka oss väldigt mycket eftersom en av de få vägar som finns i nuläget går precis utanför vår tomtgräns och att få en infartsväg där skulle definitivt påverka värdet på vårt hus.

8. Vi önskar också bättre kommunikation från kommunens sida med det fortsatta arbetet, brevutskick hade varit att föredra. När det gäller något så viktigt som Grebo:s framtid tycker vi att man det är bra att man faktiskt kan få ta del av de förslag som läggs fram. Den enkät som gick ut 2022 och som påverkade detta arbete har vi heller inte sett något av.

Kommunens ställningstagande:

Område nr 5 i förslaget har inför granskning minskats ner till förmån för en mer sammanhängande grönstruktur. Beskrivningen av området har kompletterats med "Vid en eventuell kommande detaljplaneläggning ska skyddsavstånd till hästverksamhet beaktas."

Handlings id KS 2024.2440: 1 privatperson

Försöker driva mitt företag i Grebo.

Lindgårdens ridcenter är en hästanläggning med hästar.

Nya sträckningen av väg 35 har redan tagit mycket av vår mark .

Nu vill man lägga villatomter på andra sidan om oss hur tänker ni egentligen.

Område 5 skall tas bort från förslaget det räcker med Fridas park.

Det kommer för nära vår anläggning där vi har djur .

Vi kommer att driva detta med jurister och media om det behövs för att göra vår röst hörd.

Man blir väldigt trött på politiker som inte själv bor på landet och förstår sig på hur vi vill leva .

Skall man behöva flytta till Norrland kommunalskatten är nog billigare där.

Kommunens ställningstagande:

Område nr 5 i förslaget har inför granskning minskats ner till förmån för en mer sammanhängande grönstruktur. Beskrivningen av området har kompletterats med "Vid en eventuell kommande detaljplaneläggning ska skyddsavstånd till hästverksamhet beaktas."

Handlings id KS 2024.2441: 3 privatpersoner

Vi vill härmed inkomma med synpunkter gällande området Spångerum med ca 9 hektar.

Marken är produktionsskog med gran och tall. Beräknad plats för cirka 10 - 15 tomter placerade i landskapet.

<https://karta.atvidaberg.se/portal/apps/storymaps/stories/aed718bd08ed4c32b7badfce70973d40>
VI yrkar härmed att förslaget med formulering om bostadsområde i Spångerum stryks från
översiktsplanen och anför nedanstående skäl för den hållningen;

Inledningsvis anser vi som markägare / brukare att det är anmärkningsvärt att kommunen inte kontaktar markägare innan man börjar rita in tomter på marken och delger att man ämnar göra ett förslag till ändring av översiktsplan. Även om kommunen inte har skyldighet till ett sådant förfaringssätt så är så tidig dialog som möjligt med berörda parter alltid bättre. Det finns en aktiv vägförening i området som exempelvis kunnat nyttjas som nätverk och dialogpunkt.

1. Det är ett märkligt förslag när man vill bygga ut ett samhälle som Grebo, att man väljer ett område som Spångerum. Vanligtvis expanderar man det samhälle som redan finns och där det finns detaljplan. Inte som i detta förslag, med byggnation flera kilometer utanför samhället. I Regionens RUP finns dessutom formuleringar som mera linjerar med att utöka vid befintlig bebyggelse.

I förslag till ÖP går vidare att läsa följande;

”Öster om väg 35, med sin böljande lantliga prägel, med åkrar, ängar, skogar och ekar, föreslås tre mindre bostadsområden samt komplettering av bostadsområde i Redinge. Här kan en landsbygdsutveckling i lantlig miljö utvecklas och bygga vidare på kulturlandskapet med odlad och betad mark och klustren av bostadshus utefter byvägarna.”

Vi vill understryka att området runt Redinge by är landsbygd med aktivt jord- och skogsbruk och småskalig djurhållning med ett antal spridda småhusboende, inget som lämpar sig som utpräglat bostadsområde!

Vi är dessutom kritiska till den i vårt tycke naiva utgångspunkten att det blandade aktiva jord- och skogsbruket och småskaliga djurhållningen som skapat områdets natur och attraktion för nuvarande boende ska kunna behållas om den föreslagna ÖP:n fullföljs i sin helhet med en fördubbling av småhus och i praktiken i ett nytt villaområde! Det är dessutom lite provocerande att det brukande av jord och skog som skapat områdets värde som kommunen ska bygga vidare på, över tid kommer trängas undan av andra intressen och att kommunen aktivt vill verka för det.

2. Kommunen är inkonsekvent i sitt resonemang. Kommunen själv noterar i Hållbarhetsprogrammet för Åtvidaberg 2022-06-15;

”Det ska finnas bostäder tillgängliga för alla slags behov, oavsett vem man är och vart i livet man befinner sig ska det finnas möjlighet att bo bra i Åtvidabergs kommun.”

Vidare står att läsa ”vid byggande av nya bostadsområden ska en variation eftersträvas med både enfamiljs-, rad- samt flerbostadshus”.

Förslaget går helt emot Hållbarhetsprogrammet man antagit. Grebo och Redinge består redan idag till största delen av villor/enfamiljshus. I området Spångerum planeras således att bygga precis likadant med 10-15st villor, som Grebo/Redinge redan består av.

3. Det föreslagna området i Spångerum ökar slitage på befintliga vägar och ökar belastningen för miljön i närområdet och nuvarande väginfrastruktur skulle bli för hårt belastad. I området bedrivs aktivt jord- och skogsbruk och ett anläggningsföretag, samtliga med för respektive verksamhet tillhörande tunga transporter.

4. I området runt Spångerum finns idag ett flertal fastigheter med djurhållning. Det finns både hästar, getter, får och fjäderfä. Regelverket kring detta ändras också när man får ökad närhet till grannar och området så småningom ska ha en detaljplan. Det aktiva jord- och skogsbrukets och

nuvarande företagandets utvecklingsmöjligheter riskerar att hämmas med den omfattningen på kommande bostäder som planen föreslår.

Att öka antalet boende på en så begränsad yta kan orsaka olägenheter både för djurhållning och boende. Med det antal boende och avstånd till grannar som nu finns i Redinge/Spångerum är detta inget problem, men om man mer än fördubblar antalet boende, blir risken för olägenheter och friktion mellan fastighetsägare större.

5. De som bor i området idag uppskattar närheten till djur och den blandade naturen. Området har ett rikt djurliv och rikliga stammar av vilt. Skulle man mer än fördubbla antalet boende i området påverkas djur och natur, men även omvänt att boende kan få problem med vilt etc. Exploatering på skogsmark är dessutom negativt ur klimatsynpunkt eftersom ett aktivt ansvarstagande skogsbruk binder kol när den växer. Tveksamt att förslaget därmed håller de miljö kvalitetsmål som Sveriges riksdag anser ska vara vägledande för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling. (punkt 1- begränsad klimatpåverkan) Det står vidare att läsa att man ska spara på träd och vegetation under avsnittet "Handlingsplan för klimatanpassning" på Åtvidabergs kommuns hemsida. Det står också i Miljökonsekvensbeskrivningen att planförslaget är negativt för miljö kvalitetsmålet i de delar som innebär att skogsmark planeras att exploateras. "Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljö värden och sociala värden värnas." Det påverkar alltså både skogsproduktion jakt/djurliv, rekreation, miljö och biologisk mångfald och ekosystem.

6. Det framkom på kommunens träff 11 juli att kommunen inte avser att gräva ner kommunalt vatten/avlopp/värme till dessa planerade tomter. Dels ställer vi oss frågande till att kommunen går på tvärs med sin egen rekommendation under avsnittet natur i ÖP:n där man skriver: "Ny bebyggelse bör så långt som möjligt anslutas till en gemensam lösning för avloppsrening. Dels är det regelverk kring vart man får borra, avstånd till tomtgräns osv. Det påverkar också redan befintliga borrhål för boende i området. Förslaget att mer än fördubbla antal fastigheter i området påverkar effekt/tillgång av både värme och vatten. Antalet extra avlopp kan också påverka närområdet och grundvattnet.

Sammanfattningsvis, vi emotsätter oss inte byggnation av fler enstaka småhus i området, men det måste som skett hittills prövas i varje enskilt fall och inte i den omfattningen som översiktsplanen föreslår. Vi yrkar härmed att förslaget med nuvarande formulering och beskrivning om bostadsområde i Spångerum stryks från översiktsplanen.

Kommunens ställningstagande:

Kommunen tackar för inkommet yttrande. Förslaget bebyggelse av bostad i område 1, 2 och 3 kommer att ersättas med text i förslaget till ny översiktsplan över Grebo med omnejd:

- *I området öster om väg 35 ser kommunen positivt på att förtäta områden med bostäder och bygga vidare på den bykänsla som finns. Nya bostäder bör läggas i anslutning till befintlig bebyggelse för att om möjligt kunna samutnyttja vatten- och avloppssystem samt övrig infrastruktur. Initiativ från fastighetsägare för att utveckla bostäder på landsbygden bör särskilt beaktas och bistås vid eventuell bygglovsansökan eller ansökan om planbesked för en detaljplanläggning.*
-

Handlings id KS 2024.2442: 7 privatpersoner

Lämnar härmed synpunkter gällande området 4: Komplettering av bebyggelse i Redinge, cirka 1,5 hektar.

Önskar härmed att hela område 4 stryks från översiktsplanen och återfår status som parkområde. För det första är det ytterst anmärkningsvärt att en kommun som har som vision/motto att vara "kommunen med framåtanda" inte kontakter grannfastigheter och markägare innan man börjar rita in tomter på marken och delger att man ämnar göra ett förslag till ändring av översiktsplan. Det är en sak vad man juridiskt sett har rätt att göra, kutym och god sed är en helt annan tydligen. Som grannfastighet saknar vi helt intresse i att denna mark ska exploateras för bebyggelse, något representanter för kommunen hade kunnat få reda på i ett tidigare skede om man haft den goda smaken att föra dialog med berörda parter.

1, Det är ett märkligt förslag, när man vill bygga ut ett samhälle som Grebo, att man väljer att föreslå den skogb eklädda grusåsen som område 4 utgörs av, 2 km från centrala Grebo. I förslaget anges varken hur många tomter eller vilken typ av byggnation som planeras.

2, Den skogsb eklädda grusåsen (område 4) har varit inritad som parkområde i Lantmäteriets handlingar långt innan vi blev ägare av vår fastighet. När vi i samband med en fastighetsreglering begärde att få köpa marken (i syfte att bevara skogen på den) fick vi till svar att den skulle bevaras som parkområde även framöver och att ett köp därför inte var berättigat. Vi är ytterst förvånade över att nu (juli 2024) upptäcka att en ÖP2018 vunnit laga kraft 2020 där tomter ritats in på halva parkområdet utan någon som helst kommunikation om detta till oss. Vi önskar alltså att hela Område 4 stryks från ÖP2024-förslaget.

3, Det föreslagna området 4 har ytterst tveksam attraktivitet vad gäller placering och utsikt för bostäder. Utsikten skulle bli:

- I öster: mot fastighet uppe på höjden (Redinge 4:8)
- I söder: sumpskog mot Kommehavsgölen
- I norr: mot fastighet (Björksätter 2:2) och fastighet (Björksätter 2:13)
- I väster: mot industrifastighet/pizzeria och nybyggt ca 6-8 m högt industrigarage (Redinge 4:7). Bakom industrifastigheten blir utsikten mot den nya trafikplatsen i Grebo (nuvarande fotbollsplanerna).

4, Vi som har grannfastigheterna kommer att överklaga tomter som har direkt insyn till våra tomter. Vi har valt att bo avskilt från grannar av den anledning att vi inte önskar den insyn eller de ljudnivåer som nära grannar innebär. Annars hade vi valt att bo i "vanligt bostadsområde".

5, Det anges att då "väg 35 kommer att flyttas cirka 80 - 90 meter västerut, ges ökade möjligheter att förtäta i anslutning till befintlig bebyggelse då avståndet till störningar från trafik har ökat" och att "närheten till omstigningsplatsen kan göra det attraktivt att bo i Redinge."

Området man planerar bostäder för ligger förvisso i närheten av kollektivtrafik men inte direkt i anslutning till befintligt samhälle (Grebo), och befintligt färdsmönster är i huvudsak bilåkande. Avståndet till Grebo, Linköping och Åtvidaberg medför stor risk för bilberoende såväl för barnfamiljer som äldre som behöver transportera sig. Detta ökar slitaget på befintliga grusväg, höjd ljudnivå, och ökar belastningen för miljön i närområdet. Alternativt kommer den befintliga grusvägen att alfallteras vilket inte fungerar för lantbrukets (Redinge Lillgård 2) nuvarande behov av tunga transporter.

5, En exploatering av naturmark innebär dessutom en ökad påverkan på de mindre vattendrag som

finns i området. Den lilla förorenade sjön Kommehavsgölen borde satsas på rening istället för ytterligare mänsklig påverkan.

6, I området har noterats många fridlysta arter, exempelvis hasselsnok samt ädellövträd som alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Inom område 4 finns också enligt Åtvidabergs Naturvårdsprogram tre områden av lokal betydelse. Vi har även en flock dovhjort och rådjur som bor i området. I den miljökonsekvensbeskrivning som kommunen tagit fram står bland annat att skyddsåtgärder bör vidtas för att minimera påverkan på växt- och djurliv generellt. Byggnation och anläggningar i området bör göras med minsta möjliga ingrepp i naturmiljön och områden med fridlysta och rödlistade arter bör undvikas.

7, Vi har valt att bosätta oss ute på landet för att vi uppskattar närheten till djur och natur. Området har ett rikt djurliv och fina stammar av vilt. Skulle man välja att mer än fördubbla antalet boende i Grebo-området påverkas djur och natur negativt. Att naturmark tas i anspråk är även negativt för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreation. Exploatering på skogsmark är dessutom negativt ur klimatsynpunkt eftersom skogen binder kol när den växer. Tveksamt att förslaget därmed håller de miljökvalitetsmål som Sveriges riksdag anser ska vara vägledande för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling. (punkt 1- begränsad klimatpåverkan)

Det står vidare att läsa att man ska spara på träd och vegetation under avsnittet "Handlingsplan för klimatanpassning" på Åtvidabergs kommuns hemsida. Det står också i Miljökonsekvensbeskrivningen att planförslaget är negativt för miljökvalitetsmålet i de delar som innebär att skogsmark planeras att exploateras. "Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas." Det påverkar alltså både jakt/djurliv, rekreation, miljö och biologisk mångfald och ekosystem.

8, Som boende på Redinge Lillgård uppskattar vi att inte ingå i detaljplan utan fritt kunna besluta över byggnation. Regelverket kring detta ändras när man får ökad närhet till grannar och området så småningom ska ha en detaljplan.

9, Vi har bosatt oss i Redinge (utanför ett samhälle så som Grebo) just för att det lugnare, och vi har ingen granne "vägg i vägg". Vi kan umgås med goda grannar på egna villkor vilket blir omöjligt i ett större samhälle där man blir mer exponerad.

Vi har valt att bo på landet för rekreation och att kunna utöva våra sysslor och fritidsintressen utan att det stör andra eller att vi själva blir störda. Det kan röra ridsport, djurhållning, små barn som är ute och leker utan att vara orolig för ökad trafik eller bara gå ut i skogen och plocka svamp och lyssna på fågelkvitter. Antal anges inte för område 4, men räknar man på ca tio hushåll och fyra personer i varje blir det omkring 40 boende. Rimligt är att man har två bilar i varje hushåll eftersom det ligger utanför samhället och närheten till kollektivtrafik, vilket blir ett 20-tal fordon med resor till och från jobb.

Kommunens ställningstagande:

I den beskrivning om avser komplettering av bebyggelse i Redinge har det kompletterats med denna text:

- *I samband med en eventuell detaljplanläggning bör en bedömning ske avseende om Redingevägen ska upphöra att vara tillfartsväg till jordbruksfastigheten i öster eller ersättas med en alternativ tillfartsväg. Detta för att minimera trafiken av stora jordbruksfordon förbi både nya och befintliga bostäder samt lekplatsen utifrån ett trafiksäkerhetsperspektiv men även med beaktande av luktpåverkan som transporter kan medföra.*

Under rubriken Rekommendationer vid framtida planering anges:

- *I samband med en eventuell detaljplanläggning bör en bedömning ske avseende om Redingevägen ska upphöra att vara tillfartsväg till jordbruksfastigheten i öster eller ersättas med en alternativ tillfartsväg. Detta för att minimera trafiken av stora jordbruksfordon förbi både nya och befintliga bostäder samt lekplatsen utifrån ett trafiksäkerhetsperspektiv men även med beaktande av luktpåverkan som transporterna kan medföra.*
- *Eventuella biotopskyddade objekt såsom åkerholmar, stenmurar, diken mer mera ska beaktas i fortsatt arbete.*
- *I de fall skyddade arter berörs i kommande detaljplanearbete måste det tas så stor hänsyn som möjligt till dessa. Artskyddsutredningar kan behövas i de fall skyddade arter riskerar att påverkas negativt.*

Handlings id KS 2024.2447: 1 privatperson

Tack för möjligheten att få vara delaktig i denna process om än i elfte timmen.

Jag förväntar mig en återkoppling i detta ärende när det blir aktuellt. Jag förväntar mig även att när det blir tid för samråd med näringsidkare i Grebotrakten ska genomföras att listan över näringsidkare är kompletterad så att även vi blir kallade.

Kommunens ställningstagande:

Under kommande process, utställning för granskning, kommer det att finnas ytterligare möjligheter att lämna synpunkter. Listan över näringsidkare som meddelas utställning för granskning kommer att ses över.

Handlings id KS 2024.2448: 1 privatperson

Synpunkt på ändring av översiktsplan Grebo med omnejd. Lämnar härmed synpunkter gällande område 5 i planbeskrivningen. Området är väster om Bockhagsvägen och Grebovägen där befintligt bostadsområde "Fridas park" planeras utvecklas vidare norr mot Katrineberg och sydost och ge plats för 55 tomter. Området omfattar cirka 30 ha i tall-, gram och barrbandskog. Enligt förslaget ska bebyggelse anpassas varsamt till topografi och vegetation, med respektavstånd till befintliga bostäder och lantbruksenheter med till exempel hästhållning. Önskar härmed att förslaget stryks från översiktsplanen.

1. För att Lindgården ska kunna bedriva etisk och hälsosam hästhållning (där hästar såväl som hästägare) mår bra behövs tillgång till att rida fritt i skog och mark runt Lindgården/Norrby/Grebo. Hästhantering är väldigt komplext.
2. Det är attraktivt för Grebo som ort att kunna erbjuda en välkött hästanläggning med fina ridvägar och borde ligga i kommunens intresse att det fortsatt fungerar.
3. Villor som byggs i närhet av gård med djur drabbas automatiskt av störande ljud, lukt, flygfän med mera. Alla har rätt till bostad med inte på bekostnad av andra.

Kommunens ställningstagande:

Området som i samrådsförslaget har beteckningen 5 har i granskningsförslaget minskats ner i norra delen till förmån för ett mer sammanhängande område för bostäder i östlig riktning. Vidare har texten kompletterats med skrivningen: Bebyggelse ska anpassas varsamt till topografi och vegetation, med respektavstånd till befintliga bostäder och lantbruksenheter med till exempel hästhållning. Vid en exploatering ska gröna kopplingar göras mellan grönområdena som omger området.

Handlings id KS 2024.2444: 2 privatpersoner

Lämnar härmed synpunkter gällande området 4: Komplettering av bebyggelse i Redinge, cirka 1,5 hektar.

Önskar härmed att hela område 4 stryks från översiktsplanen och återfår status som parkområde.

För det första är det ytterst anmärkningsvärt att en kommun som har som vision/motto att vara "kommunen med framåtanda" inte kontaktar grannfastigheter och markägare innan man börjar rita in tomter på marken och delger att man ämnar göra ett förslag till ändring av översiktsplan. Det är en sak vad man juridiskt sett har rätt att göra, kutym och god sed är en helt annan tydligen. Som grannfastighet saknar vi helt intresse i att denna mark ska exploateras för bebyggelse, något representanter för kommunen hade kunnat få reda på i ett tidigare skede om man haft den goda smaken att föra dialog med berörda parter.

1, Det är ett märkligt förslag, när man vill bygga ut ett samhälle som Grebo, att man väljer att föreslå den skogb eklädda grusåsen som område 4 utgörs av, 2 km från centrala Grebo. I förslaget anges varken hur många tomter eller vilken typ av byggnation som planeras.

2, Den skogb eklädda grusåsen (område 4) har varit inritad som parkområde i Lantmäteriets handlingar långt innan vi blev ägare av vår fastighet. När vi i samband med en fastighetsreglering begärde att få köpa marken (i syfte att bevara skogen på den) fick vi till svar att den skulle bevaras som parkområde även framöver och att ett köp därför inte var berättigat.

Vi är ytterst förvånade över att nu (juli 2024) upptäcka att en ÖP2018 vunnit laga kraft 2020 där tomter ritats in på halva parkområdet utan någon som helst kommunikation om detta till oss. Vi önskar alltså att hela Område 4 stryks från ÖP2024-förslaget.

3, Det föreslagna området 4 har ytterst tveksam attraktivitet vad gäller placering och utsikt för bostäder. Utsikten skulle bli:

- I öster: mot fastighet uppe på höjden (Redinge 4:8)

- I söder: sumpskog mot Kommehavsgölen

- I norr: mot fastighet (Björksätter 2:2) och fastighet (Björksätter 2:13)

- I väster: mot industrifastighet/pizzeria och nybyggt ca 6-8m

högt industrigarage (Redinge 4:7). Bakom industrifastigheten blir utsikten mot den nya trafikplatsen i Grebo (nuvarande fotbollsplanerna).

4, Vi som har grannfastigheterna kommer att överklaga tomter som har direkt insyn till våra tomter. Vi har valt att bo avskilt från grannar av den anledning att vi inte önskar den insyn eller de ljudnivåer som nära grannar innebär. Annars hade vi valt att bo i "vanligt bostadsområde".

5, Det anges att då "väg 35 kommer att flyttas cirka 80 - 90 meter västerut, ges ökade möjligheter att förtäta i anslutning till befintlig bebyggelse då avståndet till störningar från trafik har ökat" och att "närheten till omstigningsplatsen kan göra det attraktivt att bo i Redinge."

Området man planerar bostäder för ligger förvisso i närheten av kollektivtrafik men inte direkt i anslutning till befintligt samhälle (Grebo), och befintligt färdsmönster är i huvudsak bilåkande.

Avståndet till Grebo, Linköping och Åtvidaberg medför stor risk för bilberoende såväl för barnfamiljer som äldre som behöver transportera sig. Detta ökar slitaget på befintliga grusväg, höjd ljudnivå, och ökar belastningen för miljön i närområdet. Alternativt kommer den befintliga grusvägen att alfallteras vilket inte fungerar för lantbrukets (Redinge Lillgård 2) nuvarande behov av tunga transporter.

5, En exploatering av naturmark innebär dessutom en ökad påverkan på de mindre vattendrag som finns i området. Den lilla förorenade sjön Kommehavsgölen borde satsas på rening istället för ytterligare mänsklig påverkan.

6, I området har noterats många fridlysta arter, exempelvis hasselsnok samt ädellövträd som alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Inom område 4 finns också enligt Åtvidabergs Naturvårdsprogram tre områden av lokal betydelse. Vi har även en flock dovhjort och rådjur som bor i området. I den miljökonsekvensbeskrivning som kommunen tagit fram står bland annat att skyddsåtgärder bör vidtas för att minimera påverkan på växt- och djurliv generellt. Byggnation och anläggningar i området bör göras med minsta möjliga ingrepp i naturmiljön och områden med fridlysta och rödlistade arter bör undvikas.

7, Vi har valt att bosätta oss ute på landet för att vi uppskattar närheten till djur och natur. Området har ett rikt djurliv och fina stammar av vilt. Skulle man välja att mer än fördubbla antalet boende i Grebo-området påverkas djur och natur negativt. Att naturmark tas i anspråk är även negativt för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreation.

Exploatering på skogsmark är dessutom negativt ur klimatsynpunkt eftersom skogen binder kol när den växer. Tveksamt att förslaget därmed håller de miljö kvalitetsmål som Sveriges riksdag anser ska vara vägledande för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling. (punkt 1- begränsad klimatpåverkan)

Det står vidare att läsa att man ska spara på träd och vegetation under avsnittet "Handlingsplan för klimatanpassning" på Åtvidabergs kommuns hemsida. Det står också i Miljökonsekvensbeskrivningen att planförslaget är negativt för miljö kvalitetsmålet i de delar som innebär att skogsmark planeras att exploateras. "Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljö värden och sociala värden värnas."

Det påverkar alltså både jakt/djurliv, rekreation, miljö och biologisk mångfald och ekosystem.

8, Som boende på Redinge Lillgård uppskattar vi att inte ingå i detaljplan utan fritt kunna besluta över byggnation. Regelverket kring detta ändras när man får ökad närhet till grannar och området så småningom ska ha en detaljplan.

9, Vi har bosatt oss i Redinge (utanför ett samhälle så som Grebo) just för att det lugnare, och vi har ingen granne "vägg i vägg". Vi kan umgås med goda grannar på egna villkor vilket blir omöjligt i ett större samhälle där man blir mer exponerad.

Vi har valt att bo på landet för rekreation och att kunna utöva våra sysslor och fritidsintressen utan att det stör andra eller att vi själva blir störda. Det kan röra ridsport, djurhållning, små barn som är ute och leker utan att vara orolig för ökad trafik eller bara gå ut i skogen och plocka svamp och lyssna på fågelkvitter. Antal anges inte för område 4, men räknar man på ca tio hushåll och fyra personer i varje blir det omkring 40 boende. Rimligt är att man har två bilar i varje hushåll eftersom det ligger utanför samhället och närheten till kollektivtrafik, vilket blir ett 20- tal fordon med resor till och från jobb.

Kommunens ställningstagande:

I den beskrivning om avser komplettering av bebyggelse i Redinge har det kompletterats med denna text:

- *I samband med en eventuell detaljplaneläggning bör en bedömning ske avseende om Redingevägen ska upphöra att vara tillfartsväg till jordbruksfastigheten i öster eller ersättas med en alternativ tillfartsväg. Detta för att minimera trafiken av stora jordbruksfordon förbi både nya och befintliga bostäder samt lekplatsen utifrån ett trafiksäkerhetsperspektiv men även med beaktande av lukt påverkan som transporter kan medföra.*

Under rubriken Rekommendationer vid framtida planering anges:

- I samband med en eventuell detaljplaneläggning bör en bedömning ske avseende om Redingevägen ska upphöra att vara tillfartsväg till jordbruksfastigheten i öster eller ersättas med en alternativ tillfartsväg. Detta för att minimera trafiken av stora jordbruksfordon förbi både nya och befintliga bostäder samt lekplatsen utifrån ett trafiksäkerhetsperspektiv men även med beaktande av luktpåverkan som transporterna kan medföra.
- Eventuella biotopskyddade objekt såsom åkerholmar, stenmurar, diken mer mera ska beaktas i fortsatt arbete.
- I de fall skyddade arter berörs i kommande detaljplanearbete måste det tas så stor hänsyn som möjligt till dessa. Artskyddsutredningar kan behövas i de fall skyddade arter riskerar att påverkas negativt.

Dokumentid: 132551: 2 privatpersoner

Vid presentationen av bebyggelsen i kyrkans närhet är flera uppgifter inaktuella. Den byggnad, som från början kallades Kommunalhuset och sedan blev församlingshem såldes för flera år sedan till en privatperson, då Åtvids församling gjorde sig av med demma för orten så viktiga byggnad med samlingslokal, tjänstebostad mm. Samtidigt försökte Åtvidabergs kommun genomföra rivning av den gamla skolan från 1847 med motiveringen att en ev. ägare eller hyresgäst skulle kunna ställa krav på kommunen, att man på grund av störande ljud måste ta bort pelletsbrännaren, som värmden upp både skolan från 1925 och den gamla skolan, som hade använts som lärarbostad, sedan den nya skolan byggdes och senare haft olika funktioner såsom skolsal, privat bostad, förskola och matsal. Genom en skicklig argumentering lyckades en Grebobo häva detta beslut och fick kommunen att skänka byggnaden till en tillfällig styrelse, som med hjälp av en privat donation på 500.000 kr och ideella arbetsinsatser renoverade byggnaden och åstadkom lokaler, som under flera år används av kyrkan till barn- och körverksamhet, vävkurser och musikgrupper samt hobbyrum i källaren. Detta aktivitetshus, som fått behålla namnet Gullvivan efter den tidigare förskoleverksamheten, har de flitigast använda lokalerna i Grebo och administreras av Grebo byalag.

Kommunens ställningstagande:

Redovisningen har kompletterats med det som benämns Grebo Kyrkbys intresseområde för kulturmiljö.

Handlings id KS 2024.2695: 1 privatperson

Synpunkter på förslag till ändring av översiktsplan för Grebo med omnejd, samråd daterat 2024-04-04.

Som markägare till fastigheten Åtvidaberg Norrby 1:20 bedriver Sturefors Egendom AB, bedriver vi inom planområdet i kommunen skogsbruk, utarrendering av jordbruk, upplåtelse för jakt samt uthyrning av bostäder. Bolagets marker angränsar Grebo samhälle i väster och söder.

Det allmänna omdömet över planförslaget är att det väl fyller sitt syfte att vägleda och styra mot en för Grebo samhälle med omnejd genomtänkt och i framtiden fortsatt balanserad utveckling. Vi önskar se en väl genomtänkt och klok översiktsplanering för Grebo med omnejd, något som blir extra viktigt nu när exploatering för bostäder etapp 1-3 inom Planprogram Grebo Norrby nu är långt gånget. Vi lämnar här nedan följande synpunkter på delar av planförslaget som berör vår fastighet.

Bostäder.

Vi ställer oss positiva till att planförslaget pekar ut även de delar av område sju och åtta vi äger, och som ligger utanför antaget Planprogram för Grebo Norrby, för framtida, möjlig byggnation av

bostäder.

Skola.

Ett nu snabbt växande Grebo Norrby har idag endast en förskola belägen helt i sydöst, norr handelsboden. Tre förhållanden är uppenbara: den kommer ej att klara det kraftigt ökade behovet av förskoleplatser, den ligger fel i förhållande till de som avser lämna och hämta förskolebarn med bil, vid resa ToR arbetsplatser i Linköping och trafikplatsen kring förskola och handelsbod saknar erforderlig utbyggnadsmöjlighet. Ytterligare ett förhållande är att ett så pass stort område som Planprogram Grebo Norrby kommer att behöva flera förskolor fördelade i området.

Vi föreslår Åtvidabergs kommun ett samarbete med målet att skapa en förskola på tomten där bostaden Stora Norrby ligger. Här finns en mycket väl tilltagen tomt som dessutom går att utöka, gott om plats finnes för att skapa flödesmässigt väl fungerande och säker lämning/hämtning med bil på väg till/från arbetsplatser på annan ort. Vidare finns här goda möjligheter att lämna/hämta barn till fots och per cykel via kommande gatunät och ge-vägar.

Service.

Vi ställer oss positiva till planförslaget att utöka området för centrumfunktioner väster nuvarande förskola och handelsbod. Med i planen föreslagen ge-väg från- och genom Planprogram för Grebo Norrby-området till ett utökat centrumområde kan biltrafiken något begränsas vilket bör vara mycket positivt.

Fritid och friluftsliv.

Ett kraftigt utbyggt Grebo samhälle innebär inte bara en ökad belastning på omliggande natur utan även i denna natur pågående markanvändning, nämligen produktivt och samhällsviktigt skogsbruk. Vi ser risken för ohämmat, oreglerat och för skogsbruket direkt skadliga privata initiativ till att förlägga nätverk av terrängcyklings stigar i produktiv skogsmark. I skogsförnygringar skadas plantor permanent äventyrande den mycket, stora investering för 60-90 år framåt som utförts. I medelålders och äldre skog skadas obönhörligen ytliga rötter och rot-träddar medförande angrepp av den luftburna rotröte-vampen. Den del av trädet, som innehåller mest värdefullt timmer för bl a husbyggnation, ruttar och blir till enbart brännved. Terrängkörningslagen omfattar fn ej cyklar utan motor vilket är orsaken till dessa privata initiativ. Markägaren påminner här om den allmänt tillämpade rekommendationen till sedvanerätten allemansrätten: "Inte störa, inte förstöra".

Detta medför ett särskilt ansvar för en kommun som expanderar sin befolkning att ta ansvar för att en olämplig utveckling inte sker. I den av oss ägda skogen norr Stora Norrby är redan ett sådant olämpligt nätverk av terrängcyklings stigar på väg att etableras, helt utan att vi ägare tillfrågats. Markägaren uppmanar kommunen att tillse att möjlighet till terrängcyklings banor/stigar snarast skapas inom område 1 på kartan.

Vi markägare gör redan nu kommunen uppmärksam på att det i en framtid kan visa sig nödvändigt att genom en kommunal ordningsstadga styra upp var det är tillåtet att cykla terrängcykling, och var det ej är tillåtet, detta i samarbete med berörda, drabbade markägare.

Vidare ser vi en ev kommande nödvändighet att genom vår skyltning upplysa allmänheten att skogsplanteringar, liksom en sådd gröda i jordbruket, ej omfattas av allemansrätten så länge de befinner sig i det känsliga plant-stadiet, de första ca 0-5 år.

Vi stöder planförslaget att grönt område nr 3, med omdöme och god balans, utvecklas för båt- och vattenliv. Den större belastning på- och större volym som befintligt reningsverk framöver har att rena kan komma att framtinga flytt av dagens badplats till område nr 2 relativt snabbt. Teknisk försörjning: Kommunen gör klokt i att börja projektera för samordning av vatten och avlopp med närområden, detta med målet att i framtiden ej använda vattenskyddsområdet för vattentäkt, sjön Ärlången, som recipient för Grebos avloppsvatten.

Vad gäller definitionen "gröna områden" så är det på sin plats att påminna om att sådana områden med stöd av äganderätt oftast innehåller pågående kommersiell verksamhet, ofta skogsbruk och jakt.

Ett i planen utpekande av ett naturområde som "grönt" innebär ej att pågående, kommersiell markanvändning skall tvingas upphöra eller i praktiken tvingas begränsa sig. Kanalisering till stigar jämte rimliga praktiska och ekonomiska uppgörelser mellan markägare och kommunen kan visa sig vara en väg framåt för att bereda plats för att ett växande invånarantal skall kunna leva upp till mottot "inte störa, inte förstöra" .

Det bör även påpekas att genom utpekande av övervägande delen av våra skogar som "gröna områden" begränsas dessa markers ekonomiska utnyttjande till enbart skogsbruk och jakt i framtiden, vilket medför att vikten av att kunna utöva dessa näringar utan "störning eller förstöring" blir fortsatt av avgörande ekonomisk betydelse för ägaren till Åtvidaberg Norrby 1:20.

Kommunens ställningstagande:

Under rubrikerna Strategier/Turism, rekreation och fritid samt Grebo/Fritid och friluftsliv har texten kompletterats med: Friluftsjaktiviteter såsom till exempel terrängcykling, som i sin natur kan innebära skador på rotsystem, bör hänvisas till de områden som pekas ut för friluftsliv.

Yttranden inkomna efter samråd tidens slut:

Handlings id KS 2024.2471: 7 privatpersoner

Lämnar härmed synpunkter gällande **område 9, 10 och 11** i planbeskrivningen om totalt ca 30 hektar grönområde. **Önskar att förslagna områden 9, 10, 11 stryks från översiktsplanen.**

OMRÅDE	Antal hektar (ca)	Verksamhet?	Typ av mark som tas i anspråk	Övrigt	Kommentarer/frågor
9) Vid Norra Redinge	5,5 hektar	"ett område för verksamheter med gott skyttäge till väg 35"	Skog, björkar mestadels "tar ingen odlingsbar mark i anspråk"	Anslutning till området från väg 35 kan ske cirka 300 meter söderut vid en så kallad spansk sväng/lögle på väg 35	300 m till infart (ok) 3 km från Grebo centrum.
10) Vid trafikplats Redinge	7,2 hektar	"Bra tillgänglighet och skyttäge för utveckling av service, handel och andra verksamheter."	Anges inte i ÖP-förslag 2024. Det är: Betsmark, skog (ådelöv), vattendrag med våtmark.	"komplettering av befintlig struktur av verksamheter" Området närmast Redinge trafikplats blir en knutpunkt där olika trafikslag möts samt omstigning för allmänna kommunikationer.	1,5 km från Grebo skola/affär Låter som att detta blir ett "resecentrum" där de flesta bor i Grebo (övriga resande Ljp-Åbg åker förbi utan att stanna). Ska Grebo centrum flyttas hit? Men nästan ingen bor ju här?
11) Område mellan väg 35 och Mårsång	17 hektar (varav 5 hektar odlingsbar mark)	"bra skyttäge mot väg 35 och byggnader på området kan verka som bullerdämpande mellan väg 35 och bostadsområdet Mårsång"	På området finns ett så kallat dikesföretag, vid en eventuell exploatering bör en markteknisk undersökning göras.	Anslutning till området kan ske via verksamhetsområdet vid trafikplats Redinge samt eventuellt med en förlängning av Mårsångsvägen åt öster.	Grönområden blir asfalterad yta? Hur kan byggnader med verksamhet bli bullerdämpande, är inte dessa "bullerskapande" jfr med tyst skog med fågelkvitter?
SUMMA	Ca 30 hektar				

Nedan följer ett antal funderingar som gör oss tveksamma till om det är värt att använda så mycket gröns-, skogs- och ängsmark som föreslås för område 9-11.

1. Attraktiva områden för verksamheter?

Grebo ligger mitt emellan (med kort bilresa) de större orterna Åtvidaberg och det snabbt växande Linköping. I förslaget till ändring av översiktsplan i Grebo med omnejd (kallas fortsättningsvis i korthet "ÖP2024", även om det inte är en komplett ÖP-ändring för hela Åtvidaberg) anges att "Grebo strategiska läge bidrar till intresset för utveckling av attraktiva områden för verksamheter i anslutning till väg 35" (avsnitt Verksamheter i StoryMap).

Hittills har det varit tveksamt för verksamhet längs väg 35 där den nuvarande QStar-macken är (dvs vid det nu föreslagna område 10). Många passerande stannar och tankar, hämtar pizza eller äter på pizzerians uteservering, men i övrigt har inte någon verksamhet att tala om etablerats här på många decennier.

Frågor:

1 a) Vilket underlag avseende områden för verksamheter baseras ÖP2024-förslaget på?

- Hur många i Grebo driver redan idag verksamhet? Var drivs den och varför denna placering? (T ex nära till kunder, tillgång till arbetskraft eller andra resurser, driver företag hemmavid.)

- Det vore intressant att se fördelningen över var Grebo-företag har sina kunder och vilken typ av kunder? I Grebo, Åtvidaberg, Linköping, regionen, landet, internationellt? Vad saknas i

Grebo för att kunna driva verksamhet här (för de som så önskar)? Hur stor är investerings- och betalningsviljan? (T ex investering i nybyggnation i Grebo på område 9, 10, 11 respektive månadskostnader för t ex hyra – vad är den ekonomiska fördelen med Grebo?)

1 b) Hur ser det ut med attraktivitet för verksamheter i liknande byar på liknande avstånd till större orter som Åtvidaberg och Linköping? Hur är trenden framöver?

Några försök till svar på fråga 1b) följer. Empiriskt talar inte trafikmönstret för att handel i Grebo kommer att lyckas:

- Jobbpendlare mellan Åtvidaberg och Linköping (inklusive boende i Grebo med omnejd) har redan gjort sina ärenden i Åtvidaberg eller Linköping och vill komma hem så snabbt som möjligt; stannar troligen inte i Grebo som är "mitt emellan" eller tar en avstickare till t ex Pepparkvarnen i centrala Grebo. För hur många är det aktuellt att stanna till i Grebo affär där den nu ligger?

- På fredagskvällar, eller dag före långhelger och semester, åker Linköpingsborna (med omnejd) till sina ställen vid kusten. På söndag eftermiddag/kväll i slutet av långhelger och semester åker de hem från sina ställen vid kusten, tillbaka till Linköping (med omnejd). Hur många av dessa är intresserade av att stanna vid verksamheter i Grebo? Jämför kanalturism vid Berg eller Stavsätter kafé med hemgjord glass och butik. Men denna typ av ställe är attraktiva i sig vid kanalen, respektive fin skog och sjö nära till.

- Om Grebo växer till 2500 invånare kan vi jämföra med Sturefors (3000 invånare) eller Lingham (2500). Ungefär den nivån på livsmedelsaffär och service är att vänta. Text om Lingham (hämtat på Wikipedia 2024, text från 2020): Lingham ligger ca 12 km från Linköping. "Samhället saknar egen industri och pendling sker främst till Linköping, men även till viss del till Norrköping."

Det anges i inledningen till ÖP2024 att samråd har hållits med Region Östergötland och Linköpings kommun och ett "avgränsningssamråd" med Länsstyrelsen, samt att kommunens olika verksamheter har fått möjlighet att ta del av förslag och komma med synpunkter. Denna process kanske har gett planarkitekterna och utredare för förslaget underlag som stärker behovet av områdena 9, 10 och 11, som det i så fall vore intressant att få ta del av.

2. Underlag för handel och service?

Grebo är den del av Åtvidabergs kommun som ligger närmast det snabbt växande Linköping och det är redan idag en utmaning för kommunen att få handeln inne i Åtvidaberg att blomstra, och den lilla lokala Nära dig-butiken att gå runt. Om handeln skulle utvecklas i ÖP2024-områdena 9, 10 och 11 längs väg 35 riskerar det att ta kunder från butiken i centrala Grebo (vid skolan) och från Åtvidabergs centralort.

Frågor:

2 a) Vilket underlag om livsmedels- och andra inköp baseras ÖP2024-förslaget på?

- Hur många i Grebo handlar i Åtvidaberg respektive i Linköping? Vad handlar man där?

2 b) Hur stor andel är idag näthandel för Grebos invånare? Hur är trenden framöver?

- Var väljer Grebo-invånarna idag att hämta sina paket? (Exempelvis Tannefors, Ekholmen, Grebo eller Åtvidaberg?) Denna information avslöjar nog rese- och vardagspendlingsmönster.

- Hur viktig är denna paketutlämning för affären i Grebo (idag Pepparkvarnen)? Om den fråntas och sätts i område 10, vad förlorar då affärsverksamheten i centrala Grebo?

2 c) Givet en omvärldsanalys, vad är tänkt ska etableras på områdena 9, 10 och 11?

- Vid informationsmöte 25 juli angavs ekologisk, miljövänliga och lokalproducerade alternativ.

Men sådana gårdsbutiker ska väl uppmuntras på respektive gård och behöver väl knappast stora verksamhets-/industriområden?

Det anges vidare i ÖP2024 (avsnitt Verksamheter) att "Utvecklingen av Grebo som attraktiv bostadsort, med nya bostadsområden, ger också underlag för verksamheter inom handel och service i tillgängliga lägen med närhet och tillgänglighet för de boende." Påståendet baseras på följande i

Hållbarhetsprogram Åtvidabergs kommun, 2022: "Kommuninvånare, näringslivet och kommunala verksamheter ska ha tillgång till en god infrastruktur." (Hållbarhetsprogram Åtvidabergs kommun, 2022.) Att kunna handla inne i Grebo centrum, fn livsmedelsaffären Pepparkvarnen (med paketutlämning och annan service) eller för jobbspendlare på hemväg från Åtvidaberg eller Linköping torde vara tillräckligt för att uppfylla denna hållbarhetsaspekt.

Det anges även i ÖP2024, med referens till Bostadsförsörjningsplan, 2022, att "Viss kommersiell service finns på orten i form av dagligvarubutik och på någon nod finns drivmedelsstation och då kompletterar noderna varandra." Idag finns en bensinstation (QStar) och ovan nämnda livsmedelsbutik. Därutöver finns en pizzeria, små gårdsbutiker med blommor, antikviteter, sommarcaféer mm.

Därefter kommer påståendet som är lätt att instämma i: "Det finns en sårbarhet eftersom det bara finns en aktör per serviceslag på orten och det är långt till närmaste nod för service. Det är därför viktigt att behålla den servicen som finns. Offentlig service finns i form av kommunal servicepunkt, förskola och skola." (Bostadsförsörjningsplan, 2022) Med "långt till närmaste nod" avses troligen Åtvidaberg eller Linköping (ca 20 km), vilket inte är kan anses vara ett särskilt långt avstånd. Om cykelbana utvecklas är det cykelavstånd (ca 1 timme med vanlig cykel, snabbare med elcykel). Med bil är det ca 15-20 minuters resa.

Att behålla och bidra till utvecklingen av det som finns inne i Grebo är viktigt, men att utöka med det som föreslås i område 9, 10 och 11 verkar som "överkill" som riskerar förstöra mycket grön yta och Grebos anseende, tradition och kultur som "Sköna Gröna Grebo" (med synlighet längs väg 35).

Trenden går dessutom sedan några decennier mot ökad e-handel (kläder, skor och prylar, men även för mat). Förutom ökande e-handel präglas handeln sedan många år av stora "malls" likt Tornby som anses vara praktiska och enkla för bilburna, och som har ett enormt utbud.

Nyetablering av handel är, pga e-handel och stora köpcentran, svårare än någonsin att få att gå runt. Erfarenheter av detta kanske redan har samlats in för ÖP2024, från handlare i Åtvidabergs kommun (exempelvis byggvaruhuset Gropen) som har kämpat att få fysiska butiker att överleva givet dessa trender.

En nyare trend, som kommunen kanske kan uppmuntra till i samhällen som Åtvidaberg och Grebo, med så många lantbrukare och matproducenter, är att stödja lokal mat- och dryckesproduktion och konsumtion. Exempel är Reko-ring (via Facebook) eller "Bondens marknad" (det finns både etablerade och pop-up-marknader). Men för detta behövs inga områden likt de planerade 9, 10 och 11, utan sådant etableras istället lämpligen i samarbete med befintlig livsmedelsaffär, som har den kvalitetssäkrade livsmedelskedja som krävs, eller hos mat- och dryckesproducenter som kan ge kunden en upplevelse, eller "hemma" på lantgården (vanligt är t ex en bod nära gården, där kunden smidigt själv hämtar och betalar). Eller varför inte ta initiativ till en återkommande skördemarknad vid Grebo kyrka, likt traditionen i franska eller tyska småbyar, som vi haft även i Sverige förr.

Avslutningsvis vill vi poängtera att kommunen enligt MKB 2024 har en "Handlingsplan för klimatanpassning" (ÅKF:2021.8), och det anges behov av särskilt relevanta åtgärdsförslag för att motverka framtida klimatförändringar för Grebo enligt följande (utdrag ur matrisen sida 23-24, vår markering med fetstil):

- För människors hälsa: "För att hålla nere temperaturen bör vegetation och träd sparas. Nya träd planteras och andelen hårdgjorda ytor minimeras."
- För naturmiljön: För biologiska och ekologiska effekter: "Bevaka invasiva arter. Spara träd och vegetation. Plantera nya träd. Minimera mängden hårdgjorda ytor. Skogsbruk på kommunal mark bör drivas på ett hållbart sätt genom kontinuitetsskogsbruk." För att motverka hög temperatur: "Spara träd och vegetation. Plantera nya träd. Minimera mängden hårdgjorda ytor."

Sammantaget menar vi att områdena 9, 10 och 11 är mycket dåliga förslag som förstör "Sköna Gröna

Grebo” som vi liksom så många fler av oss som bor i Grebo med omnejd vill värna om.

Kommunens ställningstagande:

Föreslagna verksamhetsområden svarar mot ett uttalat intresse både från intresserade från Linköping men även för att kunna erbjuda möjligheter till etableringar inom Åtvidabergs kommun i stort. Område med beteckningen 9 har tagits bort samt de delar av område 10 som var närmast Fridas Park.

Handlings id KS 2024.2449: 7 privatpersoner

Lämnar härmed synpunkter gällande område 5 i planbeskrivningen. Platsen är belägen mellan bostadsområdet Fridas Park och Katrineberg och föreslås bli tomtmark (55 tomter). Området omfattar cirka 30 ha skog.

Önskar härmed att hela förslaget område 5 stryks från översiktsplanen.

Nedan följer motiveringar:

1. Vacker skog förstörs

Detta område är idag en stor sammanhängande vacker skog som hela Grebo har tillgång till. I skogen finns fina ridstigar, mountainbike-slingor, spring- och gångstigar, mycket vilt, svamp och bär. Skogen ligger i direkt anslutning till Katrineberg, Fridas Park (Bockhagsvägen) och Norrby. Att många har nära till skogen förhöjer livskvaliteten i vardagen och förstärker känslan av byns signum “Sköna gröna Grebo”.

Det finns inte så mycket annan större skog som är lättillgänglig för Grebos invånare inom gångavstånd, särskilt inte efter att mycket skog exempelvis kring elljusspåret har huggits ut, så om detta område görs om till tomtmark blir det ännu mindre natur i Grebo.

Förut, innan området närmast paddocken på Lindgården höggs ner, var stigarna och skogsområdet ännu mer tillgängligt från Grebohållet via Fridas Park. Att ta ner de stora granarna bedömdes nödvändigt på grund av barkborreangrepp. Denna del av skogen är nu återplanterad och återhämtning pågår efter markberedningen och planteringen, och stigar håller på att återskapas.

Den förändrade trafiklösning med den väg 35 instängslad, som är på gång, försvårar för boende öster om väg 35 att enkelt (till fots) få tillgång till skogsmark för friluftsliv (kommer att behöva gå över framtida bron), och det begränsas ytterligare om förslagsområde 5 blir verklighet.

Om skogen försvinner påverkas många av de som valt att bo i Grebo negativt, då man förlorar en väsentlig del av ”det som gör Grebo till Grebo”. Närheten till naturen är ju en stor anledning till att välja att bo på landsbygden.

2. Friluftsliv i skogen begränsas starkt

Området är alltså idag en mycket viktig plats för friluftsliv för de som bor i Grebo med omnejd. Det innefattar terränglöpning, orienteringsträning, cykling (mountainbike), svamp- och bärplockning, hundpromenad och hundträning (sök och spår), jakt och ridning.

Möjligheter till detta kommer att kraftigt begränsas, eller försvinna helt, om ett så stort antal fastigheter som planeras skulle byggas. Det talas om “varsam” bebyggelse, men utplacering av så mycket som 55 tomter skulle förstås innebära huggning av en stor andel av befintlig skog utan någon återplantering eller restaurering, grävarbeten för VA/fiber och asfaltering av vägar och att naturen omvandlas till villaträdgårdar.

Översiktsplan Grebo, synpunkter på Område 5

3. Stor bär- och svamptillgång som skulle försvinna

Skogen i område 5 är ett stort förråd av svamp och bär, något som särskilt bör lyftas fram. Varje år hörs otaliga berättelser om stora fynd av kantareller, svart trumpetsvamp, Karl-Johan och andra goda

matsvampar, tillsammans med mängder av blåbär och lingon som frysarna fylls med. Att förstöra sådan rikedom som är fritt tillgänglig för alla enligt Allemansrätten vore direkt olämpligt. Idag på 2020-talet borde vi veta bättre, eftersom vi vet vikten av resiliens och hållbarhet, förutom att det är en trevlig aktivitet att kunna samla sin egen mat.

Det monetära värdet kan vara intressant att uppskatta. Det kan troligen uppgå till tusentals kronor per familj och år om motsvarande mängd och kvalitet skulle köpas i mataffären.

4. Hästverksamhet - buffertzoner och etiskt korrekt hästhållning omöjliggörs

Med förslaget för område 5 blir hästverksamheten på Lindgården omringad av bebyggelse på alla sidor utom längs väg 35. Det skulle påverka den väldigt negativt, troligtvis till den grad att den skulle tvingas upphöra.

Vi har stallplats på Lindgården sedan många år, och skulle därmed bli direkt berörda, vilket kanske skulle innebära att vi måste sluta ha häst eller flytta.

Nedan redogörs detaljerat för vad hästverksamhet innebär, på förfrågan från planarkitekterna vid informationsmöte 25 juli då det upplystes om att de inte själva har kunskap om hästhållning.

Inledningsvis bör det poängteras att Lindgården drivs som en säker hästgård som sköts mycket omsorgsfullt och med stor kunskap (av en familj i två generationer), med hållbar och etiskt korrekt hästhållning för häst och ryttare/hästägare med familjer och medryttare och omgivande natur och ekologi.

I Översiktsplansförslaget (benämns fortsättningsvis ÖP2024) står att "bebyggelse ska anpassas varsamt ... med respektavstånd till ... lantbruksenheter med till exempel hästhållning". Lantmäteriets satellitbild visar hästhagarna, ungefärligen inritade med rött på bilden till vänster. När ÖP2024-förslaget (mitten) läggs på Lantmäteriets bild syns närheten till hästverksamheten i den högra bilden.

I Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB, 2024) anges att det är svårt att bedöma exakt vilket avstånd som är lämpligt, men att Folkhälsomyndigheten rekommenderar skyddsavstånd till bebyggelse på 200 meter från hästhagar och stall. Vidare står det i MKB (sid 56) att "det planeras inte för något nytt bostadsområde i närheten av ridanläggningen", vilket ju inte stämmer, men beror på hur "i närheten" definieras. Satellitbilderna med ÖP2024-förslaget område 5 visar att det är mycket nära hästhagarna. Det anges också i MKB (sidan 12) att tomterna ska fördelas på området enligt följande (detta har utelämnats i Översiktsplansförslaget 2024, oklart varför, kanske inte gäller längre?):

Översiktsplan Grebo, synpunkter på Område 5

- Södra, relativt plan terräng, 20 tomter.
- Mellan, bergknallar, 20 tomter.
- Norra, relativt kuperat, 15 tomter.

I kommunens förslag ligger Område 5 alltså delvis betydligt mindre än 200 m från hästhagarna och

med många tomter fördelade över hela området (om MKB 2024 stämmer). I själva verket behövs dessutom en ännu större buffertzon runt en så pass stor hästgård med så många häster som Lindgården. Gödselhantering och utfodring innebär traktorljud på olika tidpunkter under dygnet, vardag som helg, och hästspillningen orsakar givetvis lukt och flugor, störningens omfattning beror på hur vinden ligger. Dessutom finns andra större risker med villor i närområdet. Hur säkert en hästgård än drivs finns alltid en viss risk att en eller flera hästar sliter sig, och hamnar lösa utanför inhägnat område. Hur mycket det än förebyggs kan stängsling gå sönder (exempelvis på grund av att hästar gnager på stolpar), och en häst kan i värsta fall råka spränga staket, hoppa över eller gå under det; det är ju levande djur vi har att göra med kraft och tyngd av ca ett halvt ton.

Det i dagsläget nära avståndet till väg 35 är inte optimalt men hanterbart. Ett framtida viltstängsel skulle säkra upp i den riktningen.

Mot skogen har vi en god säkerhetszon, så som det är idag. Den skulle troligen helt försvinna om område 5 med 55 tomter på 30 hektar skulle förverkligas längs med hästverksamhetens område. Lägg därtill uteritter och skogspromenader med häst som är en viktig del i en sund hästhållning. På Lindgården varvas ridning i paddock och ridhus med skogspromenader och uteritter (dvs vid hand, tömkörning eller uppsuttet) en till fem gånger i veckan. Med befintligt antal hästar blir det ca 10-50 uteritter i veckan i skogen bakom stallet (med hästar i alla åldrar, dvs även unghästar). Optimalt vore förstås om skogen tillhörde ridcentret, men Allemansrätten tillåter också uteritter och skogspromenad med häst utan problem. Tomtmark för 55 villor med asfalterade vägar och garageuppfarter etc skulle i princip omöjliggöra uteritter. Vi rider ibland igenom Fridas Park men det hör till ovanligheterna, dels av säkerhetsskäl, dels för att ridning på slät asfalt inte är optimalt för hästhovar och järnskor (viss risk att hästen halkar särskilt om det är branta backar).

Om det inte går att rida ut i skogen från Lindgården resulterar det med hög sannolikhet i att många i stället kommer att transportera sina hästar till platser där det går att rida ut, alternativt väljer annan stallplats för sin häst.

Att inte ha möjligheten att gå ut med häst i skog och mark talar dessutom emot den typ av hållbar och naturlig hästhållning som Lindgården satsar på, dvs lösdrift där hästar går i hagar dygnet runt och för häst och ryttare att mycket enkelt komma ut i naturen i direkt anslutning till gården på långgritter eller korta uppvärmnings- eller avskrittningssturer i vardagen.

Utan förslaget område 5 är läget för hästgården Lindgården i det närmaste perfekt för hållbar hästhållning, i och med att många hästägare och medryttare med familjer enkelt kan ta sig till sin häst till fots eller cykel, eller i samband med jobbresor (buss eller bil) mellan Linköping och Åtvidaberg. Regionala och nationella tränare besöker gärna Lindgården och håller utbildningar här, på grund av dess goda förutsättningar. Detta minskar ytterligare behovet av att transportera häst och ryttare till träningar och aktiviteter, dvs Lindgården bidrar till rejält minskade utsläpp och andra risker som följer med att transportera häst. Detta är annars vanligt från mindre stall som inte har dessa faciliteter.

Översiktsplan Grebo, synpunkter på Område 5

Ytterligare en god aspekt med Lindgårdens hästhållning är det lokala kretsloppet. Foder tas från den egna gården och lantbrukare i närområdet, som får gödsel från hagarna (som mockas ur regelbundet), dvs minimala transporter. Dessutom har gården investerat i solpaneler för sin eldrift.

Det vore mycket illa om förslaget omöjliggör Lindgårdens verksamhet, och önskvärt om kommunen istället har en stöttande dialog för att hjälpa till att utveckla den, eftersom det är stor attraktivitet för ett område som Grebo att kunna erbjuda ett bra stall med kvalitetssäkrad hästhållning och närhet till naturen.

5. Skogen för biologisk mångfald och som kolsänka

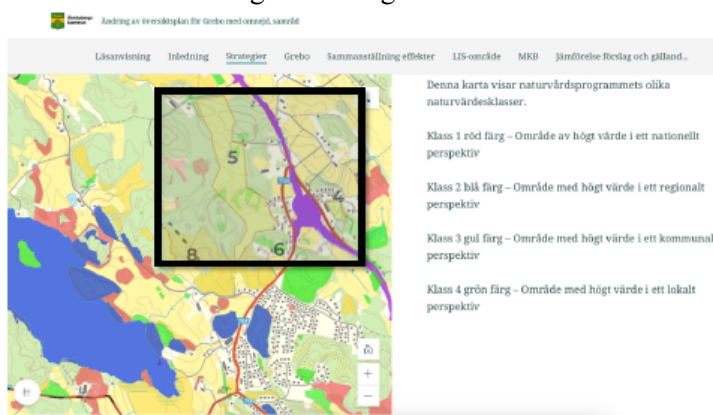
I den Miljökonsekvensbeskrivning (MKB 2024) som kommunen tagit fram står bland annat att skyddsåtgärder bör vidtas för att minimera påverkan på växt- och djurliv generellt, och det står att

byggnation och anläggningar i området bör göras med minsta möjliga ingrepp i naturmiljön och att områden med fridlysta och rödlistade arter bör undvikas.

I området finns idag ett rikt djurliv med hjort, rådjur, vildsvin, älg och många fridlysta arter, så som ekoxe (fridlyst enligt Eus habitatdirektiv Natura2000, eftersom den är sällsynt i eklandskapet söder om Linköping). Vegetationen är inte enbart ”tall-, gran- och barrblandskog” (exempelvis en är vanlig) som det anges i MKB 2024, utan en hel del mycket ädellövträd också (exempelvis gott om ek).

Vi konstaterar också att skogen som område 5 finns i delvis är klassificerad som viktigt naturområde enligt Naturvårdsprogrammet i Åtvidabergs kommun. Bilden nedan visar område 5 inklippt i översiktsskildern över naturvårdsprogrammets naturvärdesklasser (grön färg-högt värde lokalt), så som det presenteras i ÖP2024-förslaget.

Enligt MKB 2024 har kommunen en ”Handlingsplan för klimatanpassning” (ÅKF:2021.8), och det anges behov av särskilt relevanta åtgärdsförslag för att motverka framtida klimatförändringar för

Grebo enligt följande (utdrag ur matrisen sida 23-24, vår markering med fetstil):

Översiktsplan Grebo, synpunkter på Område 5

- För människors hälsa: ”För att hålla nere temperaturen bör vegetation och träd sparas. Nya träd planteras och andelen hårdgjorda ytor minimeras.”
- För naturmiljön: För biologiska och ekologiska effekter: ”Bevaka invasiva arter. Spara träd och vegetation. Plantera nya träd. Minimera mängden hårdgjorda ytor. Skogsbruk på kommunal mark bör drivas på ett hållbart sätt genom kontinuitetsskogsbruk.” För att motverka hög temperatur: ”Spara träd och vegetation. Plantera nya träd. Minimera mängden hårdgjorda ytor.”

Sammantaget menar vi att område 5 är ett mycket dåligt förslag som förstör det enda stora sammanhängande och tillgängliga skogsområdet vi har i direkt anslutning till Grebo.

Kommunens ställningstagande:

Området som i samrådsförslaget har beteckningen 5 har i granskningsförslaget minskats ner i norra delen till förmån för ett mer sammanhängande område för bostäder i östlig riktning. Vidare har texten kompletterats med skrivningen: Bebyggelse ska anpassas varsamt till topografi och vegetation, med respektavstånd till befintliga bostäder och lantbruksenheter med till exempel hästhållning. Vid en exploatering ska gröna kopplingar göras mellan grönområdena som omger området.